

دین و زندگی

درس اول تا سوم دوازدهم

دکتر محمد کریمی

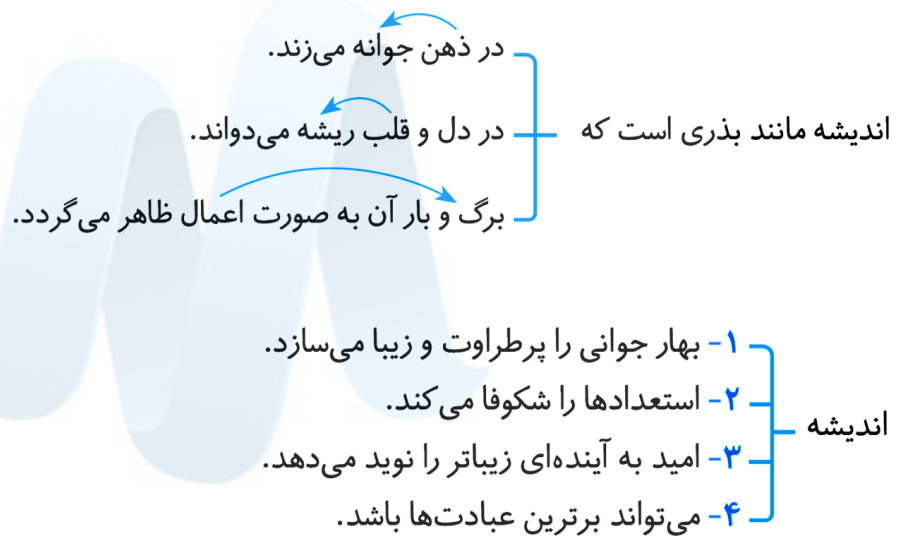

۱

بخش اول

تفکر و اندیشه

مرکز مشاوره تحصیلی

حدیث

پیامبر (ص) فرمود: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ: برترین عبادت،

علت

معلول

اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.»

پیام حدیث: ۱- برترین عبادت ← اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

۲- پیوسته به یاد خدا بودن در مجموعه اعمال تأثیرگذار خواهد بود.

۳- مقصود از تفکر، تفکر در اسماء و صفات الهی است، نه در ذات.

چیستی

هستی

هستی بخش

در این درس با نیازمندی جهان به خدا در «پیدایش» و «بقا» آشنا می‌شویم و این درس، خودشناسی و معرفت عمیق را موجب افزایش عبودیت می‌داند.

مجموعه‌های بزرگ را «جهان» می‌گویند.

۱ → دستاورد تفکر در مجموعه بزرگ هستی، (جهان دور و نزدیک) چیست؟

← ایجاد این پرسش که «موجودات جهان، هستی خود را و مدار چه کسی هستند؟»

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

۲ → درجات و مراتب شناخت ما از خداوند چگونه است؟

← شناخت اولیه: براساس فطرت می‌دانیم آفریننده‌ای حکیم جهان را هدایت و موجودات را مدد می‌رساند.

← معرفت عمیق: درک وجود آن خدا و شناخت صفات و افعال او است.

۳ → قرآن چه راهی را برای شناخت عمیق و درک وجود خدا و شناخت و افعال او پیشنهاد می‌دهد؟

← تفکر درباره نیازمندی جهان، در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.

۴ → نیازمندی جهان در پیدایش خود به خدا را با استدلال، اثبات کنید؟

◆ **مقدمه اول** ◆ ما و این جهان پدیده‌ایم که وجودمان از خودمان نیست.

◆ **مقدمه دوم** ◆ پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.

◆ **نتیجه** ◆ ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که سرچشمه هستی است، این

وجود برتر خداست.

۵ بیت:

«ذات نیافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش

خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آبدهی»

چه مفهومی دارد؟

پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.

۶ در چه صورت یک موجود نیازمند نیست، همواره بوده و خواهد بود (فناناپذیر)؟

در صورتی که خودش ذاتاً موجود باشد و در این صورت پدیده نیست.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

۷ مقایسه «مصنوعات بشری با آفریده‌های الهی» چه دستاوردی دارد؟

ساعت و ساعت‌ساز موجودات جهان

مصنوعات بشری، با ساخته شده از صانع بی‌نیاز می‌شود.

صانع و سازنده: در مصنوعات بشری کارش جابه‌جا کردن و چینش است (علت حقیقی نیست)

- در حالی که موجودات جهان همه وابسته به خداست و همواره و هر «آن» به خداوند نیازمنداند و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.

- خداوند مواد و خواص آن‌ها را ایجاد و خلق می‌کند. (علت حقیقی است)

مثال مسجد گوهرشاد در عصر تیموریان ساخته شد و معمار علت آن بنا بوده و نیاز دائمی به معمار ندارد.

خدا نور هستی

۸ رابطه خداوند با جهان شبیه چیست؟

شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ متصل

به آن خاموش می‌شود. و مخلوقات هم بعد از پیدایش مثل لحظه نخست خلق شدن به خداوند نیازمند هستند و با

زبان حال به پیشگاه خدا عرض نیاز می‌کنند.

۹ در ابیات زیر، مولوی در پی بیان چه مطلبی است؟

- ← ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
 ← ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان
 ← ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما
 ← ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از یاد باشد دم به دم
 ← موجودات پس از پیدایش نیز هم‌چنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند از این‌رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه خدا، عرض نیاز می‌کنند - نیاز دائمی - نیاز در بقا

تدبیرها

۱۰ براساس تدبیر در آیه «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» و هم‌چنین

براساس تدبیر در آیه «یسأله من السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»:

- ← (A) فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟
 چون همه موجودات در پیدایش و بقا به خداوند نیازمند هستند.
- ← (B) نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟
 انسان در تمام مراحل و لحظات زندگی از خلقت و هستی گرفته تا بقا و ماندگاری به خداوند نیازمند است.
- ← (C) منظور از این که خداوند هر لحظه دست‌اندر کار امری است، چیست؟
 فقر و نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض دائمی را می‌خواهد، و خدا هر لحظه فیض جدید اضافه می‌کند. و همواره امور هستی را تدبیر و آن را اداره می‌کند پس همواره دست‌اندر کار امری است.

۱۱ سرچشمه بندگی چیست؟ و آن را توضیح دهید؟

- ← آگاهی. انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند بی‌توجه‌اند، اما انسان‌های آگاه، دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

۱۲ → رابطه خودشناسی با بندگی خدا را توضیح دهید؟

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا، بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را

بیش‌تر ابراز می‌کند.

← افزایش خودشناسی

← درک بیش‌تر فقر و نیاز

← افزایش بندگی

۱۳ → این که پیامبر گرامی ما عاجزانه از خدا می‌خواهد «اللهم لاتکلی الی نفسی طرفة عین ابدأ» بیانگر چیست؟

← پیامبر (ص) به‌عنوان مصداقی از انسان آگاه دائماً سایه لطف و رحمت الهی را احساس می‌کند و خود را نیازمند

عنایات پیوسته او می‌داند.

← پیامبر (ص) با معرفت به خود و رابطه‌اش با خدا، نیازمندی دائمی خود را بیش‌تر احساس می‌کند.

۱۴ → خداوند رابطه میان خداوند و جهان را با چه کلمه‌ای بیان می‌کند، آن را توضیح دهید.

← کلمه شگفت‌انگیز نور. نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی دیگر چیزها می‌شود، خدا

نور هستی است یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه

هستی می‌گذارند. لذا هر چیزی در این جهان آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. و هر موجودی در حد خودش

تجلی خداوند و نشانگر حکمت و قدرت و رحمت و سایر صفات الهی است.

۱۵ → از چه رو، در نگاه عارفان و خرمندان در هر چیزی می‌توان خدا را مشاهده کرد و علم و قدرت خدا را دید؟

← چون تمام موجودات «وجود به خود را از خدا می‌گیرند پس هر موجود آیتی از آیات خدا و در حد خودش تجلی

خداوند و نشانگر حکمت و قدرت رحمت و سایر صفات خداست و این تفسیر آیه «اللَّهُ وَ نورا لسموات و الارض»

است.

۱۶ آیات و احادیث زیر بیانگر چیست؟

I دلی که معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید

II به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم

به هرجا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم

III علی (ع) «هیچ چیز را ندیدم مگر این که خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم»

این آیات و حدیث نشان می‌دهد که گویندگان آن به معرفت عمیق و والا از خدا رسیده‌اند و با پیوند پاکی و صفای

قلبشان با عزم و تصمیم، پی به نیاز دائمی خود و جهان به خدا برده‌اند - [درک نیازمندی جهان به خدا در همه آن،

از آن‌ها انسان آگاه ساخته که موجب عبودیت می‌شود]

۱۷ معرفت عمیق و والا چیست و چگونه می‌توان به لذت چنین معرفتی رسید؟

این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید اما

هدفی قابل دسترسی است به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند اگر آن را با عزم و

تصمیم پیوند بزنند به یقین خداوند کمک می‌کند که لذت چنین معرفتی را ما بجشیم.

«سنت توفیق الهی»

در شناخت چیستی خداوند ناتوانیم

۱۸ آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

موضوعات مورد شناخت دودسته‌اند:

الف: موضوعاتی که در محدود شناخت ما قرار می‌گیرد، مثل گیاهان و حیوانات... انسان می‌تواند به ماهیت و ذات آن‌ها دست یابد و ذهن ما گنجایش چیستی و ذات آن‌ها را دارد.

ب: موضوعاتی که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.

ذات خدا از این دسته است، خداوند حقیقی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کند بنابراین، وجود خدا و صفات و هستی او را می‌توانیم

بشناسیم اما ذات و چیستی خداوند را نمی‌توانیم بشناسیم، به همین دلیل پیامبر فرمود:

در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

تشویق به تفکر (تفکر در هستی خدا ممکن است) ممنوعیت تفکر در ذات خدا (ناممکن است)

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
الف	آیات قرآن و احادیث	
۱	از تدبر در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» به پرسش‌های زیر پاسخ دهید: (آ) نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ (ب) چرا خداوند می‌تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟ (پ) پیام کلی آیه را بنویسید (ت) قرآن کریم، خداوند را با صفت و مخلوقات را با صفت نام برده است؟	
۲	طبق آیهی نورانی «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»: (آ) خداوند رابطه‌ی میان خود و جهان هستی را با چه کلمه‌ای بیان می‌کند؟ (ب) معنای اینکه خداوند نور آسمان‌ها و زمین است، چیست؟	
۳	مقصود امام علی (ع) در حدیث «مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ»، از دیدن خدا، قبل بعد و همراه هرچیزی چیست؟	
۴	پیام حدیث «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» را بنویسید.	
۵	چرا رسول خدا (ص) می‌فرماید: «در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید»؟	
۶	براساس حدیث پیامبر (ص): «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» چرا انسان از تفکر در ذات الهی نهی شده است؟	
ب	صحیح / غلط	
۷	رابطه‌ی خدا با انسان مانند رابطه‌ی مسجد با سازنده‌ی آن است که قطع نمی‌شود.	
۸	یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد.	
۹	رابطه‌ی خداوند با جهان را می‌توان کاملاً شبیه رابطه‌ی بنا و ساختمان دانست.	
۱۰	رابطه‌ی خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه‌ی مولد برق با جریان برق است.	
۱۱	خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان می‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را بشناسد.	
ج	جای خالی	
۱۲	یک موجود فقط در صورتی در وجود خود به دیگری نیازمند نیست که خودش باشد.	
۱۳	خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات خود را از او می‌گیرند و به سبب او آشکار می‌شوند.	
۱۴	ذهن ما گنجایش درک موضوعات نامحدود را ندارد، زیرا لازمه‌ی شناخت هر چیزی به آن است.	

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
د	سوالات پاسخ کوتاه	
۱۵	پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به چه چیزی هستند؟	
۱۶	نیازمندی جهان به خداوند شامل چه مراحل می‌شود، یا (انسان و سایر موجودات در چه مراحل به خداوند متعال نیاز دارند)؟	
۱۷	یک موجود در چه صورتی، در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟	
۱۸	ثمره‌ی درک نیازمندی به خدای بی‌نیاز چیست؟	
۱۹	در آفرینش، یک موجود در چه صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟	
۲۰	چرا رسیدن به معرفت عمیق و والا برای جوانان آسان‌تر و قابل دسترس‌تر است؟ یا (چرا نوجوانان و جوانان در معرفت خداوند موفق‌تر هستند؟)	
۲۱	چرا پیامبر اسلام (ص) عاجزانه از خدا می‌خواهد که او را به حال خود واگذار نکند؟	
ه	دو گزینه‌ای	
۲۲	رابطه‌ی خداوند با جهان را تا حدی می‌توان، به چه چیزی تشبیه نمود؟ (۱) ساعت‌ساز و ساعت (۲) مولد برق با جریان برق	
و	کشف ارتباط	
۲۳	هریک از موارد سمت راست با کدام‌یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است؟)	
	آ. پیامبر گرمای ما، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد.	۱. خداگرایی فطری
	ب. جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است.	۲. معرفت عمیق و والا
	ج. به دریا بنگرم دریا تو بینم / به صحرا بنگرم صحرا تو بینم	۳. آگاهی، سرچشمه بندگی
		۴. نیازمندی جهان در بقا
ح	سوالات پاسخ بلند	
۲۴	نیازمندی جهان به خدا در پیدایش را با دو مقدمه و یک نتیجه، استدلال نمایید.	
۲۵	علت ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خدا را بنویسید. (چرا انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند ناتوان است؟)	

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
الف	آیات قرآن و احادیث	
۱	آ) همه ابعاد و امور زندگی، از جمله پیدایش و بقا ب) زیرا خداوند تنها بی‌نیاز جهان است (غنی). پ) همه موجودات پدیده‌هایی هستند که وجودشان وابسته به خدای بی‌نیاز است. ت) غنی - فقیر	
۲	آ) نور ب) خداوند نور هستی است یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند.	
۳	این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و بالاست و به مفهوم احساس حضور در پیشگاه خدا و درک صفات خدا با دیدن مخلوقات و نشانه‌های او اشاره دارد.	
۴	با این‌که ما به وجود خداوند به‌عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم.	
۵	چون نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم.	
۶	به دلیل محدود بودن ذهن انسان (نامحدود بودن ذات الهی)	
ب	صحیح / غلط	
۷	غلط؛ رابطه‌ی خدا با انسان، مانند رابطه مولد برق با جریان برق است که قطع نمی‌شود؛ اما مانند رابطه مسجد با سازنده آن نیست.	
۸	صحیح	
۹	غلط؛ میان رابطه خداوند با جهان و رابطه بنا و ساختمان یک تفاوت بنیادین وجود دارد.	
۱۰	صحیح	
۱۱	غلط؛ انسان نمی‌تواند به حقیقت خدا احاطه پیدا کند و ذاتش را بشناسد.	
ج	جای خالی	
۱۲	ذاتاً موجود	
۱۳	وجود	
۱۴	احاطه و دسترسی	
د	سوالات پاسخ کوتاه	
۱۵	نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.	
۱۶	پیدایش و بقا	
۱۷	در صورتی که ذاتاً موجود باشد. (وجود ذاتی‌اش باشد).	

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
د	سوالات پاسخ کوتاه	
۱۸	افزایش بندگی	
۱۹	در صورتی که خودش ذاتاً موجود باشد.	
۲۰	پاکی و صفای قلب	
۲۱	هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند.	
ه	دو گزینه‌ای	
۲۲	گزینه ۲	
و	کشف ارتباط	
۲۳	۳ (آ) ۴ (ب) ۲ (ج)	
ح	سوالات پاسخ بلند	
۲۴	مقدمه اول: ما و این جهان پدیده‌هایی هستیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. مقدمه دوم: موجوداتی که پدیده‌اند، نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد و ذاتاً موجود باشد. نتیجه: ما و این جهان در پدید آمدن و هست شدن به آفریننده‌ای نیازمندیم که سرچشمه هستی باشد.	
۲۵	زیرا لازمه شناخت هرچیزی احاطه و دسترسی به آن است و چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.	

یگانه بی همتا

در این درس با حقیقت توحید و مراتب آن آشنا می شویم و این درس، تشخیص مرز میان توحید با شرک را موجب نجات از انحراف و درک حقیقت اسلام می داند.

مقدمه

صفحه ۱۸ کتاب درسی - حدیث

امام علی (ع) می فرماید: «خداى من! مرا این عزت بس که بنده تو باشم» **جمله «معلول» است.**
 بندگی خدا موجب عزت است. **معلول** **علت**
 توحید عملی

این افتخار بس که تو پروردگار منی» **جمله «علت» است.**
 فخر علی (ع) پروردگاری خداست. **معلول** **علت**
 توحید ربوبیت

خداى من! تو همان گونه‌ای که من دوست دارم، پس مرا آن گونه قرار ده که تو دوست داری.»
 علی (ع) توفیق می طلبد، آن گونه باشد که خدا دوست دارد.

۱ مهم ترین اعتقاد دینی چیست و نسبت آن با «اسلام» و «قرآن» چگونه است؟

توحید و یکتاپرستی - اسلام دین توحید است و قرآن کتاب توحید است.

۲ در اسلام بدون اعتقاد به هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد و توحید پیامبران بوده است و

خداوند در قرآن، اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی را بر مدار توحید قرار داده و توحید

مانند روحی در پیکره و حضور دارد و آن و می بخشد.

توحید - سرلوحه دعوت - مؤمنان - معارف و احکام دین - حیات و معنا

توجه در درس هشتم (احکام الهی) آیه «قد افلح من زکاه»

رستگاری و سعادت در تزکیه نفس است.

تزکیه با «توبه» شروع می شود و با «عمل به دستورات الهی» تداوم می یابد.

احکام الهی

در یادگیری نگاه توحید < حیات و معنا بخش احکام است.

احکام < تداوم بخش تزکیه است.

تزکیه < رمز سعادت و رستگاری است.

۳. حقیقت توحید چیست و چگونه به آن ایمان می‌آوردند؟

یعنی خدا بی‌همتا است و شریک ندارد و این اصل و حقیقت توحید است.

تمام احکام و حقوق فرد به رسمیت است.

با گفتن **لااله الاالله**، مشرکان به خدای یگانه ایمان می‌آوردند.

دفاع از حقوق او بر همه واجب بود.

در زمره برادران و خواهران دینی بود.

پابندی به آن ← زندگی فرد را در رابطه با خدا، خود، خانواده، و اجتماع تغییر می‌داد.

۴. چهار مرتبه از مراتب توحید و یگانگی خداوند را بنویسید.

۱) **توحید در خالقیت**: معتقد باشیم خدا تنها مبداء و خالق جهان است موجودات همه مخلوق هستند و در کار

آفرینش شریک و همتایی ندارد.

الله خالق کل شی

۲) **توحید در مالکیت**: از آن جایی که خداوند تنها خالق جهان است، پس تنها مالک آن نیز هست زیرا هر کس

چیزی را پدید می‌آورد، مالک آن است.

لله ما فی السموات والارض

۳) **توحید در ولایت**: هر کس مالک چیزی باشد حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، و دیگران بدون اجازه او

نمی‌توانند در آن تصرف یا استفاده کنند. به این حق تصرف ولایت و سرپرستی می‌گویند.

مَالَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

۴) **توحید در ربوبیت**: رب، همان مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هر کس

خالق مالک و ولی چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد.

تنها رب جهان خداست که می‌تواند جهان را اداره کند و به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت

نماید.

۵ آیا ولایت خداوند قابل واگذاری به غیر می‌باشد؟ خیر

تصرف در جهان تنها در اختیار ولی جهان یعنی خداست و غیر او جز با اجازه او نمی‌تواند در جهان تصرف کنند، البته چنین اجازه‌ای به معنی واگذاری ولایت به دیگری نیست بلکه به معنای این است که آن شخص «مسیر و مجرای» ولایت خداست مثلاً خداوند، پیامبر را ولی انسان‌ها می‌داند یعنی ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده.

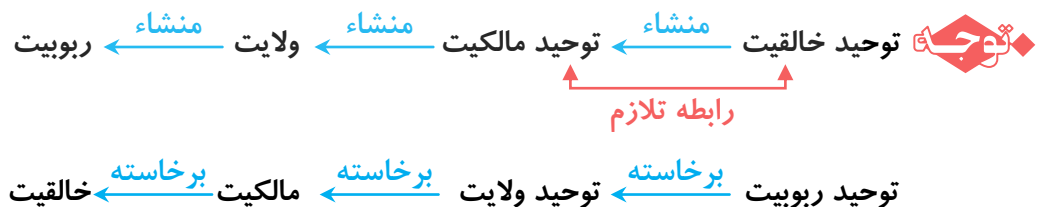
۶ آیا توحید در ربوبیت، به معنای نفی نقش انسان در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات است؟

خیر - باغبانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند رشد درختان نتیجه تدبیر اوست، بلکه توحید در ربوبیت یعنی این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند.

۷ «کشت زمین و محصول آن» کار کشاورز است یا کار خدا؟

غیررب غیررب

کشاورز وقتی خود را با دیگران که در کشت دخالتی ندارند مقایسه می‌کند، می‌بیند که این کشت حاصل دسترنج خودش است اما وقتی رابطه خود را با خدا مقایسه می‌کند می‌بیند که هم خودش هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است در نتیجه درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت او خداست و باید شکرگزار او باشد. این تفسیر آیه «**قل اغیرالله ابغی رباً و هو رب کل شیء...**» است.

۸. شرک و مراتب آن را بنویسید؟

شرک به معنای قرار دادن شریک برای خداست. هر کس معتقد باشد خداوند شریک دارد مشرک به حساب می‌آید و درجاتی دارد:

- ۱) شرک خالقیت: کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند.
- ۲) شرک مالکیت: اعتقاد به این که علاوه بر خداوند در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند - کسی که شرک خالقیت دارد شرک مالکیت هم دارد. (تلازم)
- ۳) شرک ولایت: اعتقاد به این که علاوه بر خداوند در کنار او، دیگران نیز حق تصرف و سرپرستی جهان را برعهده دارند.
- ۴) شرک ربوبیت: اعتقاد به این که علاوه بر خداوند در کنار او دیگران، تدبیر امور موجودات را به‌عهده دارند، یعنی گمان کند کسی مستقل از خدا، امور را تدبیر می‌کند گرفتار شرک ربوبیت شده است.

تدبیر

۹. پیام آیات سوره توحید چیست؟

الف: قل هو الله احد: (اصل توحید) - یگانگی خدا در خالقیت مالکیت ولایت ربوبیت.

ب: الله الصمد: اولاً خداوند از هر جهت بی‌نیاز و کامل است.

ثانیاً خداوند سزاوار برطرف کردن نیاز مخلوقات است.

ثالثاً: تمام موجودات خواسته و ناخواسته به سوی خدا توجه دارند.

ج: لم یلد ولم یولد: رابطه خدا با موجودات، رابطه آفرینش است نه زایش. از نیستی به هستی می‌آورد.

د: ولم یکن له کفو احد: هرگونه هم‌ترازی موجودات دیگر با خداوند نفی شد، خدا بی‌همتا است.

(اصل توحید)

تدبیر

۱۰. براساس آیه ۱۶ سوره رعد که آمده، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ

شُرک در ولایت

توحید و ربوبیت

هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ

شُرک خالقیت

عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

اصل توحید

توحید خالقیت

۱) کسی را می‌توانیم به‌عنوان ربّ خود انتخاب کنیم که خالق جهان است.

۲) کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد نمی‌تواند ولی و سرپرست مردم باشد.

۳) در چه صورت جاداشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟

اگر آن‌چه را مشرکان شریک خدا قرار می‌دهند، هم‌چون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند جا داشت انسان به شک بیفتد و به خدایان دیگر هم اعتقاد داشته باشد.

۴) مراتب توحید و شرک را هم در روی آیه ۱۶ رعد مشخص کنید؟ (مشخص شده)

۱۱. در تعیین مرز توحید و شرک، آیا کسی که «پزشک را وسیله درمان بیماری بداند» یا «از غیر خدا درخواست

کمک کند» یا «دعا را وسیله مغفرت و صدقه را وسیله دفع بلا بداند» و یا «توسل به پیامبران و معصومین»

مشرک است؟

اولاً خداوند رابطه علیت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است.

علل مادی: آتش موجب گرما - پزشک وسیله درمان

علل معنوی: دعا سبب آمرزش - صدقه موجب دفع بلا - صلّه رحم موجب افزایش طول عمر.

و همه این روابط توسط خداوند طراحی و به اراده او صورت می‌گیرد پس این‌گونه کارها عمل به قانون الهی است.

ثانیاً درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها منافاتی با توحید ندارد، زیرا همان‌گونه که پزشک واسطه

استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطه غیرمادی و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند.

۱۲ → عقیده به توانایی اولیاء الهی در اجابت حاجات چه زمانی به شرک منجر می‌شود؟

وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم، اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیاء از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفا بخشی داروست که خداوند به آن بخشیده.

۱۳ → توانایی اولیاء الهی در اجابت حاجات آیا منحصر به حیات دنیاست؟

خیر، منحصر به حیات دنیا نیست، پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر روح مطهر رسول خدا پس از رحلت زنده است و می‌تواند به انسان‌ها یاری رساند. اکنون اگر ما از رسول خدا چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است.

۱۴ → آیا کسی از پدر و مادر یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادت‌مندی او دعا کند، چنین درخواستی شرک آلود است؟

هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده چنین درخواستی را شرک آلود نمی‌دانند.

۱۵ → جریان تکفیری که در سال‌های اخیر کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده را معرفی کنید؟

این جریان خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند، هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد، مشرک و کافر می‌خواند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارد.

پیروان این جریان توسل به پیامبر و معصومین را شرک می‌دانند. طلب دعا و شفات ائمه را شرک می‌دانند و آن‌ها را کافر و غیرمسلمان می‌دانند. تفکیری‌ها بزرگ‌ترین ضربه را به اسلام وارد کرده و موجب تنفر برخی مردم از اسلام شده است.

۱۶ چرا دقیقاً در زمانی که مسلمانان در پرتو بیداری اسلامی، در حال معرفی اسلام حقیقی به مردم جهان بودند، و حتی جمعیت کشورهای صنعتی به سرعت در حال تغییر به نفع مسلمانان بود چنین جریانی شکل گرفت؟

تا به اسلام بزرگ‌ترین ضربه را وارد کند و سبب تنفر برخی از مردم جهان به دین اسلام شود، و در میان خود مسلمانان هم تفرقه ایجاد کند. و مانع شکل‌گیری و احیاء تمدن اسلامی در جهان شود.

اندیشه و تحقیق

۱۷ باور به توحید در خالقیت، مالکیت ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما می‌گذارد؟

کسی که خدا را به‌عنوان تنها خالق، مالک ولی و رب جهان پذیرفت و به مراتب توحید اعتقاد دارد، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد. چنین انسانی در مسیر توحید عملی حرکت می‌کند.

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
الف	آیات قرآن و احادیث	
۱	هریک از آیات شریفه زیر به کدامیک از ابعاد و مراتب توحید اشاره دارد؟ (آ) (اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) (ب) (وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) (ج) (مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ) (ت) قرآن کریم، خداوند را با صفت و مخلوقات را با صفت نام برده است؟	
ب	صحیح / غلط	
۲	از آنجا که خدا تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست آن نیز هست.	
۳	توحید در ربوبیت بدان معنا است که موجودات، به خصوص انسان، قدرت پرورش و تدبیر ندارند.	
۴	عقیده به توانایی پیامبر (ص) در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) موجب شرک است.	
ج	جای خالی	
۵	هرکس مالک چیزی باشد، خودش حق تصرف و تغییر در آن را دارد؛ به این حق تصرف می‌گویند.	
۶	منظور از توحید در این است که مخلوقات، جز به اجازه خداوند نمی‌توانند در جهان تصرف کنند.	
د	سوالات پاسخ کوتاه	
۷	کدام اعتقاد دینی مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن معنا می‌بخشد؟	
۸	هرکس مالک چیزی باشد، حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، به کدام مرتبه توحید اشاره دارد؟	
۹	اگر معتقد باشیم در کنار خداوند، دیگران نیز حق تصرف در جهان را دارند، به چه شرکی گرفتار شده‌ایم؟	
۱۰	عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان، چه زمانی موجب شرک است؟	

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
۹	کشف ارتباط	
۱۱	هریک از موارد سمت راست با کدامیک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)	
	آ. حق تصرف و تغییر در جهان تنها شایسته خداست.	۱. توحید در خالقیت
	ب. اداره جهان و هدایت آن به سوی مقصد معین شده، به اذن خداست.	۲. شرک در ربوبیت
	پ. تصور چند خدا که با همکاری یکدیگر جهان را آفریده‌اند.	۳. شرک در مالکیت
	ت. کسی گمان کند می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند.	۴. توحید در ولایت
	ث. اعتقاد به این‌که علاوه بر خدا و در کنار او، دیگران هم صاحب بخشی از جهان‌اند.	۵. شرک در ولایت
	ج. کسانی معتقد باشند خودشان حق تصرف در جهان را دارند.	۶. توحید در ربوبیت
		۷. شرک در خالقیت
۱۲	کدامیک از موارد سمت راست با موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در سمت چپ یک مورد اضافی است.)	
	آ. تدبیر امور جهان، مستقل از خداوند	۱. شرک در خالقیت
	ب. حق تصرف در جهان در کنار خداوند	۲. توحید در ولایت
	پ. اعتقاد به چند خالق برای جهان	۳. شرک در ربوبیت
		۴. شرک در ولایت
ز	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
۱۳	اصل و حقیقت توحید:	
۱۴	توحید در خالقیت:	
۱۵	توحید در ولایت:	
۱۶	توحید در ربوبیت:	
۱۷	شرک در ربوبیت:	

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
ح	سوالات پاسخ بلند	
۱۸	در چه صورت اعتقاد به توانایی پیامبر (ص) در برآوردن حاجات موجب شرک می‌گردد؟	
۱۹	عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات در چه صورت عین توحید است؟	
۲۰	چرا خداوند تنها خالق جهان است و در این کار شریکی ندارد؟	
۲۱	آیا توسل به پیامبران و معصومین (ع) برای اجابت خواسته‌ها موجب شرک است؟ توضیح دهید.	
۲۲	عقیده بر توانایی پیامبر (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان چه زمانی موجب شرک و چه زمانی عین توحید است؟	
۲۳	آیا درخواست از اولیای الهی (ع) در برآوردن حاجات انسان با توحید منافات دارد؟ (توضیح دهید).	

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
الف	آیات قرآن و احادیث	
۱	آ) توحید در خالقیت ب) توحید در مالکیت ج) توحید در ولایت	
ب	صحیح / غلط	
۲	صحیح	
۳	غلط؛ توحید در ربوبیت بدان معنا نیست که موجودات به خصوص انسان قدرت تدبیر ندارند.	
۴	غلط؛ عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.	
ج	جای خالی	
۵	ولایت و سرپرستی	
۶	ولایت	
د	سوالات پاسخ کوتاه	
۷	توحید و یکتاپرستی	
۸	توحید در ولایت	
۹	شرک در ولایت	
۱۰	وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.	
و	کشف ارتباط	
۱۱	آ) ۳ ب) ۴ ج) ۱	
۱۲	آ) ۳ ب) ۴ ج) ۱	
ز	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
۱۳	توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی‌همتا است و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است.	
۱۴	توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است؛ موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.	

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
۱۵	هرکس مالک چیزی است، حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد اما دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.	
۱۶	ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به‌دست اوست. هرکس که خالق و مالک و ولیّ چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آن‌جا که خداوند تنها خالق و مالک و ولیّ جهان است، تنها ربّ هستی نیز می‌باشد.	
۱۷	اعتقاد به این‌که علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود با سایر مخلوقات حسابی جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است.	
ح	سوالات پاسخ بلند	
۱۸	عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.	
۱۹	اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است.	
۲۰	این تصور که چند خدا وجود دارد و هرکدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هرکدام از آن‌ها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند. هم‌چنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آن‌ها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید. پس تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد، آفریننده جهان است.	

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
۲۱	<p>خیر، اولاً خداوند رابطه علیت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. آتش موجب گرما و روشنی و دارو سبب شفا و بهبودی است. پزشک وسیله درمان، معمار عامل بنای ساختمان و معلم نیز وسیله تعلیم و تربیت است. در امور معنوی نیز همین‌گونه است. دعا سبب آمرزش، صدقه موجب دفع بلا و صلّه رحم موجب افزایش طول عمر است.</p> <p>همه این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به اذن و اراده او صورت می‌گیرد. بنابراین کسی که برای آموختن نزد معلم می‌رود یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، نه تنها معلم و پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است. ثانیاً همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید ندارد؛ زیرا پزشک به واسطه استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطه اسباب غیرمادی و به اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند.</p>	
۲۲	<p>عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است.</p>	
۲۳	<p>خیر؛ عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است.</p>	

توحید و سبک زندگی

۳

دوازدهم

در این درس با اثر افکار و اعتقادات (جهان بینی) در رسیدن به سبک زندگی اسلامی آشنا می شویم و این درس، جهت الهی دادن به تمایلات و تصمیمها را موجب پایداری شخصیت دانسته و تابع قوانین الهی کردن اقتصاد و فرهنگ و سیاست را موجب عدالت اجتماعی و نفی طاغوت می داند.

۱ کدام مفهوم دینی از بیت «بر آستان جانان گر سر توان نهادن گلبانگ سربلندی بر آسمان تواند زد» استنباط می شود.

در مصرع اول: سر نهادن به مفهوم بندگی خدا کردن می باشد لذا «توحید عملی و سبک زندگی است»

در مصرع دوم: گلبانگ سربلندی به مفهوم منزلت و عزت یافتن می باشد لذا «نتیجه و ثمره توحید عملی است.»

پیام کلی «انتخاب سبک زیستن، مسیر زندگی ما را تغییر می دهد و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می زند.»

۲ «انتخاب سبک زندگی»، باید بر چه اساسی باشد و از چه چیزی ریشه می گیرد؟

این انتخاب مهم براساس فکر و به دور از احساسات باشد یعنی دلیلی محکم و عقل پسند از آن حمایت کند. هر

سبکی، ریشه در اندیشه های خاصی داشته و از جهانبینی ویژه ای سرچشمه می گیرد. مثلاً سبک «زندگی توحیدی»

شیوه ای از زندگی است که ریشه در جهانبینی توحیدی دارد.

۳ ایمان به خداوند به عنوان خالق و پروردگار جهان، چه سبکی از زندگی را به دنبال می آورد و در مقابل آن

کدام سبک از زندگی قرار می گیرد؟

سبک زندگی توحیدی، یعنی جهت زندگی خداست لذا در پی «اطاعت از فرمان خدا» و «کسب رضایت او» هستیم.

در مقابل سبک زندگی مشرکانه، یعنی جهت زندگی غیر خداست و در پی «اطاعت از هوس یا طاغوت» و «کسب

رضایت آن ها» می باشیم.

۴ «بازتاب توحید در زندگی» را با مثال توضیح دهید.

چون، افکار و اعتقادات هر فرد مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست مطابق با این اصل، انسانی که خداوند را تنها خالق و پروردگار جهان می‌داند، پس رفتاری مناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را اطاعت از خدا و کسب رضایت او قرار می‌دهد. «توحید عملی»

مثلاً جعفرین‌ابی‌طالب در حضور «نجاشی» پادشاه حبشه، اثرات اعتقاد توحید را در زندگی خودشان این‌گونه

افکار و اعتقادات «دوره قبل از بعثت پیامبر»

جاهل و بت‌پرست بودیم

اهداف و رفتار «دوره قبل از بعثت پیامبر»

مردار می‌خوردیم - مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم
قطع صلہ رحم کردیم - قوی ضعیف را می‌بلعید

توصیف کرد،

افکار و اعتقادات «دوره بعد از بعثت پیامبر»

ایمان به خدای یگانه و عبادت او

اهداف و رفتار «دوره بعد از بعثت پیامبر»

عدل و احسان، راستی و درستی، امانت‌داری خود و همسایگان

ترک خوردن مال یتیم، فحشا و دروغ (نهی)

به پاداشتن نماز و روزه (امر)

و ما این پیامبر (ص) صادق، امانت‌دار و عقیف را تصدیق کردیم، ایمان آوردیم و پیروی کردیم.

۵ میزان تأثیر ایمان افراد در زندگی آن‌ها چگونه است؟

چون ایمان افراد یکسانی نیست و شدت و ضعف دارد، میزان تأثیرگذاری این اعتقاد بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد.

هرچه ایمان قوی‌تر باشد تأثیر عملی آن در زندگی بیش‌تر و هرچه ضعیف‌تر باشد تأثیر آن کم‌تر خواهد بود.

تدبیر

۶ با تدبیر در آیه به سؤالات زیر پاسخ دهید: «ان الله ربکم و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم»

توحید ربوبیت توحید عملی

الف) چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟

چون تنها خداوند پروردگار و رب هستی است.

ب) چرا خداوند بندگی خود را راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟

چون خدا تنها پروردگار هستی است و قدرت و تدبیر عالم در دست اوست فقط با بندگی و اطاعت از دستورات او در مسیر قرب الهی (هدف نهایی) پیش می‌رویم و به تقرب می‌رسیم. در غیر این صورت در مسیر سقوط و گمراهی خواهیم بود.

۷ بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن را بنویسید:

تعریف: هر کس در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند در مسیر توحید عملی گام گذاشته.

چنین کسی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت «رضایت الهی» قرار دهد.

ثمره: انسان موحد چون همه حوادث را حکیمانه می‌داند، همواره امیدوار و سختی‌ها صبور می‌باشد و آن سختی را بستری برای رشد و شکوفایی می‌بیند نه بی‌مهری خدا.

انسان موحد چون به دنبال رضایت خداوند است و فقط پیروی از فرمان خدا می‌کند شخصیتی ثابت و آرامش روحی دارد.

۸ از ابیات زیر چه مفاهیمی درباره توحید عملی استنباط می‌شود؟

سر ارادات ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست

نظیر دوست ندیدم اگر چه از مه و مهر نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

اشاره به ثمرات توحید عملی در بعد فردی دارد.

۱) انسان موحد که همه حوادث عالم را حکیمانه می‌بیند همواره امیدوار و در سختی‌ها صبور و استوار است. باور دارد سختی‌های زندگی نشانه بی‌مهری نیست بلکه بستری برای رشد و شکوفایی است.

۲) انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم می‌کند شخصیتی ثابت و دارای آرامش روحی است.

۹. ثمره توحید عملی در بُعد فردی، در کلام حضرت علی (ع) چیست و چگونه بیان شد؟

← تقوای الهی - مسئولیت پذیری - مطیع خدا بودن

← **علی (ع) می‌فرماید:** «تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها. چرا که شما در

برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او پرهیزید.»

۱۰. بُعد فردی شرک عملی و ثمرات آن را توضیح دهید.

← **تعریف:** اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او امرش را بر فرمان خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.

← **ثمره:** تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد زیرا هوای نفس هر روز خواسته جدیدی و قدرت‌های مادی هم هر روز رنگ عوض می‌کنند و او را به بردگی جدید می‌کشانند.

۱۱. آیه «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا» چه کسانی را توصیف می‌کند؟

← **مشرکین:** کسی که دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار داده و اوامرش را بر فرمان‌های خداوند ترجیح می‌دهد. لذا پیامبر (ص) خدا هم در برابر چنین کسی مسئولیت ندارد.

تدبر

۱۲ با توجه به آیات به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ
فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ
وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَلِكَ خَسْرَانُ الْمُبِينِ.

از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند. پس اگر خیری به او رسد دلش به آن آرام گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا روی گردان می‌شود او در دنیا و آخرت زیان می‌بیند و این همان زیان آشکار است.

الف) پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد چه تفاوتی دارد؟

پرستش ایمانی، ثابت و پایدار است یعنی چه در راحتی چه در سختی دست از پرستش خدا بر نمی‌دارد. پرستش تردیدی، مقطعی و سطحی بوده و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می‌دهد.

ب) چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟

تأثیر گذاری عملی توحید، براساس شدت و ضعف ایمان است و ایمان افراد هم یکسان نیست اگر ایمان را با جان و دل نپذیرفته باشد و ایمان در متن زندگی قرار نداشته باشد، این افراد بسته به شرایط خدا را می‌پرستند و مانند کسانی هستند که در لبه جایی قرار دارند که مستقر نیست و با فشار مختصری از مسیر خارج می‌شوند.

۱۳ بعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن را بنویسید.

یعنی قرار گرفتن همهٔ ارکان یک جامعه «در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از اوست». مهم‌ترین رکن، حکومت است.

سیاسی

حاکم آن، براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد.

وقتی یک جامعه توحیدی است که:

همان شرایطی که خداوند برای حاکم تعیین کرده است را دارا باشد.

بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.

جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، ارکان سیاسی، اقتصادی و فرهنگی آن به سوی اجرای

فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و جامعه‌ای «عدالت گستر» می‌شود.

ثمره

آیه

نفی شرک عملی بعد اجتماعی = توحید عملی بعد اجتماعی

۱۴ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَاتتَّخِذُوا عَدُوِّ وَعَدَدِكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ الْيَهُم بِالْمُودَةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنْ

الحق» بیانگر چه توحیدی است؟

ترجمه، ای مؤمنان، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، به گونه‌ای که با آنان مهربانی کنید، حال آن که آنان به دین حق که برای شما آمده است کفر ورزیده‌اند.

پیام آیه: جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت نداده است (طاغوت) نمی‌پذیرد.

با آنان که به خدا و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند.

با ظالمان مبارزه می‌کند و از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند.

در آیه ۱۳ رعد ← تدبر درس دوم: قُلْ افاتخذتم من دونه اولیاء

توجه کلمه «اولیاء» ←

در آیه ممتحنه ← درس سوم: لاتتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء

۱۵ رابطه دوسویه توحید فردی و اجتماعی را توضیح دهید.

میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد.

هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند ← ارکان جامعه نیز بیش تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.

و هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد ← زمینه رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خدا

آسان تر می‌شود. زندگی موحدانه آسان تر می‌شود.

آسان تر می‌شود.

ص ۳۵ کتاب درسی

۱۶ «دنیاطلبی» و «خودمحوری در فعالیت‌های اجتماعی» به چه چیزی می‌انجامد، چرا؟

✓ تفرقه و تضاد جامعه را فرامی‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود.

✓ در این جامعه روزبه‌روز انسان‌های ستمگر قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به

کار می‌گیرند در نتیجه دیگر سخنی از حاکمیت خدا نیست بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

→ به دلیل «رابطه متقابل توحید فردی و اجتماعی»

۱۷ ➤ روح زندگی دینی و زندگی ضددینی چیست و کدام مرتبه توحید در زندگی انسان عصر حاضر مورد غفلت واقع شده؟

توحید - شرک - توحید عملی «اطاعت از دستورات خدا و به دنبال رضایت الهی بودن»

۱۸ ➤ آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کند؟

واقعیت تلخ این است که گرچه شرک در قالب بت پرستی در جوامع امروزی وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد:

۱) امروزه بسیاری از انسان‌ها، جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به مالک حقیقی آن (خدا) هرگونه بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند (شرک مالکیت ولایت) که پیامد آن تخریب محیط زیست، آلوده شدن طبیعت، و پیدا شدن جوامع فقیر بوده.

برای مثال: فرعون خود را «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى» می‌دید و برای مردم تصمیم‌گیری می‌کرد.

۲) امروزه بسیاری از انسان‌ها، چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و زینت دنیا و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته.

برای مثال: هوس بت و معبود آن‌ها شده و ابزاری مانند سینما، ماهواره... آن‌ها را یک‌سره از خدا و آخرت غافل کرده است.

۱۹ ➤ وظیفه ما در مقابل وضع موجود دنیای آلوده به شرک جدید چیست و چگونه می‌توانیم به اصلاح جامعه امروزی اقدام کنیم؟

با افزایش آگاهی و معرفت الهی به تقویت مبانی اعتقادی و جهانبینی الهی بپردازیم و مردم توحید خالقیت مالکیت ولایت و ربوبیت را بشناسند پس با معرفی ائمه به‌عنوان الگوهای رفتاری، به تقویت توحید عملی و دستورات الهی، با شیرینی و لذت معنوی نیایش و توجه به خدا و آخرت بپردازیم.

اندیشه و تحقیق

۲۰ ➤ آیا می‌توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟

خیر - رابطه دوسویه دارد. [توضیحات سؤال ۲۰]

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
الف	آیات قرآن و احادیث	
۱	راه درست زندگی کدام است؟	
۲	انواع توحید را در عبارت (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ...) مشخص نمایید.	
۳	عبارت شریفه (وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ...) به عبارت چه کسانی اشاره دارد؟	
ب	صحیح / غلط	
۴	انسان موحد باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست.	
۵	هرقدر مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیش‌تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.	
۶	اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد، گرفتار شرک عملی شده است.	
ج	جای خالی	
۷	کسی که در زندگی خود، از فرمان خدا اطاعت کند، به مراتبی از توحید رسیده است.	
۸	انسان موحد باور دارد سختی‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای ... اوست.	
۹	تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی و شخصیتی داشته باشد.	
۱۰	توحید عملی دارای دو بعد و است.	
۱۱	انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم کرده است، شخصیتی دارد و برخوردار از است.	
۱۲	جامعه توحیدی با ظالمان مبارزه کرده و بنا به فرمان خدا از حمایت می‌کند.	
۱۳	با توجه به مباحث توحید و شرک، کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) مصداق است.	
۱۴	اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح داد، گرفتار شده است.	
۱۵	روح و محور زندگی دینی و روح و محور زندگی ضدّ دینی، است.	
۱۶	میان بُعد فردی و اجتماعی توحید، رابطه وجود دارد.	

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
۵	سوالات پاسخ کوتاه	
۱۷	شخصیت انسان موحد چگونه است؟	
۱۸	چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و استوار و برخوردار از آرامشِ روحی است؟	
۱۹	گام برداشتن انسان در مسیر توحید عملی چگونه صورت می‌گیرد؟	
۲۰	میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید عملی، چه رابطه‌ای وجود دارد؟	
۲۱	اگر کسی در پی رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) باشد، به چه شرکی گرفتار شده است؟	
ه	دو گزینه‌ای	
۲۲	از آن‌جا که از نظر انسان‌های موحد هیچ حادثه‌ای بی‌حکمت نیست، چنین شخصی چه روحیه‌ای دارد؟ (۱) صبوری و استواری (۲) امیدواری	
۲۳	اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و آن را معبود خود قرار دهد، دچار چه شرکی شده است؟ (۱) شرکت عملی در بعد فردی (۲) شرک در ربوبیت	
و	کشف ارتباط	
۲۴	هریک از موارد سمت راست با کدامیک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است). آ. مهم‌ترین رکن یک جامعه ب. ریشه زندگی توحیدی ج. روح زندگی ضدّ دینی ۱. حکومت ۲. توحید عملی ۳. شرک ۴. جهان‌بینی توحیدی	
ز	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
۲۵	توحید عملی:	
۲۶	شرک عملی:	

ردیف	سوالات امتحانی	نمره
ح	سوالات پاسخ بلند	
۲۷	در چه صورت یک نظام اجتماعی، توحیدی است؟	
۲۸	شرک عملی در بُعد فردی را توضیح دهید.	
۲۹	ارتباط میان توحید فردی و توحید اجتماعی را شرح دهید.	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
الف	آیات قرآن و احادیث	
۱	بندگی خدا	
۲	توحید در ربوبیت و توحید عملی	
۳	عبادت و پرستش کسی که از روی تردید، بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند.	
ب	صحیح / غلط	
۴	صحیح	
۵	صحیح	
۶	صحیح	
ج	جای خالی	
۷	عملی	
۸	رشد و شکوفایی	
۹	ناآرام - ناپایدار	
۱۰	فردی - اجتماعی	
۱۱	ثابت و پایدار - آرامش روحی	
۱۲	محرومان و مستضعفان	
۱۳	شرک عملی	
۱۴	شرک عملی	
۱۵	توحید - شرک	
۱۶	دوسویه و متقابل	
د	سوالات پاسخ کوتاه	
۱۷	شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است.	
۱۸	چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست.	
۱۹	اطاعت از فرمان‌های خدا	
۲۰	ارتباط دوسویه با رابطه متقابل	
۲۱	شرک عملی	

ردیف	پاسخ تشریحی سوالات امتحانی	نمره
ه	دو گزینه‌ای	
۲۲	گزینه ۲	
۲۳	گزینه ۱	
و	کشف ارتباط	
۲۴	آ) ۵ ب) ۳ پ) ۱ ت) ۲	
ز	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
۲۵	انسانی که خداوند را به‌عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد، چنین انسانی در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند.	
۲۶	اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد و یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.	
ح	سؤالات پاسخ‌بلند	
۲۷	وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.	
۲۸	اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌های (بت‌های بیرون) برآید. چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.	
۲۹	میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل (دوسویه) وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیش‌تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرند همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌شود.	

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

توحید و سبک زندگی

۳

دوازدهم

در این درس با اثر افکار و اعتقادات (جهان بینی) در رسیدن به سبک زندگی اسلامی آشنا می شویم و این درس، جهت الهی دادن به تمایلات و تصمیمها را موجب پایداری شخصیت دانسته و تابع قوانین الهی کردن اقتصاد و فرهنگ و سیاست را موجب عدالت اجتماعی و نفی طاغوت می داند.

۱. کدام مفهوم دینی از بیت «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان تواند زد» استنباط می شود.

در مصرع اول: سر نهادن به مفهوم بندگی خدا کردن می باشد لذا «توحید عملی و سبک زندگی است»

در مصرع دوم: گلبانگ سربلندی به مفهوم منزلت و عزت یافتن می باشد لذا «نتیجه و ثمره توحید عملی است.»

پیام کلی «انتخاب سبک زیستن، مسیر زندگی ما را تغییر می دهد و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می زند.»

۲. «انتخاب سبک زندگی»، باید بر چه اساسی باشد و از چه چیزی ریشه می گیرد؟

این انتخاب مهم براساس فکر و به دور از احساسات باشد یعنی دلیلی محکم و عقل پسند از آن حمایت کند. هر

سبکی، ریشه در اندیشه های خاصی داشته و از جهانبینی ویژه ای سرچشمه می گیرد. مثلاً سبک «زندگی توحیدی» شیوه ای از زندگی است که ریشه در جهانبینی توحیدی دارد.

۳. ایمان به خداوند به عنوان خالق و پروردگار جهان، چه سبکی از زندگی را به دنبال می آورد و در مقابل آن

کدام سبک از زندگی قرار می گیرد؟

سبک زندگی توحیدی، یعنی جهت زندگی خداست لذا در پی «اطاعت از فرمان خدا» و «کسب رضایت او» هستیم.

در مقابل سبک زندگی مشرکانه، یعنی جهت زندگی غیرخداست و در پی «اطاعت از هوس یا طاغوت» و «کسب رضایت آن ها» می باشیم.

۴ «بازتاب توحید در زندگی» را با مثال توضیح دهید.

چون، افکار و اعتقادات هر فرد مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست مطابق با این اصل، انسانی که خداوند را تنها خالق و پروردگار جهان می‌داند، پس رفتاری مناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را اطاعت از خدا و کسب رضایت او قرار می‌دهد. «توحید عملی»

مثلاً جعفر بن ابی‌طالب در حضور «نجاشی» پادشاه حبشه، اثرات اعتقاد توحید را در زندگی خودشان این‌گونه

افکار و اعتقادات «دوره قبل از بعثت پیامبر»

جاهل و بت‌پرست بودیم

اهداف و رفتار «دوره قبل از بعثت پیامبر»

مردار می‌خوردیم - مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم

قطع صلہ رحم کردیم - قوی ضعیف را می‌بلعید

توصیف کرد،

افکار و اعتقادات «دوره بعد از بعثت پیامبر»

ایمان به خدای یگانه و عبادت او

اهداف و رفتار «دوره بعد از بعثت پیامبر»

عدل و احسان، راستی و درستی، امانت‌داری خود و همسایگان

ترک خوردن مال یتیم، فحشا و دروغ (نهی)

به پاداشتن نماز و روزه (امر)

و ما این پیامبر (ص) صادق، امانت‌دار و عقیف را تصدیق کردیم، ایمان آوردیم و پیروی کردیم.

۵ میزان تأثیر ایمان افراد در زندگی آن‌ها چگونه است؟

چون ایمان افراد یکسانی نیست و شدت و ضعف دارد، میزان تأثیرگذاری این اعتقاد بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد.

هرچه ایمان قوی‌تر باشد تأثیر عملی آن در زندگی بیش‌تر و هرچه ضعیف‌تر باشد تأثیر آن کم‌تر خواهد بود.

تدبیر

۶ با تدبیر در آیه به سؤالات زیر پاسخ دهید: «ان الله ربکم و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم»

توحید ربوبیت توحید عملی

الف) چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟

چون تنها خداوند پروردگار و رب هستی است.

ب) چرا خداوند بندگی خود را راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟

چون خدا تنها پروردگار هستی است و قدرت و تدبیر عالم در دست اوست فقط با بندگی و اطاعت از دستورات او در مسیر قرب الهی (هدف نهایی) پیش می‌رویم و به تقرب می‌رسیم. در غیر این صورت در مسیر سقوط و گمراهی خواهیم بود.

۷ بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن را بنویسید:

تعریف: هر کس در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند در مسیر توحید عملی گام گذاشته.

چنین کسی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت «رضایت الهی» قرار دهد.

ثمره: انسان موحد چون همه حوادث را حکیمانه می‌داند، همواره امیدوار و سختی‌ها صبور می‌باشد و آن سختی را

بستری برای رشد و شکوفایی می‌بیند نه بی‌مهری خدا.

انسان موحد چون به دنبال رضایت خداوند است و فقط پیروی از فرمان خدا می‌کند شخصیتی ثابت و آرامش روحی دارد.

۸ از آیات زیر چه مفاهیمی درباره توحید عملی استنباط می‌شود؟

سر ارادات ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می‌رود ارادات اوست
نظیر دوست ندیدم اگر چه از مه و مهر نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

اشاره به ثمرات توحید عملی در بُعد فردی دارد.

۱) انسان موحد که همه حوادث عالم را حکیمانه می‌بیند همواره امیدوار و در سختی‌ها صبور و استوار است. باور دارد سختی‌های زندگی نشانه بی‌مهری نیست بلکه بستری برای رشد و شکوفایی است.

۲) انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم می‌کند شخصیتی ثابت و پایدار و برخوردار از آرامش روحی است.

۹ ثمره توحید عملی در بُعد فردی، در کلام حضرت علی (ع) چیست و چگونه بیان شد؟

تقوای الهی - مسئولیت‌پذیری - مطیع خدا بودن

علی (ع) می‌فرماید: «تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها. چرا که شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او بپرهیزید.»

۱۰ بُعد فردی شرک عملی و ثمرات آن را توضیح دهید.

تعریف: اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او امرش را بر فرمان خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.

ثمره: تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد زیرا هوای نفس هر روز خواسته جدیدی و قدرت‌های مادی هم هر روز رنگ عوض می‌کنند و او را به بردگی جدید می‌کشانند.

۱۱ آیة «أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا» چه کسانی را توصیف می‌کند؟

مشترکین: کسی که دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار داده و اوامرش را بر فرمان‌های خداوند ترجیح می‌دهد. لذا پیامبر (ص) خدا هم در برابر چنین کسی مسئولیت ندارد.

نگین مهم درسی

آیه «أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا» به کدام مرتبه شرک اشاره دارد؟

شرک عملی در بعد فردی

تدبر

۱۲ با توجه به آیات به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ
فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ
وَ إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَلِكَ خَسْرَانُ الْمُبِينِ.

از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند.
پس اگر خیری به او رسد دلش به آن آرام گیرد
و اگر بلایی به او رسد، از خدا روی گردان می‌شود
او در دنیا و آخرت زیان می‌بیند
و این همان زیان آشکار است.

الف) پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد چه تفاوتی دارد؟

پرستش ایمانی، ثابت و پایدار است یعنی چه در راحتی چه در سختی دست از پرستش خدا بر نمی‌دارد.
پرستش تردیدی، مقطعی و سطحی بوده و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می‌دهد.

ب) چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟

تأثیرگذاری عملی توحید، براساس شدت و ضعف ایمان است و ایمان افراد هم یکسان نیست اگر ایمان را با جان و دل نپذیرفته باشد و ایمان در متن زندگی قرار نداشته باشد، این افراد بسته به شرایط خدا را می‌پرستند و مانند کسانی هستند که در لبه جایی قرار دارند که مستقر نیست و با فشار مختصری از مسیر خارج می‌شوند.

۱۳ **بُعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن را بنویسید.**

یعنی قرار گرفتن همهٔ ارکان یک جامعه «در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از اوست». مهم‌ترین رکن، حکومت است.

سیاسی

حاکم آن، براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد.

وقتی یک جامعه توحیدی است که: همان شرایطی که خداوند برای حاکم تعیین کرده است را دارا باشد.

بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.

جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، ارکان سیاسی، اقتصادی و فرهنگی آن به سوی اجرای

فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و جامعه‌ای «عدالت‌گستر» می‌شود.

ثمره

نفی شرک عملی بعد اجتماعی = توحید عملی بعد اجتماعی

آیه

۱۴ **«یا ایها الذین آمنوا لاتتخذوا عدوی وَعَدَّکُم اولیاء تلقون الیهم بالمودة و قد کفروا بما جاءکم من**

الحق» بیانگر چه توحیدی است؟

ترجمه، ای مؤمنان، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، به‌گونه‌ای که با آنان مهربانی نکنید، حال

آن که آنان به دین حق که برای شما آمده است کفر ورزیده‌اند.

پیام آیه: جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت نداده است (طاغوت) نمی‌پذیرد.

با آنان که به خدا و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند.

با ظالمان مبارزه می‌کند و از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند.

در آیه ۱۳ رعد ← تدبیر درس دوم: قُل افاتخذتم من دونه اولیاء

ترجمه کلمه «اولیاء» ←

در آیه ممتحنه ← درس سوم: لاتتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء

نگین مهم درسی

♦ من دونه اولیا ← نفی شرک ولایت

♦ عدوکم اولیا ← نفی شرک عملی

۱۵ رابطه دوسویه توحید فردی و اجتماعی را توضیح دهید.

← میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد.

← هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند ← ارکان جامعه نیز بیش تر رنگ توحیدی به خود می گیرد.

← و هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد ← زمینه رشد انسانها و حرکت به سوی خدا

زندگی موحدانه آسان تر می شود.

آسان تر می شود.

ص ۳۵ کتاب درسی

۱۶ «دنیاطلبی» و «خودمحوری در فعالیتهای اجتماعی» به چه چیزی می انجامد، چرا؟

✓ تفرقه و تضاد جامعه را فرامی گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می رود.

✓ در این جامعه روز به روز انسانهای ستمگر قدرت بیش تری پیدا می کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به

کار می گیرند در نتیجه دیگر سخنی از حاکمیت خدا نیست بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

← به دلیل «رابطه متقابل توحید فردی و اجتماعی»

۱۷ روح زندگی دینی و زندگی ضددینی چیست و کدام مرتبه توحید در زندگی انسان عصر حاضر

مورد غفلت واقع شده؟

← توحید - شرک - توحید عملی «اطاعت از دستورات خدا و به دنبال رضایت الهی بودن»

۱۸ آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کند؟

واقعیت تلخ این است که گرچه شرک در قالب بت‌پرستی در جوامع امروزی وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک

که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد:

۱) امروزه بسیاری از انسان‌ها، جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به مالک حقیقی آن (خدا) هرگونه بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند (شرک مالکیت ولایت) که پیامد آن تخریب محیط‌زیست، آلوده شدن طبیعت، و پیدا شدن جوامع فقیر بوده.

برای مثال: فرعون خود را «أَنَا رَبِّكُمُ الْأَعْلَى» می‌دید و برای مردم تصمیم‌گیری می‌کرد.

۲) امروزه بسیاری از انسان‌ها، چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و زینت دنیا و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته.

برای مثال: هوس بت و معبود آن‌ها شده و ابزاری مانند سینما، ماهواره... آن‌ها را یک‌سره از خدا و آخرت غافل کرده است.

۱۹ وظیفه ما در مقابل وضع موجود دنیای آلوده به شرک جدید چیست و چگونه می‌توانیم به اصلاح

جامعه امروزی اقدام کنیم؟

با افزایش آگاهی و معرفت الهی به تقویت مبانی اعتقادی و جهانبینی الهی بپردازیم و مردم توحید خالقیت مالکیت

ولایت و ربوبیت را بشناسند پس با معرفی ائمه به‌عنوان الگوهای رفتاری، به تقویت توحید عملی و دستورات الهی، با شیرینی و لذت معنوی نیایش و توجه به خدا و آخرت بپردازیم.

اندیشه و تحقیق

۲۰ آیا می‌توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟

خیر- رابطه دوسویه دارد. [توضیحات سؤال ۱۵]

سوال‌های امتحانی درس: دین و زندگی (درس ۳)	پایه دوازدهم: ریاضی - تجربی - انسانی
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:

ردیف	سوال‌های درس سوم	نمره
------	------------------	------

	بخش آیات قرآن و احادیث	
--	-------------------------------	--

الف	<p>(۱) راه درست زندگی کدام است؟</p> <p>(۲) انواع توحید را در عبارت (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ...) مشخص نمایید.</p> <p>(۳) عبارت شریفه (وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ...) به عبارت چه کسانی اشاره دارد؟</p>	
-----	--	--

	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
--	---	--

ب	<p>(۴) انسان موحد باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهتری خداوند نیست.</p> <p>(۵) هر قدر مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیش‌تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.</p> <p>(۶) اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد، گرفتار شرک عملی شده است.</p>	
---	--	--

	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
--	---	--

ج	<p>(۷) کسی که در زندگی خود، از فرمان خدا اطاعت کند، به مراتبی از توحید رسیده است.</p> <p>(۸) انسان موحد باور دارد سختی‌های زندگی نشانه بی‌مهتری خداوند نیست، بلکه بستری برای اوست.</p> <p>(۹) تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی و شخصیتی داشته باشد.</p> <p>(۱۰) توحید عملی دارای دو بعد و است.</p> <p>(۱۱) انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم کرده است، شخصیتی دارد و برخوردار از است.</p> <p>(۱۲) جامعه توحیدی با ظالمان مبارزه کرده و بنا به فرمان خدا از حمایت می‌کند.</p>	
---	---	--

	«ادامه در صفحه بعدی»	
--	-----------------------------	--

ردیف	سوالات درس سوم	نمره
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>۱۳) با توجه به مباحث توحید و شرک، کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) مصداق است.</p> <p>۱۴) اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح داد، گرفتار شده است.</p> <p>۱۵) روح و محور زندگی دینی و روح و محور زندگی ضدّ دینی، است.</p> <p>۱۶) میان بُعد فردی و اجتماعی توحید، رابطه وجود دارد.</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۱۷) شخصیت انسان موحد چگونه است؟</p> <p>۱۸) چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و استوار و برخوردار از آرامش روحی است؟</p> <p>۱۹) گام برداشتن انسان در مسیر توحید عملی چگونه صورت می‌گیرد؟</p> <p>۲۰) میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید عملی، چه رابطه‌ای وجود دارد؟</p> <p>۲۱) اگر کسی در پی رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) باشد، به چه شرکی گرفتار شده است؟</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۲۲) از آن‌جا که از نظر انسان‌های موحد هیچ حادثه‌ای بی حکمت نیست، چنین شخصی چه روحیه‌ای دارد؟</p> <p>۱) صبوری و استواری ۲) امیدواری</p> <p>۲۳) اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و آن را معبود خود قرار دهد، دچار چه شرکی شده است؟</p> <p>۱) شرکت عملی در بعد فردی ۲) شرک در ربوبیت</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس سوم	نمره										
	کشف ارتباط:											
و	<p>۲۴) هریک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) مهم ترین رکن یک جامعه</td> <td>۱) حکومت</td> </tr> <tr> <td>ب) ریشه زندگی توحیدی</td> <td>۲) توحید عملی</td> </tr> <tr> <td>ج) روح زندگی ضدّ دینی</td> <td>۳) شرک</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) جهان بینی توحیدی</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	آ) مهم ترین رکن یک جامعه	۱) حکومت	ب) ریشه زندگی توحیدی	۲) توحید عملی	ج) روح زندگی ضدّ دینی	۳) شرک		۴) جهان بینی توحیدی	
«الف»	«ب»											
آ) مهم ترین رکن یک جامعه	۱) حکومت											
ب) ریشه زندگی توحیدی	۲) توحید عملی											
ج) روح زندگی ضدّ دینی	۳) شرک											
	۴) جهان بینی توحیدی											
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات											
ز	<p>۲۵) توحید عملی: ۲۶) شرک عملی:</p>											
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.											
ح	<p>۲۷) در چه صورت یک نظام اجتماعی، توحیدی است؟ ۲۸) شرک عملی در بُعد فردی را توضیح دهید. ۲۹) ارتباط میان توحید فردی و توحید اجتماعی را شرح دهید.</p>											
	«ادامه در صفحه بعدی»											

ردیف	راهنمای تصحیح درس سوم	نمره
	بخش آیات قرآن و احادیث	
الف	(۱) بندگی خدا (۲) توحید در ربوبیت و توحید عملی (۳) عبادت و پرستش کسی که از روی تردید، بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند.	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
ب	(۴) صحیح (۵) صحیح (۶) صحیح	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	(۷) عملی (۸) رشد و شکوفایی (۹) ناآرام - ناپایدار (۱۰) فردی - اجتماعی (۱۱) ثابت و پایدار - آرامش روحی (۱۲) محرومان و مستضعفان (۱۳) شرک عملی (۱۴) شرک عملی (۱۵) توحید - شرک (۱۶) دوسویه و متقابل	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس سوم	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۱۷) شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است.</p> <p>۱۸) چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست.</p> <p>۱۹) اطاعت از فرمان‌های خدا</p> <p>۲۰) ارتباط دوسویه با رابطه متقابل</p> <p>۲۱) شرک عملی</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۲۲) گزینه ۲</p> <p>۲۳) گزینه ۱</p>	
	کشف ارتباط	
و	<p>۲۴) آ) ۵ ب) ۳ پ) ۱ ت) ۲</p>	
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
ز	<p>۲۵) انسانی که خداوند را به‌عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد، چنین انسانی در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند.</p> <p>۲۶) اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد و یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.</p> <p>۲۷) وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد. نتیجه: ما و این جهان در پدید آمدن و هست شدن به آفریننده‌ای نیازمندیم که سرچشمه هستی باشد.</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس سوم	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ح	<p>۲۸) اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌های (بت‌های بیرون) برآید. چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.</p> <p>۲۹) میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل (دوسویه) وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیش‌تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرند همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌شود.</p>	
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

فقط برای تو

درس چهارم

در این درس با مفهوم اخلاص در بندگی و نحوه ورود آن به اندیشه، قلب و سپس عمل آشنا می شویم و این درس، دستیابی به حکمت و نجات از وسوسه های شیطان و رسیدن تقرب را از میوه های آن می داند.

۱. براساس آیات قرآن، چگونه می توان یک زندگی توحیدی را تجربه نمود و آن گونه که خداوند می پسندد،

زندگی کرد؟

خداوند می فرماید «اگر همه اعمال و رفتارهای دینی (مثل نماز و عبادت ها) و هر اعمال طبیعی و حیاتی (از تولد تا مرگ) را فقط به نیت رضایت الهی و به همان شکلی که خداوند فرموده انجام دهیم زندگی توحیدی و زندگی خداپسندانه را تجربه کردیم.

«بگو همانا نماز و عبادت هایم و زندگی و مرگم فقط برای خداست که پروردگار جهانیان است.»

اخلاص / توحید عملی / توحید ربوبیت

۲. خدای بی نیاز که جز کمال و سعادت بندگانش را نمی خواهد، در کلامی به پیامبر (ص) فرمود: «قُلْ اِنَّمَا

اعظکم بواحدةٍ اَنْ تقوموا لله مثنی و فردی...» مقصود از قیام گروهی و قیام فردی چیست؟ برای هر کدام نمونه ذکر کنند؟

یعنی انسان ها به صورت گروهی یا فردی برای اجرای دستورات خداوند اقدام کنند.

مثال فردی: اقامه نماز، مطالعه کتاب، امر به معروف و نهی از منکر

مثال گروهی: نماز جماعت، تشکیل حکومت، گروه های خیریه

۳. براساس آیه «اَلَمْ اَعْهَد اليکم يا بنی اَدم اَنْ لاتعبدوا الشیطان اِنَّه لکم عدوٌّ مبین، و اِنْ اعبدونى هذا

صراط مستقیم» به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) عهد فطری انسان با خدا چیست؟

شیطان را بندگی نکند خدا را بندگی کند.

۳. براساس آیه «الْمَ أَعْهَدَ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ، وَ أَنْ اَعْبُدُونِي هَذَا

صراط مستقیم» به سؤالات زیر پاسخ دهید:

ب) شیطان در قرآن چگونه توصیف شده؟

دشمن آشکار

ج) رابطه «آنِ عبدونی» و «آنِ تقوموالله» چیست؟

یکی از مصادیق بندگی و پرستش خدا، اقدام به اجرای دستورات خداست.

۴. هدف خلقت انسان چیست و چگونه به دست می آید؟

تقرب به خدا - تلاش خود انسان به دو گونه

الف) تلاش برای انتخاب راه بندگی خدا [زندگی همواره بر سر دوراهی بندگی خدا و بندگی هوای نفس و

شیطان قرار دارد و زندگی صحنه انتخاب یکی از این دو راه است.]

ب) تلاش برای پاسبانی از حریم دل برای جلوگیری از آفت شرک. [آن کس راه توحید را برگزیند و در پی

آن اندیشه و دل و عمل خویش را برای رضای حضرت دوست قرار می دهد، خطراتی او را تهدید می کند و

احتمال انحراف از توحید برای او هست]

۵. حافظ در بیت «پاسبان حرم دل شده ام شب همه شب تا در این پرده جز اندیشه او نگذارم» نظر به کدام

روایت دارد و چه مفهومی استنباط می شود؟

روایت پیامبر که فرمود «راهیابی شرک به دل انسان از راه رفتن مورچه ای سیاه در شب تاریک به تخته سنگی سیاه

پنهان تر است.»

پیام: ضرورت پاسبانی از حریم دل برای جلوگیری از آفت شرک و انجام عمل خالص برای خداوند است.

۶. اخلاص در بندگی به چه معناست و چه جایگاهی در اسلام دارد؟

- ← اخلاص به معنی «خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن. این کلمه در کاربرد دینی بدین معناست که شخص عملش را فقط برای رضای خداوند و همان گونه که او دستور داده انجام دهد.
- ← در اسلام، اخلاص شرط قبولی تمامی اعمالی است که فرد به درگاه خداوند عرضه می‌دارد.

۷. وجه شباهت «اخلاص» به «طلا» چیست؟

- ← اخلاص مانند، دوست داشتن و سخاوت و شجاعت درجات و مراتبی دارد. همان گونه که در ارزش گذاری طلا، عیار یا درصد خلوص آن اهمیت دارد، اعمال انسان نیز هرچه با اخلاص بالاتری همراه باشد، ارزش بیشتری دارد. مهم این است که انسان تلاش کند تا عمل خود را روزه‌روز برای خداوند خالص تر گرداند. لذا پیامبر (ص) فرمودند:
- ← «مؤمنان با توجه به مراتب اخلاصشان، بر یکدیگر برتری پیدا می‌کنند.»

۸. اجزاء تشکیل دهنده هر عمل چیست و کدامیک اهمیت بیشتری دارد؟

- ← هر عمل دو جزء دارد:
- ← **اول:** «نیت» که به آن هدف یا قصد نیز می‌گوییم. / روح عمل
- ← **دوم:** شکل و ظاهر هر عمل است / کالبد و جسم عمل
- ← و عمل بدون نیت کالبد بی‌جانی بیش نیست لذا رسول خدا فرمود:
- ← **نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ:** نیت مؤمن از عمل او برتر است.
- ← **أَمَّا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ:** همانا اعمال انسان وابسته به نیت‌های اوست.

تفکر در حدیث

۹. با تفکر در حدیث امام علی (ع) «فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَ فَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ» انجام‌دهنده کار نیک، از

آن کار بهتر است و انجام‌دهنده کار شر، از آن شر بدتر است.

رابطه این سخن با اخلاص این است که، از آن‌جا که هر کار خیری برآمده از نیت خالصانه فاعل آن است، پس می‌توان گفت در حقیقت این نیت خالصانه فرد است که به کارش ارزش داده است. پس جایگاه خود فرد نیکوکار از عملش برتر است.

در نقطه مقابل نیز باید گفت از آن‌جا که عمل شر برآمده از نیت ناسالم و افکار و باورهای غیرخدایی فرد است، پس فرد شرور بدتر و پست‌تر از عمل است. زیرا اگر این افکار و نیت ناسالم نبود، این عمل شر هم صورت نمی‌گرفت.

۱۰. تلاش انسان مؤمن در اجرای سبک زندگی توحیدی را دقیقاً ترسیم کنید؟

انسان مؤمن، علاوه بر این که می‌کوشد نیت خود را خالص کند و عمل را به خاطر خدا انجام دهد، تلاش می‌کند عمل خود را به همان صورت که خداوند دستور داده است، انجام دهد. یعنی عمل را از جهت «کمیت»، «کیفیت»، «زمان»، «مکان» و «شیوه» همان‌طوری انجام دهد که خداوند می‌خواهد.

مثلاً اگر خداوند امر فرموده که نماز صبح از دو رکعت و با یک رکوع و سجده در هر رکعت و قبل از طلوع آفتاب انجام شود، انسان مؤمن نیز تلاش می‌کند نماز خود را به همین صورت انجام دهد تا صحیح و درست انجام داده باشد.

۱۱. دو اصطلاح «حسن فاعلی» و «حُسن فعلی» را در هر عمل توضیح دهید.

حسن فاعلی: «بدین معناست که انجام‌دهنده کار، دارای نیت الهی باشد.»

حُسن فعلی: «نیز بدین معناست که کار به درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده است انجام شود.»

۱۲ براساس تعریف «حسن فاعل» و «حسن فعلی» به موارد زیر پاسخ دهید؟

الف) آیا ممکن است عملی دارای حسن فعلی باشد اما حسن فاعلی نداشته باشد؟ و یا برعکس.

ممکن است فردی مدرسه‌ای بسازد ولی به نیت خودنمایی و شهرت (حسن فعلی دارد ولی حسن فاعلی ندارد).

ممکن است فردی به نیت صلح و آشتی دادن دو نفر که با هم اختلاف دارند، بر اثر جهل فرد بی‌گناه را

گناهکار معرفی کند!

ب) اگر فردی تنها برای لاغر شدن و یا سلامت جسم روزه بگیرد روزه‌اش درست است؟

خیر - در اعمال عبادی حتماً باید به نیت قرب الهی باشد. در غیر این صورت باطل است.

ج) اگر کسی به نیت شرکت در نماز جماعت مسجد از منزل بیرون بیاید و به دلیل مانعی نتواند به مسجد

برسد، آیا نزد خدا پاداش دارد؟ به چه دلیل؟ کدام حسن وجود دارد؟

بله - پاداشی به اندازه کسی که حضور دارد می‌گیرد. زیرا به نیت انجام دستور الهی اقدام کرده ولی مانعی

که در اختیار او نبوده نشده است براساس، نية المؤمن خیر من عمله، پس پاداش نماز جماعت را می‌گیرد.

بررسی

۱۳ با توجه به این که ریا در مقابل اخلاص قرار می‌گیرد، بررسی کنید که هر یک از موارد زیر مصداق ریا

قرار می‌گیرد یا مصداق اخلاص؟

الف) حضور در نماز جماعت؛ دو صورت دارد:

(۱) اگر به نیت قرب الهی است مصداق اخلاص است.

(۲) اگر به نیت خودنمایی و ظاهرسازی باشد مصداق ریا است.

ب) کمک به افراد نیازمند در حضور دیگران. دو صورت دارد:

(۱) اگر به نیت رضای الهی باشد حتی به صورت علنی، مصداق اخلاص است و چه بسا اگر سایرین را به

این کار تشویق کند، اجر مضاعف می‌گیرد.

(۲) و اگر به نیت خودنمایی باشد مصداق عینی ریا است.

۱۴ راه‌های تقویت اخلاص را نام ببرید:

- ۱) افزایش معرفت و شناخت نسبت به خدا
- ۲) راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او.
- ۳) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات

۱۵ «افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند» چگونه موجب تقویت اخلاص می‌شود؟

- پیوند محکمی بین «معرفت به خدا» و «ایمان به او» وجود دارد.
- هم‌چنین ارتباط دقیقی بین «ایمان به خدا» و «اخلاص» برقرار است.
- بنابراین، هر قدر معرفت ما به خداوند بیشتر شود به افزایش درجه اخلاص کمک خواهد کرد، پس خوب است ساعاتی را صرف تفکر در آیات و نشانه‌های الهی کنیم.

آفرینش همه تنبیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکر نکند نقش بود بر دیوار

نکته مهم درسی

برای این که معرفت به خدا موجب افزایش درجه اخلاص شود چه اقدامی لازم است؟

(نهایی فراداد ۱۴۰۲)

♦ ساعاتی را صرف تفکر در آیات و نشانه‌های الهی کنیم.

۱۶ چگونه غفلت می‌تواند موجب ارتکاب گناهان بزرگ شود؟

- روشن است آن گونه که عمل با معرفت و آگاهی موجب اخلاص و ارزشمندی عمل می‌شود اگر کسی گرفتار غفلت شود و چشم اندیشه را به روی جهان بست، آیات الهی را نخواهد دید و دل به مهر او نخواهد داد.
- مهر رخسار تو می‌تابد ز ذرات جهان هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا چه سود
- حتی گاه پیش می‌آید که انسان‌های نادان به تصور این که کار خیر می‌کنند، مرتکب گناهان بزرگ می‌شوند.

۱۷ چگونه «رازونیز با خداوند و کمک خواستن از او»، موجب تقویت اخلاص می‌شود؟

نیایش و عرض نیاز به پیشگاه خداوند:

- ۱) غفلت از خدا را کم می‌کند.
- ۲) محبت او را در قلب تقویت می‌سازد.
- ۳) انسان را از کمک‌های الهی بهره‌مند می‌نماید.

۱۸ چگونه «دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات» موجب تقویت اخلاص می‌شود؟

- گناه، ریشه درخت اخلاص و بندگی را می‌سوزاند و آن را به تدریج از بین می‌برد، لذا علی (ع) فرمود: «تمام اخلاص در دوری از گناهان جمع شده است.»
- از طرف دیگر، توجه به واجبات، درخت اخلاص را آبیاری می‌کند و رشد می‌دهد و در میان اعمال واجب، روزه تأثیر خاصی در تقویت اخلاص دارد. لذا علی (ع) فرمود: «خداوند بدان جهت روزه را واجب کرد تا اخلاص مردم را بیازماید.»

۱۹ میوه‌های درخت اخلاص را نام ببرید:

- ۱) دستیابی به درجاتی از حکمت
- ۲) نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان
- ۳) دریافت پادشاهی و صف نشدنی.

۲۰ «حکمت» چیست و چگونه می‌توان به درجاتی از آن دست یافت؟

- حکمت به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که هدف درست و راه رسیدن به آن را نشان می‌دهد و مانع لغزش و تباهی می‌شود.
- انسان حکیم به درجاتی از بصیرت و روشن بینی می‌رسد که می‌تواند در شرایط سخت و پیچیده، حق را از باطل تشخیص دهد و گرفتار باطل نشود.

۲۰ «حکمت» چیست و چگونه می‌توان به درجاتی از آن دست یافت؟

خداوند در قرآن کریم، علاوه بر آن که لقمان را به داشتن حکمت توصیف کرده، سفارش‌های ارزنده و حکیمانه‌ای از ایشان نقل کرده است.

پیامبر فرمود: «هرکس چهل روز کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد، چشمه‌های حکمت از قلبش بر زبانش جاری خواهد شد.»

۲۱ اقرار شیطان چیست؟

شیطان خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد.

«برو این دام بر مرغی دگر نه که عنقا را بلند است آشیانه»

۲۲ قرآن حضرت یوسف را با مقام مخلص توصیف کرده است، بر بررسی آیات ۳۲ تا ۳۴ سوره یوسف بگویید،

شیطان چه دامی برای حضرت یوسف گسترده بود و او چگونه توانست از این دام نجات یابد؟

این آیات ماجرای هوس زلیخا که دام شیطان برای گمراهی یوسف بود، بیان می‌کند. و یوسف با «رازونیز و کمک خواستن از خدا و پناه بردن به او به تقویت اخلاص پرداخت و اسیر وسوسه‌های شیطان نشد و نجات پیدا کرد و این داستان:

۱) اشاره به کدام راه تقویت اخلاص است؟

نیایش و رازونیز با خدا

۲) اشاره به کدام میوه درخت اخلاص است؟

نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان

داستان یوسف و هوس زلیخا

آیه ﴿۳۰﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنِّي فِيهِ

(زلیخا به زنانی که دست خود را بریده بودند) گفت: این همان کسی است که مرا درباره او ملامت می کردید.

﴿۳۱﴾ وَ لَقَدْ رَاودَتْهُ عَنِ نَفْسِهِ فَأَشْتَعَصَمَ

البته من از او طلب مراوده کردم، پس او پاکی ورزید.

﴿۳۲﴾ وَ لَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا أَمَرُهُ

و اگر آنچه را به او دستور می دهم، انجام ندهد،

﴿۳۳﴾ لَيَسْجَنَنَّ وَ لَيَكُونَا مِنَ الصَّاغِرِينَ

حتماً زندانی خواهد شد و از خوارشدگان خواهد بود.

﴿۳۴﴾ قَالَ رَبِّ السَّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

(یوسف) گفت: پروردگارا، زندان برای من از آنچه مرا به سوی آن می خوانند محبوب تر است.

﴿۳۵﴾ وَ إِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَ أَكُنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ

و اگر حيله آنها را از من بازگردانی، به سوی آنها تمایل می کنم و از جاهلان می گردم.

﴿۳۶﴾ وَ لَقَدْ رَاودَتْهُ عَنِ نَفْسِهِ فَأَشْتَعَصَمَ:

پاکدامی حضرت یوسف (ع) در برابر دعوت نامشروع زلیخا

﴿۳۷﴾ رَبِّ السَّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ:

ترجیح زندان و سختی بر گناهکاری

﴿۳۸﴾ وَ إِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ:

بازگرداندن گناه از یوسف (ع) پس از روی آوردن ایشان به خدا

۲۳ شیطان امروزه چه دامی برای انسان‌ها پهن کرده و ابزار آن چیست؟

← تحریک هوس زودگذر برای انجام گناه و محروم شدن از بهشت جاودان.

← ابزاری مانند: فیلم‌ها، وبگاه‌ها، شبکه‌های ماهواره‌ای گمراه‌کننده و شبکه‌های مجازی ناسالم

۲۴ مقاومت در برابر دام‌های شیطان امروز، نیازمند چیست؟

← روی آوردن به پیشگاه خدا و پذیرش خالصانه فرمان‌های او.

۲۵ اثرات گرفتاری در دام‌های شیطان چیست؟

← (۱) زندگی پاک و بانشاط دنیا را از دست خواهد داد.

← (۲) حیات سرشار از شادکامی آخرت را از دست خواهد داد.

۲۶ از پاداش‌های وصف‌نشده‌ی که خداوند در آخرت به «بندگی خالصانه» می‌دهد دو مورد را نام ببرید.

← (۱) دیدار محبوب و تقرب به پیشگاه خدا «درس ۴ صفحه ۴۸»

← (۲) عمر جاودان همراه با خوشبختی «درس ۸ صفحه ۹۵»

۲۷ زندگی زیبای رسول خدا، امیرالمؤمنین و فاطمه زهرا (س) نشان می‌دهد که آنان از راه بندگی خالصانه به مقام

تقرب رسیده‌اند.

دریا تنگ گاه

أَفَمَنْ أَسَّسَ بِنِیَّائِهِ عَلَی تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٍ خَیْرٌ...، درس ۸ صفحه ۹۵ اشاره به کدام راه تقویت اخلاص

است؟

دوری از گناه انجام واجبات و ترک محرمات

آیه «هیچ کس نمی‌داند چه پاداش‌هایی که مایه روشنی چشم‌هاست برای آن‌ها نهفته شده، این پاداش کارهایی

است که انجام می‌دادند.

درس ۸ صفحه ۹۵ اشاره به کدام میوه اخلاص است؟

میوه‌های وصف‌ناشدنی

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

سوال‌های امتحانی درس: دین و زندگی (درس ۴)	پایه دوازدهم: ریاضی - تجربی - انسانی
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:

ردیف	سوال‌های درس چهارم	نمره
------	--------------------	------

بخش آیات قرآن و احادیث	
------------------------	--

الف	<p>(۱) براساس ترجمه آیه شریفه «بگو همانا نماز و عبادت‌هایم و زندگی و مرگم فقط برای خداست که پروردگار جهانیان است»:</p> <p>آ) انسان باید همه اعمالش را برای چه کسی انجام دهد؟</p> <p>ب) چرا انسان باید عبادت‌هایش را برای خدا انجام دهد؟</p> <p>پ) چه مفهومی در عبارت «زندگی و مرگم فقط برای خداست» مورد تأکید قرار گرفته است؟</p> <p>(۲) بر مبنای آیه مبارکه (أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ وَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَ أَنْ اِعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) به سوالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>آ) عهدی که خداوند در فطرت انسان بسته است، چیست؟</p> <p>ب) چرا انسان نباید از شیطان اطاعت کند؟</p> <p>پ) منظور از راه راست چیست؟</p> <p>(۳) این کلام امام علی (ع): «تمام اخلاص در دوری از گناهان جمع شده است.» بیانگر کدام یک از راه‌های تقویت اخلاص است؟</p> <p>(۴) از حدیث امام علی (ع) که فرمود: «فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ، فَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ» چه پیامی برداشت می‌شود؟</p>
------------	---

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
--	--

ب	<p>(۵) در اسلام، اخلاص شرط قبولی اعمالی است که فرد به درگاه خدا عرضه می‌دارد.</p> <p>(۶) شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فریب مؤمنان با اخلاص را دارد.</p> <p>(۷) حُسن فاعلی بدین معناست که کار به‌درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده، انجام شود.</p> <p>(۸) حُسن فعلی بدین معناست که انجام‌دهنده کار، دارای نیت الهی باشد.</p> <p>(۹) با پرستش خالصانه خداوند بی‌همتا، می‌توان یک زندگی توحیدی را تجربه نمود و آن‌گونه که خداوند می‌پسندد، زندگی کرد.</p>
----------	--

«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	
-----------------------------	--

ردیف	سوالات درس چهارم	نمره
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>(۱۰) آن کس که راه را برمیگزیند و در پی آن اندیشه و و خویش را برای رضای حضرت دوست قرار می‌دهد، خطراتی او را تهدید می‌کند.</p> <p>(۱۱) انسان، به درجاتی از بصیرت می‌رسد که می‌تواند در شرایط سخت و پیچیده، حق را از باطل تشخیص دهد.</p> <p>(۱۲) برای تقویت اخلاص از راه افزایش شناخت خدا، خوب است ساعاتی را صرف در آیات الهی کنیم.</p> <p>(۱۳) شیطان، خود اقرار کرده است که قدرت و توانایی فریب دادن مؤمنان با را ندارد.</p> <p>(۱۴) در میان اعمال واجب، تأثیر خاصی در تقویت اخلاص دارد.</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>(۱۵) در اسلام، شرط قبولی تمامی اعمال به درگاه خدا چیست؟</p> <p>(۱۶) انجام عملی با نیت الهی، به کدام حسن اخلاقی اشاره می‌کند؟ (نیت خالص در عمل انسان مؤمن به کدام حسن اشاره دارد؟)</p> <p>(۱۷) دو مورد از راههای تقویت اخلاص را بنویسید.</p> <p>(۱۸) پیش رفتن انسان در اخلاص چه اثری در مقابله با شیطان دارد؟</p> <p>(۱۹) دو مورد از میوه‌های درخت اخلاص را نام ببرید.</p> <p>(۲۰) اگر کسی عملی را به صورتی که خداوند فرمان داده، انجام دهد، به کدام حسن (فعلی - فاعلی) توجه کرده است؟</p> <p>(۲۱) هر عمل و عبادتی که از جهت کمیت و کیفیت مطابق دستور خداوند انجام گیرد، دارای کدام حسن می‌باشد؟</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>(۲۲) تلاش بر انجام کار به درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده است، دارای کدام حسن می‌باشد؟</p> <p>(۱) فاعلی</p> <p>(۲) فعلی</p>	
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس چهارم	نمره																				
ه	<p>۲۳) طبق فرمایش امام علی (ع)، «تمام در دوری از گناهان جمع شده است.»</p> <p>(۱) ایمان (۲) اخلاص</p>																					
کشف ارتباط:																						
و	<p>۲۴) هریک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است؟)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">«الف»</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) تأثیر روزه در تقویت اخلاص</td> <td>۱) افزایش معرفت نسبت به خداوند</td> </tr> <tr> <td>ب) برو این دام بر مرغی دگر نه</td> <td>۲) دریافت پاداش وصفناشدنی</td> </tr> <tr> <td>پ) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است.</td> <td>۳) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان</td> </tr> </tbody> </table> <p>۲۵) هریک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است؟)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">«الف»</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) یاری جستن از خداوند برای رسیدن به اخلاص</td> <td>۱) افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند</td> </tr> <tr> <td>ب) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی</td> <td>۲) رازونیا با خدا و کمک خواستن از او</td> </tr> <tr> <td>پ) دیدار محبوب حقیقی</td> <td>۳) دستیابی به درجاتی از حکمت</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) دریافت پاداش وصفناشدنی</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	آ) تأثیر روزه در تقویت اخلاص	۱) افزایش معرفت نسبت به خداوند	ب) برو این دام بر مرغی دگر نه	۲) دریافت پاداش وصفناشدنی	پ) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است.	۳) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات		۴) نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان	«الف»	«ب»	آ) یاری جستن از خداوند برای رسیدن به اخلاص	۱) افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند	ب) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی	۲) رازونیا با خدا و کمک خواستن از او	پ) دیدار محبوب حقیقی	۳) دستیابی به درجاتی از حکمت		۴) دریافت پاداش وصفناشدنی	
«الف»	«ب»																					
آ) تأثیر روزه در تقویت اخلاص	۱) افزایش معرفت نسبت به خداوند																					
ب) برو این دام بر مرغی دگر نه	۲) دریافت پاداش وصفناشدنی																					
پ) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است.	۳) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات																					
	۴) نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان																					
«الف»	«ب»																					
آ) یاری جستن از خداوند برای رسیدن به اخلاص	۱) افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند																					
ب) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی	۲) رازونیا با خدا و کمک خواستن از او																					
پ) دیدار محبوب حقیقی	۳) دستیابی به درجاتی از حکمت																					
	۴) دریافت پاداش وصفناشدنی																					
تعریف مفاهیم و اصطلاحات																						
ز	<p>۲۶) اخلاص:</p> <p>۲۷) حُسن فاعلی:</p> <p>۲۸) حُسن فعلی:</p>																					
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»																						

ردیف	سوالات درس چهارم	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ح	<p>(۲۹) از راه‌های تقویت اخلاص، «رازونیا با خداوند و کمک خواستن از او» را شرح دهید.</p> <p>(۳۰) یکی از میوه‌های درخت اخلاص، دستیابی به درجاتی از حکمت است، آن را شرح دهید.</p> <p>(۳۱) از میوه‌های درخت اخلاص «نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان» را شرح دهید.</p>	
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

ردیف	راهنمای تصحیح درس چهارم	نمره
	بخش آیات قرآن و احادیث	
الف	<p>(۱) فقط برای خدا (ب) زیرا خدا پروردگار جهانیان است. (پ) اخلاص در بندگی (۲) آ ۱- شیطان را نپرستید ۲- فقط خدا را پرستید. (ب) زیرا شیطان، دشمن آشکار انسان است. (پ) عبادت و بندگی خدا (۳) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات (۴) نیت انسان نیکوکار، بسیار برتر از عمل اوست و عمل زشت انسان بدکار در برابر نیت پلید او کوچک است.</p>	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
ب	<p>(۵) صحیح (۶) غلط؛ شیطان خود اقرار کرده است که توانایی فریب مؤمنان با اخلاص را ندارد. (۷) غلط؛ حسن فعلی بدین معناست که کار به درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده، انجام شود. (۸) غلط؛ حسن فاعلی بدین معناست که انجام دهنده کار، دارای نیت الهی باشد. (۹) صحیح</p>	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>(۱۰) توحید - دل - عمل (۱۱) حکیم (۱۲) تفکر (۱۳) اخلاص (۱۴) روزه</p>	

«ادامه پاسخ‌ها در صفحه بعدی»	
ردیف	راهنمای تصحیح درس چهارم
	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.
د	<p>(۱۵) اخلاص</p> <p>(۱۶) حسن فاعلی</p> <p>(۱۷) ۱- افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند ۲- رازونیا با خداوند و کمک خواستن از او ۳- دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات</p> <p>(۱۸) به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر فریب وسوسه‌های شیطان را نمی‌خورد.</p> <p>(۱۹) ۱- دستیابی به درجاتی از حکمت ۲- نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان ۳- دریافت پاداش‌های وصف‌نشده</p> <p>(۲۰) حسن فعلی</p> <p>(۲۱) حسن فعلی</p>
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.
ه	<p>(۲۲) گزینه ۲</p> <p>(۲۳) گزینه ۲</p>
	کشف ارتباط
و	<p>(۲۴) آ) ۳ (ب) ۴ (پ) ۱</p> <p>(۲۵) آ) ۲ (ب) ۱ (پ) ۴</p>
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات
ز	<p>(۲۶) به معنای خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است، این کلمه در کاربرد دینی بدین معناست که شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همان‌گونه که او دستور داده است، انجام دهد.</p>

	«ادامه پاسخ‌ها در صفحه بعدی»	
ردیف	راهنمای تصحیح درس چهارم	نمره
ز	<p>(۲۷) بدین معناست که انجام‌دهنده کار، دارای معرفت درست و نیت الهی باشد.</p> <p>(۲۸) بدین معناست که به درستی و به همان صورت که خدا فرمان داده است، انجام شود.</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ح	<p>(۲۹) نیایش و عرض نیاز به پیشگاه خداوند، محبت خداوند را در قلب تقویت می‌سازد، غفلت از خداوند را کم می‌کند و انسان را بهره‌مند از کمک‌های الهی می‌نماید.</p> <p>(۳۰) حکمت به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که هدف درست و راه رسیدن به آن را نشان می‌دهد و مانع لغزش‌ها می‌شود. انسان حکیم به درجاتی از بصیرت و روشن بینی رسیده که می‌تواند در شرایط سخت، حق را از باطل تشخیص داده و گرفتار آن نشود.</p> <p>(۳۱) اگر انسان در اخلاص پیش رود، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر فریب وسوسه‌های شیطان را نمی‌خورد. چرا که شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد.</p>	
	«موفق باشید»	

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

قدرت پرواز

درس پنجم

در این درس با اختیار به عنوان یک حقیقت وجدانی و شواهد وجود آن آشنا می‌شویم و این درس، پس از بیان زمینه‌های شکوفایی اختیار، رابطه آن با نظام حاکم بر هستی و اراده خداوند، مسئولیت سرنوشت و سعادت یا شقاوت انسان مختار را بر عهده خودش می‌داند.

اهدافی

۱. اعتقاد به این که «هیچ یک از مخلوقات در اداره جهان با او شریک نیستند» و «همه موجودات تحت اراده و تدبیر خداوند قرار دارند و به اذن او عمل می‌کنند» در ظاهر با کدام ویژگی انسان ناسازگار است و با فهم چه مطالبی این ناسازگاری برطرف می‌شود؟

«اختیار» که از آن تعبیر به «قدرت پرواز» شده است - با درک علل طولی و رابطه طولی بین «اراده انسان» با «اراده خدا»

اهدافی

۲. با توجه به این که همه رخدادهای جهان، تحت قوانین و تدبیر خداوند است، نقش اختیار انسان در این نظام جهانی چیست؟
این قوانین بستری مناسب برای شکوفایی اختیار است - یعنی فقط با زندگی در یک جهان قانونمند است که امکان بهره‌مندی از اختیار و انتخاب وجود دارد. زیرا اگر وقایع جهان قانونمند نبود و همه چیز اتفاقی رخ می‌داد، انسان نمی‌دانست باید دست به چه انتخابی بزند.

اختیار حقیقی وجدانی و مشهود

۳. انواع حرکات که از اندام‌های انسان سر می‌زند را به دو قسمت تقسیم کنید و تفاوت عمده آن‌ها در چیست؟

الف) حرکات: قلب یک فرد - گردش خون - لرزش دست بیمار ⇒ اختیاری نیست

۳ → انواع حرکات که از اندام‌های انسان سر می‌زند را به دو قسمت تقسیم کنید و تفاوت عمده آن‌ها در چیست؟

← (ب) حرکات: پا هنگام قدم زدن - دست هنگام غذا خوردن ⇒ اختیاری و تابع اراده است.

۴ → اختیار را تعریف کنید و توضیح دهید چگونه مفهومی است؟

← اختیار به معنی: توانایی بر انجام یک کار و یا ترک آن است - یک حقیقت وجدانی است و هر انسانی آن را در خود

می‌یابد و می‌بیند که شبانه‌روز در حال تصمیم گرفتن برای انجام یک کار یا ترک آن است.

← اختیار در سخن یا بحث قابلیت انکار و در عمل قابلیت انکار

۶ → براساس ابیات مولوی در مثنوی زیر به سؤالات پاسخ دهید:

دزدی که در سخن و بحث اعتقاد به جبر داشت و اختیار را نپذیرفته بود

دزد در عمل از اختیار بهره می‌برد و آن را اثبات می‌کند.

می‌فشانند آن میوه را دزدانه سخت	آن یکی می‌رفت بالای درخت
از خدا شرمت، بگو چه می‌کنی؟	صاحب باغ آمد و گفت ای دنی
می‌خورد خرما که حق کرده عطا	گفت از باغ خدا بنده خدا
می‌زدش بر پشت و چوب سخت	پس ببستش سخت آن دم بر درخت
می‌گشی این بی‌گنه را زارزار	گفت آخر از خدا شرمی بدار
می‌زند بر پشت دیگر بنده‌اش	گفت: کز چوب خدا این بنده‌اش
من غلام و آلت فرمان او	چوب حق و پشت و پهلو آن او
اختیار است اختیار است اختیار	گفت توبه کردم از جبر ای عیار

← (الف) این ابیات کدام حقیقت را بیان می‌کند؟

این که منکرین اختیار در بحث و سخن انکار می‌کنند ولی در عمل از آن بهره می‌برند و آن را اثبات می‌کنند. (یعنی

اختیار وجدانی و مشهود است)

← (ب) در این ابیات از کدام مراتب توحید سوءبرداشت شده است؟

توحید مالکیت و ربوبیت.

۷ → حدود اختیار انسان و رابطه آن با تعیین سرنوشت چیست؟

بسیاری از امور اختیاری نیست و ما در وقوع آن نقشی نداریم مثلاً در عملکرد دستگاه‌های بدن گوارش گردش خون و... و هم‌چنین در قوانین حاکم بر طبیعت مثل جاذبه توالی فصل... این‌ها خارج از اختیار و به‌صورت طبیعی انجام می‌شود. در عین حال که اختیار ما محدود است اما همین اختیار محدود مبنای تصمیم‌گیری و تعیین‌کننده سرنوشت ماست.

شواهد اختیار

وجود اختیار روشن و بی‌نیاز از استدلال است اما می‌توان شواهدی بر آن آورد.

۸ → شواهد وجود اختیار را نام برده و توضیح دهید.

۱) **تفکر و تصمیم**: هنگام تصمیم‌گیری ابتدا اندیشه می‌کنیم و جوانب را می‌سنجیم، گاهی دچار تردید می‌شویم

اما دست آخر پس از بررسی لازم، یکی را انتخاب می‌کنیم.

این‌که فردا این‌کنم یا آن‌کنم خود دلیل اختیار است ای صنم

۲) **احساس رضایت و پشیمانی**: وقتی در کار موفق می‌شویم و احساس رضایت وجودمان را می‌گیرد نشانه این

است که آن را نتیجه تصمیم عاقلانه خود می‌دانیم.

وقتی در کار اشتباه می‌کنیم و احساس پشیمانی وجود ما را می‌گیرد نشانه این است که من توان ترک آن

کار را داشتم.

آن پشیمانی که خوردی زان بدی ز اختیار خویش گشتی مهتدی

۳) **مسئولیت‌پذیری**: ما مسئول کار خود هستیم و عواقب عمل خود را می‌پذیریم و اگر زیان بزنیم آن را جبران می‌کنیم.

عهد و پیمان‌ها نیز بر همین مسئولیت‌پذیری استوارند و شکستن آن موجب مجازات است.

هیچ گویی سنگ را فردا بیا و نیایی من دهم بد را سزا

هیچ عاقل مر کلوخی را ز ند هیچ با سنگی عتابی کس کند

۹. پیام آیه «إِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكِرًا وَإِنَّمَا كَفُورًا» چیست؟

خدای متعال، متناسب با همین قوه اختیار، بشر را راهنمایی و او را مختار گذاشته است که از راهنمایی خداوند استفاده کند و سپاسگزار باشد، یا ناسپاسی کند و از هدایت و لطف الهی بهره نبرد و مسیر شقاوت بپیماید.

تدبر (ص ۵۵)

۱۰. در آیات زیر تأمل کنید و توضیح دهید هر یک از این آیات کدام یک از شواهد و نشانه‌های وجود اختیار در انسان را بیان می‌کند؟

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا...

به راستی که دلایل روشن از جانب پروردگارتان به سوی شما آمده است. پس هر کس بینا گشت به سود خود اوست و هر کس کوردل گردد، به زیان خود اوست.

پاسخ تفکر و تصمیم

ذَلِكِ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَ

وَ إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ

این عقوبت، به خاطر کردار پیشین شماست و نیز به خاطر آن که خداوند هرگز به بندگان ستم نمی‌کند.

مسئولیت پذیری

قانونمندی جهان، زمینه‌ساز شکوفایی اختیار

خداوند، قدرت اختیار را به ما عطا کرده و از ما خواسته است که با استفاده از آن برای خود برنامه‌ریزی کنیم و در مسیر رشد و کمال تا آنجا پیش برویم که جز خداوند به عظمت آن آگاه نیست.

۱۱. ما در جهانی زندگی می‌کنیم که قدر و فضای الهی بر آن حاکم است (قانونمند است) پس در این صورت آیا

قدر و فضای الهی مانع اختیار ما نیست؟

خیر - قانونمندی جهان، زمینه‌ساز شکوفایی اختیاری است فقط به زندگی در یک جهان قانونمند است که امکان

قدر و قضا

بهره‌مندی از اختیار و انتخاب وجود دارد. آبی که برای رفع تشنگی می‌نوشیم به سبب اعتماد به همین تقدیر و قضا است.

ویژگی آب رفع تشنگی است.

۱۲. قدر و فضای الهی در لغت به چه معناست؟

قَدَر و قَدْر به معنای «اندازه» و تقدیر به معنای «اندازه گرفتن»

قضا نیز به معنای «به انجام رساندن» «پایان دادن» «حکم کردن» و «حتمیت بخشیدن» است. جهان خلقت از آن

جهت که خدای متعال یا علم خود، اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی آن‌ها را تعیین می‌کند به تقدیر

الهی وابسته است و از آن جهت که با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد می‌شود به فضای الهی وابسته است.

۱۳. قدر و فضای الهی بر جهان حاکم است به چه معناست؟

یعنی نقشه جهان با همه موجودات و ریزه‌کاری‌ها و ویژگی‌ها و قانون‌هایش از آن خدا و از علم خداست (قدر) و

اجرا و پیاده کردن آن نیز به اراده خداست. (قضا) به همین دلیل نه در نقشه جهان نقصی هست نه در اجرای آن.

هر چیزی مهندسی و قاعده خاص خود را دارد و تمام جهان براساس قواعدی بنا شده است که توسط انسان قابل

یافتن او بهره بردن است.

اصلاح یک پندار

۱۴ درستی و نادرستی را در جملات زیر مشخص کنید.

پندارهای نادرست

- قدر و قضای الهی با اختیار انسان ناسازگار است. [نادرست] ← قدر و قضا، زمینه‌ساز شکوفایی اختیار است.
- هرگاه تقدیر به حادثه‌ای تعلق بگیرد هر قانونی لغو و هر نظمی برهم می‌خورد [نادرست] ← بدون قدر و قضای الهی هیچ نظمی برقرار نمی‌شود و هیچ زمینه‌ای برای کار اختیاری پدید نمی‌آید.

۱۵ وقتی امیرالمؤمنین علی (ع) از کنار دیوار کج و وسعت برخاست و کنار دیوار دیگری نشست و گفت «از فضای

الهی به قدر الهی پناه می‌برم» دو نگرش به وجود آمده را توضیح دهید.

- برداشت نابه‌جا: ما هیچ اختیاری در تعیین سرنوشت خود نداریم اگر قرار باشد دیوار خراب شود حتماً این اتفاق می‌افتد پس حرکت و تغییر مکانی بی‌فایده است.
- نگرش صحیح: علی (ع) با رفتار و سپس گفتارش نگرش صحیح از قدر و قضا را نشان داد و آموخت که اعتقاد به قدر و قضا، نه تنها مانع تحرک و عمل نیست بلکه عامل و زمینه‌ساز آن است.

۱۶ جمله زیر را کامل کنید.

- «فرو ریختن دیوارست سست و کج یک قضای الهی است اما این متناسب با ویژگی و تقدیر خاص یعنی سستی و کجی آن است.
- جهان آفرینش مجموعه از قدرها و قضاها الهی است و این اشاره است که باید با تشخیص درست، بهترین‌ها را انتخاب کند.

اختیار انسان، یک تقدیر الهی

۱۷ ❁ وقتی از تقدیر جهان به وسیله خداوند سخن می‌گوییم منظورمان چیست؟

ساده‌ترین تقدیرها ← تعیین طول، عرض، حجم، مکان، زمان یک موجود

پیچیده‌ترین تقدیرها ← شامل همه ویژگی‌ها / کیفیت‌ها / کمیت‌ها / کلیه روابط میان موجود

مثال تقدیرها:

۱) این که آب در چه درجه‌ای به جوش می‌آید.

۲) تعداد الکترون‌های هر عنصر چه تعدادی است.

۳) ماه در کدام مدار دور زمین گردش می‌کنند.

۴) بدن انسان از چه اعضائی تشکیل شده

۵) انسان دارای اختیار باشد.

۱۸ ❁ خداوند این گونه تقدیر کرده که انسان کارهایش را «با اختیار انجام دهد» و کسی نمی‌تواند از اختیار که

ویژگی ذاتی اوست فرار کند. حتی اگر بخواهد آن را انکار کند و از آن فرار کند باز هم این کار اختیاری بوده. چون همین کار را با خواست و اراده خود انجام داده است.

رابطه اختیار انسان با اراده خداوند

۱۹ ❁ چگونه می‌توان هم به قضا و اراده الهی اعتقاد داشت و گفت همه کارها به اراده خداوند انجام می‌شود و

هم انسان را موجودی مختار دانست که کارهایش را با اراده خودش انجام می‌دهد؟

وجود اختیار و اراده در انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست. یعنی خداوند اراده کرده است که انسان

موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل اختیاری، تا زمانی که ما اراده کاری نکرده‌ایم، آن کار انجام

نمی‌گیرد. در عین حال وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند همگی وابسته به اراده خداوند است یعنی

اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافاتی ندارد.

۲۰ «علل عرضی» در پیدایش یک پدیده را توضیح دهید؟

در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند. مثلاً در پیدایش یک گل، باغبان، خاک، آب، نور و حرارت دست به دست هم می‌دهند و با مشارکت یکدیگر گل را پدید می‌آورند. هر کدام اثر خاص و مستقل از دیگری اعمال می‌کند. در علل عرضی هر عامل به طور مستقیم نقش خاصی را برعهده دارد که با نقش دیگری متفاوت است.

پیدایش گل: باغبان و خاک، آب...

جابه‌جایی گلدان: دو نفر نیروی خاص وارد می‌کنند...

۲۱ «علل طولی» در پیدایش یک پدیده را توضیح دهید.

گاهی تأثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده این گونه است که یک عامل در عامل دوم اثر می‌گذارد و عامل دوم در عامل سوم تأثیر می‌گذارد تا اثر عامل اول را به معلول منتقل کند.

مثلاً در نوشتن نامه: - نفس و روح که اراده نوشتن می‌کند [اراده برآمده از نفس است].

- ساختار عصبی بدن که با اراده نفس موجب حرکت دستمان می‌شود.

- دست که قلم را به حرکت درمی‌آورد.

- قلم که با حرکت خود در صفحه، جملات را می‌نگارد.

کل کار نوشتن را می‌توان به هر یک از عوامل نیست داد. به طوری که اگر هر یک از این عوامل نبود، عمل نوشتن ممکن نمی‌شد.

اما هر علتی، به ترتیب، علت بودن خود را از عامل بالاتر می‌گیرد.

۲۲ در دو مثال «پیدایش گل» و «نوشتن نامه» علل عرضی و طولی را مقایسه کنید.

در مثال پرورش گل «علت‌ها در عرض هم قرار دارند - در یک ردیف - مستقل از دیگر - نقش خاص و متفاوت

در مثال نوشتن نامه: علت‌ها در طول هم قرار دارند - در مرتبه‌های مختلف - علت پایین وابسته به بالایی

۲۳ با این که قضای الهی و اختیار انسان، هر دو در موفقیت‌ها و شکست‌ها نقش دارند، چرا برخی انسان‌ها می‌کوشند

شکست‌های خود را به قضا و قدر الهی نسبت دهند؟

این افراد به دنبال توجیه شکست‌ها و کم‌کاری‌های خود هستند و نمی‌خواهند نقش خود را در امور نامطلوب و

بررسی کنند درحالی‌که انسان‌ها در شکست و موفقیت‌هایشان هر دو به یک میزان اختیار دارند.

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

سوال‌های امتحانی درس: دین و زندگی (درس ۵)	پایه دوازدهم: ریاضی - تجربی - انسانی
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:

ردیف	سوال‌های درس پنجم	نمره
------	-------------------	------

	بخش آیات قرآن و احادیث	
--	-------------------------------	--

الف	<p>هر کدام از آیات زیر به کدام یک از شواهد اختیار اشاره دارد؟</p> <p>(۱) آیه شریفه (إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا)</p> <p>(۲) آیه شریفه (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا)</p> <p>(۳) آیه کریمه (ذَلِكُمْ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنْ لَيْسَ بِظُلَامٍ لِلْعَبِيدِ)</p>	
-----	---	--

	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
--	---	--

ب	<p>(۴) مبنای تصمیم‌گیری‌های انسان و تعیین‌کننده سرنوشت او همین اختیار محدودی است که دارد.</p> <p>(۵) موجودات جهان، از آن جهت که با حکم و اراده الهی ایجاد می‌شوند، به تقدیر الهی وابسته‌اند.</p> <p>(۶) اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی موجودات، وابسته به قضای الهی است.</p> <p>(۷) وقتی از تقدیر سخن می‌گوییم، منظور ما فقط تعیین طول، عرض، حجم و مکان و زمان موجودات است.</p> <p>(۸) تقدیر الهی، شامل همه ویژگی‌ها، کیفیت‌ها و کلیه روابط میان موجودات می‌شود.</p>	
---	---	--

	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
--	---	--

ج	<p>(۹) مخلوقات جهان از آن جهت که با حکم و اراده خداوند ایجاد می‌شوند، به وابسته‌اند.</p> <p>(۱۰) نقشه جهان با همه ریزه‌کاری‌هایش از آن خدا و از خداست و اجرا و پیاده کردن آن نیز به خداست.</p> <p>(۱۱) احساس رضایت یا پشیمانی یکی از شواهد وجود در انسان است.</p> <p>(۱۲) احساس رضایت یا پشیمانی و و از شواهد وجود اختیار در انسان است.</p> <p>(۱۳) همکاری چند عامل به صورت مجموعه در پیدایش یک پدیده را علل و تأثیر عوامل در یکدیگر را علل می‌گویند.</p>	
---	---	--

	«ادامه در صفحه بعدی»	
--	-----------------------------	--

ردیف	سوالات درس پنجم	نمره										
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.											
د	<p>۱۴) معنای تقدیر چیست؟</p> <p>۱۵) چرا در نقشه جهان و در اجرا و پیاده کردن آن نقصی نیست؟</p> <p>۱۶) شعر زیر بیانگر کدام یک از نشانه‌های وجود اختیار در انسان است؟</p> <p>«هیچ گویی سنگ را فردا بیا / ورنیایی من دهم بد را سزا؟ هیچ عاقل مر کلوخی را زند؟ / هیچ با سنگی عتابی کس کند؟»</p> <p>۱۷) فایده زندگی در یک جهان قانونمند چیست؟</p> <p>۱۸) علت‌هایی که در پیدایش یک پدیده دخالت دارند، را بنویسید.</p>											
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.											
ه	<p>۱۹) بیت «هیچ گویی سنگ را فردا بیا / ورنیایی من دهم بد را سزا؟» بیانگر کدام شاهد اختیار است؟</p> <p>۱) مسئولیت‌پذیری (۲) تفکر و تصمیم</p> <p>۲۰) مخلوقات جهان از آن جهت که با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد می‌شوند، به وابسته‌اند.</p> <p>۱) قضای الهی (۲) تقدیر الهی</p>											
	کشف ارتباط:											
و	<p>۲۱) هریک از عبارات قسمت «الف» با کدام یک از نشانه‌های در اختیار در قسمت «ب» ارتباط دارد؟ (یک مورد در قسمت «ب» اضافی است.)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) دچار شک و تردید شدن در انتخاب‌ها</td> <td>۱) مسئولیت‌پذیری</td> </tr> <tr> <td>ب) افسوس خوردن از انجام کارهای اشتباه</td> <td>۲) تفکر و تصمیم</td> </tr> <tr> <td>پ) مستحق مجازات دانستن خود در عهدشکنی</td> <td>۳) احساس پشیمانی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) احساس رضایت</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	آ) دچار شک و تردید شدن در انتخاب‌ها	۱) مسئولیت‌پذیری	ب) افسوس خوردن از انجام کارهای اشتباه	۲) تفکر و تصمیم	پ) مستحق مجازات دانستن خود در عهدشکنی	۳) احساس پشیمانی		۴) احساس رضایت	
«الف»	«ب»											
آ) دچار شک و تردید شدن در انتخاب‌ها	۱) مسئولیت‌پذیری											
ب) افسوس خوردن از انجام کارهای اشتباه	۲) تفکر و تصمیم											
پ) مستحق مجازات دانستن خود در عهدشکنی	۳) احساس پشیمانی											
	۴) احساس رضایت											
	«ادامه در صفحه بعدی»											

ردیف	سوالات درس پنجم	نمره
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
ز	<p>(۲۲) علل عرضی:</p> <p>(۲۳) علل طولی:</p> <p>(۲۴) قدر و قضای الهی:</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ح	<p>(۲۵) سه مورد از شواهدی را که بیانگر وجود اختیار در انسان است، نام ببرید.</p> <p>(۲۶) رابطه اختیار انسان با اراده خداوند را شرح دهید.</p> <p>(۲۷) از شواهد وجود اختیار در انسان، «تفکر و تصمیم» را شرح دهید.</p> <p>(۲۸) یکی از شواهد وجود اختیار در انسان، احساس رضایت یا پشیمانی است؛ آن را شرح دهید.</p> <p>(۲۹) توضیح دهید چگونه مسئولیت پذیری شاهی بر وجود اختیار در انسان است؟</p> <p>(۳۰) آیا ویژگی اختیار انسان یک تقدیر الهی است؟ توضیح دهید.</p> <p>(۳۱) چگونه می توان هم به قضا و اراده الهی اعتقاد داشت و هم انسان را موجودی مختار دانست؟</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

علیرضا افشار

ردیف	راهنمای تصحیح درس پنجم	نمره
	بخش آیات قرآن و احادیث	
الف	(۱) قوه اختیار (۲) تفکر و تصمیم (۳) مسئولیت پذیری	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
ب	(۴) صحیح (۵) غلط؛ موجودات با حکم و اراده الهی ایجاد می شوند و به قضای الهی وابسته اند. (۶) غلط؛ اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی موجودات، وابسته به تقدیر الهی است. (۷) غلط؛ وقتی از تقدیر جهان به وسیله خداوند سخن می گوئیم، منظورمان فقط تعیین طول، عرض، حجم، مکان و زمان یک موجود نیست. (۸) صحیح	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	(۹) قضای الهی (۱۰) علم خدا - اراده (۱۱) اختیار (۱۲) تفکر و تصمیم - مسئولیت پذیری (۱۳) عرضی - طولی	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	(۱۴) اندازه گرفتن (۱۵) زیرا نقشه جهان با همه موجودات و ریزه کاری ها و ویژگی ها و قانون هایش از آن خدا و از علم خداست (قدر) و اجرا و پیاده کردن آن نیز به اراده خداست (قضا).	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس پنجم	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۱۶) مسئولیت پذیری</p> <p>۱۷) امکان بهره‌مندی از انتخاب و اختیار وجود دارد.</p> <p>۱۸) ۱- علل عرضی ۲- علل طولی</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۱۹) گزینه ۱</p> <p>۲۰) گزینه ۱</p>	
	کشف ارتباط	
و	<p>۲۱) آ) ۲ ب) ۳ پ) ۱</p>	
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
ز	<p>۲۲) در پیدایش یک پدیده، ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند، این علل را «علل عرضی» گویند.</p> <p>۲۳) گاهی تأثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده این گونه است که یک عامل در عامل دوم اثر می‌گذارد و عامل دوم در عامل سوم تأثیر می‌کند تا اثر عامل اول را به معلول منتقل کند، این علت‌ها را «علل طولی» می‌گویند.</p> <p>۲۴) قدر به معنای اندازه است. قضا به معنای به انجام رساندن، پایان دادن، حکم کردن و حتمیت بخشیدن است. (یکی از این موارد)</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ح	<p>۲۵) ۱- تفکر و تصمیم ۲- احساس رضایت یا پشیمانی ۳- مسئولیت پذیری</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس پنجم	ردیف
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
	<p>(۲۶) وجود اختیار و اراده انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست. خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد در فعل اختیاری تا زمانی که ما به انجام فعلی اراده نکرده‌ایم، آن فعل انجام نمی‌گیرد. در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند، همگی بسته به اراده خداوند است، یعنی اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافات ندارد.</p> <p>(۲۷) هر کدام از ما همواره تصمیم‌هایی می‌گیریم و برای این تصمیم‌ها ابتدا اندیشه می‌کنیم و جوانب آن را می‌سنجیم و سپس دست به عمل می‌زنیم. گاهی نیز دچار تردید می‌شویم که از میان چندین راه و چندین کار، کدام یک را انتخاب کنیم. دست آخر، پس از بررسی‌های لازم، یکی را برگزیده و عمل می‌کنیم.</p> <p>(۲۸) هرگاه در کار خود موفق شویم، احساس رضایت و خرسندی، وجودمان را فرامی‌گیرد. این احساس رضایت، نشانه آن است که آن کار را از خود و نتیجه اراده و تصمیم عاقلانه خود می‌دانیم. گاه نیز در کاری مرتکب اشتباه می‌شویم و به خود یا دیگری زیان می‌رسانیم، در این هنگام احساس ندامت و پشیمانی می‌کنیم، زیرا احساس ندامت، نشانگر آن است که من توان ترک آن کار داشته‌ام.</p> <p>(۲۹) هرکس خود را مسئول کارهایش می‌داند و آثار و عواقب عمل خود را می‌پذیرد و اگر به کسی زیان رسانده است، آن را جبران می‌کند. عهدها و پیمان‌ها نیز بر همین اساس استوارند. بنابراین، اگر کسی پیمان‌شکنی کند و مسئولیتش را انجام ندهد، خود را مستحق مجازات می‌داند.</p> <p>(۳۰) بله، ویژگی اختیار در انسان، یک تقدیر الهی است؛ یعنی یکی از تقدیرات الهی برای انسان این است که او دارای اختیار باشد؛ یعنی همان‌طور که مثلا به آب، ویژگی مایع بودن را داده است، به انسان نیز ویژگی مختار بودن را عطا کرده است. به تعبیر دیگر، خداوند این‌گونه تعیین کرده که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد.</p> <p>(۳۱) وجود اختیار و اراده در انسان، ناشی از اراده الهی و خواست خداست. به عبارت دیگر، خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل اختیاری، تا زمانی که ما اراده‌ی کاری را نکرده‌ایم، آن کار انجام نمی‌گیرد؛ در عین حال، وجود ما، اراده‌ی ما و عملی که از ما سر می‌زند همگی وابسته‌ی به اراده‌ی خداوند است؛ یعنی اراده‌ی انسان در طول اراده‌ی خداست و با آن منافات ندارد.</p>	ح
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی علیرضا افشار

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

سنت‌های خداوند در زندگی

درس نهم

در این درس با برخی از قانون‌های الهی که در زندگی فردی و اجتماعی ما وجود دارد (سنت‌ها) آشنا می‌شویم و این درس، تنظیم روابط براساس این قوانین را موجب سعادت می‌داند.

۱ رابطه «اختیار» با «قضا و قدر» چیست؟

قانونمندی حاکم بر جهان خلقت، تجلی تقدیر الهی و زمینه‌ساز حرکت و پویایی انسان و به کارگیری اراده و اختیار قدر و قضا اوست.

اهداف اصلی

۲ قوانین و سنت‌های الهی حاکم بر زندگی انسان کدامند؟

- ۱) سنت ابتلاء و امتحان الهی
- ۲) سنت امداد عام الهی
- ۳) سنت امداد خاص الهی
- ۴) سنت سبقت رحمت بر غضب
- ۵) سنت املاء و استدراج
- ۶) سنت تأثیر اعمال در زندگی

اهداف اصلی

۳ آشنایی با این قوانین و سنت‌ها چه تأثیری در برنامه‌ریزی ما در زندگی و پیمودن راه موفقیت دارد؟

شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها موجب:

۱) نگرش صحیح ما نسبت به تلخی‌ها و شیرینی‌ها، شکست‌ها و موفقیت‌ها، بیماری و سلامت و همه حوادث زندگی می‌شود.

۳ آشنایی با این قوانین و سنت‌ها چه تأثیری در برنامه‌ریزی ما در زندگی و پیمودن راه موفقیت دارد؟

شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها موجب:

۲ دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان از دیگران ممتاز می‌کند.

۳ بالاخره این شناخت در روابط ما با خدا، خود، خلقت و با دیگران تأثیر بسزایی دارد.

آیات تدبر

۴ آیه:

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
وَ نَبْلُوكُمْ بِالْأَشْرِّ وَ الْخَيْرِ فِتْنَةً
وَ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

هر کسی طعم مرگ را می‌چشد؛
و قطعاً ما شما را با شر و خیر می‌آزماییم
و به سوی شما بازگردانده می‌شوید.

- سنت ابتلاء و امتحان الهی

- هر انسانی در زندگی خود همواره به وسیله امور شر یا با امور خیر در معرض امتحان و آزمایش است.

آیات تدبر

۵ آیه:

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَتْرَكُوا
أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا
وَ هُمْ لَا يُفْتَنُونَ

آیا مردم گمان کردند رها می‌شوند
همین که بگویند ایمان آوردیم؛
و آزمایش نمی‌شوند؟

- سنت ابتلاء و امتحان الهی

- هر کس ادعای ایمان کند مورد آزمایش خاص قرار می‌گیرد.

ارتباط با حدیث «مؤمن» مانند کفه ترازوست هر اندازه ایمانش افزوده شود امتحانش نیز افزوده می‌شود.

آیات تدبیر

۶ آیه:

كَلَّا نَمُدُّ هُوَآءَ و هُوَآءَ

مِن عَطَاءِ رَبِّكَ

وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

- سنت امداد عام الهی

- رحمت واسعه الهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار مدد می‌رساند.

هریک از اینان و آنان [دنیاطلبان و آخرت‌طلبان] را مدد می‌رسانیم.

از عطای پروردگارت
و عطای پروردگارت [از کسی] منع نشده است.

ارتباط با آیه «کسانی که زندگی دنیا و تجملات آن را بخواهند، حاصل کارهایشان را در همین دنیا به آنان می‌دهیم و کم و کاستی نخواهند دید. اما اینان در آخرت جز آتش دوزخ ندارند و هرچه در دنیا کرده‌اند بر باد رفته و آن‌چه را که انجام می‌دهند، باطل است.»

آیات تدبیر

۷ آیه:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا

لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

وَ إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

- سنت امداد خاص الهی (توفیق)

- خداوند کسانی را که در راه او قدم برمی‌دارند به‌طور خاص حمایت و هدایت می‌کند.

و کسانی که در راه ما جهاد [و تلاش] کنند
حتماً آنان را به راه‌های خود هدایت می‌کنیم.
و در حقیقت خداوند با نیکوکاران است.

آیات تدبیر

۸ آیه:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ
وَ أَمْلَى لَهُمْ
إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

- سنت املاء و استدراج

- برخی گناهکاران به دست خویش، خود را در معرض هلاکت قرار می‌دهند و به تدریج گرفتار عذاب می‌شوند.

ارتباط با حدیث امام علی (ع) «چه بسا احسان پیاپی خدا، کسی را گرفتار کند و پرده‌پوشی خدا او را مغرور

سازد و با ستایش مردم، فریفته و شیفته خود گردد. و خدا هیچ کس را مانند کسی که به او مهلت داده امتحان

و آزمایش نکرده.

آیات تدبیر

۹ آیه:

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ
فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا
وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَ هُمْ لَا يَظْلَمُونَ

- سنت سبقت رحمت بر غضب

- خداوند پاداش کار نیک را چند برابر و کیفر کار بد را به اندازه خودش می‌دهد و این نشانه لطف و رحمت

الهی است.

ارتباط با آیه «پروردگار شما، رحمت را بر خود واجب کرده»

آیات تدبیر

۱۰ آیه:

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا
وَاتَّقَوْا
لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم
بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

و اگر مردم شهرها ایمان آورده
و تقوا پیشه می کردند،
قطعاً برایشان می گشودیم
برکاتی از آسمان و زمین
ولی تکذیب کردند، پس آنان را گرفتار ساختیم
به [کیفر] آنچه مرتکب می شدند.

- سنت تأثیر اعمال در زندگی

- مطابق با قانون الهی، آینده انسان براساس رفتارهای گذشته اعم از خوب و بد رقم می خورد.

ارتباط با حدیث امام صادق «کسانی که به واسطه گناه می میرند از کسانی که به واسطه سرآمدن عمرشان می میرند، بیش ترند. و کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند، از کسانی که به عمر اصلی زندگی زندگی می کنند، بیش ترند.

سنت های الهی

۱۱ منظور از «سنت های الهی» چیست؟

براساس تقدیر الهی، جهان خلقت قانونمند است و پدیده های آن در دایره قوانین خاصی مسیر تکامل خود را می پیمایند.

قوانین مربوط به پدیده های طبیعی: که در فیزیک زیست و شیمی بررسی می شود.

جهان خلقت

این قوانین دو نوع است:

قوانین مربوط به زندگی فرد و اجتماعی انسان ها. (۶ سنت)

قرآن کریم این قوانین را با عنوان «سنت های الهی» یاد کرده و مردم را به شناخت آنها، به خصوص

سنت های مربوط به زندگی انسان دعوت کرده.

۱۲ «شناخت قوانین جهان خلقت» سبب چیست؟

فیزیک شیمی زیست

(۱) آشنایی با نشانه‌های الهی

(۲) بهره گرفتن از طبیعت

۱۳ «شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها» موجب چیست؟

(۱) نگرش صحیح ما نسبت به تلخی‌ها و شیرینی‌ها، شکست‌ها و موفقیت‌ها، بیماری و سلامت و به‌طور کلی همه حوادث زندگی می‌شود.

(۲) دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان و دیگران ممتاز می‌سازد.

(۳) بالاخره این شناخت در روابط ما با خدا، با خود، با خلقت و با دیگران تأثیر بسزایی دارد.

۱۴ «سنت ابتلا» را معرفی کنید.

ابتلاء در لغت به معنای امتحان است و در اصطلاح دینی به معنای قرار دادن فرد در شرایط و موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و درستی و نادرستی آن‌چه را که ادعا کرده مشخص سازد.

سنت ابتلاء یکی از عام‌ترین و فراگیرترین سنت‌های حاکم بر زندگی انسان است که ثابت و همیشگی است و شامل همه انسان‌ها و همه دوران‌ها می‌شود.

۱۵ میان امتحان الهی و امتحان بشری چه تفاوتی وجود دارد؟

در امتحان بشری ما غالباً از حقیقت درون افراد بی‌خبر هستیم و می‌کوشیم تا از طریق امتحان کردن آن‌ها به آگاهی لازم برسیم ولی در امتحان خداوند علیم برای آگاه شدن از درون افراد نیست، بلکه برای رشد دادن و به‌ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است.

۱۶ دستاورد سنت ابتلاء چیست؟

هویت و شخصیت انسان‌ها در این ابتلائات ساخته می‌شود و شناخته می‌گردد.
به ظهور رساندن استعدادها نشان دادن تمایلات

۱۷ ❁ کدام سنت الهی دارای مراتب است، با مثال توضیح دهید؟

← سنت ابتلاء و امتحان الهی.

← موفقیت در هر مرحله‌ای از امتحان الهی سبب ورود فرد به مرتبه برتر می‌شود و او را با امتحان‌های جدیدتر روبه‌رو می‌کند؛ درست مانند دانش‌آموزی که با موفقیت در هر امتحانی وارد مرحله بالاتر از امتحانات می‌گردد تا به موفقیت نهایی برسد.

← مثلاً اگر انسان ایمان به خداوند و بندگی او را اعلام کند، بنا به سنت ابتلاء وارد امتحان‌ها و آزمایش‌های خاص آن می‌شود و به میزانی که در آزمون‌های اولیه سربلند بیرون آید، قدم در آزمون‌های بعد می‌گذارد و برای کسب کمالات برتر آماده می‌شود.

حدیث

۱۸ ❁ امام صادق (ع) که فرمود: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ بِمَنْزِلَةِ كَفَّةِ الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ فِي بِلَائِهِ»

بیانگر چیست؟

← سنت ابتلاء؛ و بیانگر رابطه مراتب ایمان و مراتب امتحان است.

← مؤمن مانند کفه ترازو است هر اندازه ایمانش افزوده شود امتحانش نیز افزوده می‌شود.

۱۹ ❁ خداوند با چه چیزی ما را امتحان می‌کند؟ و پیروزی یا شکست ما چگونه رقم می‌خورد؟

← او با هر امر شر یا خیری ما را می‌آزماید: بیماری یا سلامت - فقر یا ثروت - از دست دادن پدر و مادر یا داشتن پدر و مادر - بارش باران یا خشکسالی، و به‌طور کلی هر حادثه شیرین یا تلخ، مواد امتحانی ما به حساب می‌آیند و نحوه مواجهه ما با آن‌ها پیروزی و شکست ما را رقم می‌زند و مهیای امتحانی دیگر می‌سازد.

❁ پس کوچک‌ترین حادثه‌ای که پیرامون ما رخ می‌دهد، امتحانی برای ماست تا روشن شود که ما نسبت به آن حادثه چه تصمیمی می‌گیریم و چگونه عمل می‌کنیم.

← عمل درست: رشد و کمال

← عمل غلط: خسران

تفکر در متن

۲۰. در رفتار و عملکرد کسی که مصیبت و گرفتاری را امتحان الهی می‌داند، با کسی که آن را یک پیشامد

طبیعی می‌شمارد، چه تفاوت‌هایی وجود دارد؟

۱) کسی که مصیبت را امتحان الهی می‌داند در برابر مصیبت صبر و شکیبایی می‌رود ولی کسی که چنین اعتقادی ندارد بی‌تابی می‌کند.

۲) کسی که مصیبت را امتحان الهی می‌داند گرفتار یأس و ناامیدی نمی‌شود زیرا می‌داند خداوند این سختی‌ها را به بهترین شکل جبران می‌کند، اما کسی این نگاه را ندارد سریع دچار بحران‌های روحی، یأس و افسردگی می‌شود.

۳) کسی که مصیبت را امتحان الهی می‌داند، گرفتاری‌ها را پله‌ای برای رشد معنوی خود می‌داند پس با مواجهه صحیح با این مصیبت بر ایمان خود می‌افزاید اما کسی که این نگاه را ندارد با هر مصیبتی گمان بد می‌برد و از خدا دور می‌شود.

شخص B	شخص A
بی‌تابی	عامل صبر و شکیبایی
افسردگی	عامل امیدواری و دوری از یأس
گلایه و دوری از خدا	عامل رشد معنوی خود

۲۱. سنت امداد عام الهی را توضیح دهید؟

وقتی انبیاء مردم را به دین الهی فرامی‌خوانند، مردم در برابر این دعوت دو دسته می‌شوند:

دسته‌ای به ندای حق پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند و

دسته‌ای لجاجت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستادند.

۲۱. سنت امداد عام الهی را توضیح دهید؟

خداوند سنت و قانون خود را بر این قرار داده که: هر کس، هر کدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده (مانند قدرت اراده، توان جسمی و فکری، امکانات موجود در جهان خلقت...) استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است پیش رود.

در واقع خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را فراهم کرده است. حال کسی که راه حق برگزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق را می‌یابد و مراتب کمال را می‌پیماید و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می‌کند همان را به دست می‌آورد.

۲۲. اگر در سنت امداد عام، خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را فراهم کرده

است، عدالت خداوند چه می‌شود؟

بدکاران عواقب زیان‌بار تصمیم غلط خود را در آخرت مشاهده خواهند کرد و خداوند در قرآن می‌فرماید «کسانی که زندگی دنیا و تجملات آن را بخواهند، حاصل کارهایشان را در همین دنیا به آنان می‌دهیم و کم و کاستی نخواهند دید. اما اینان در آخرت جز آتش دوزخ ندارند و هر چه در دنیا کرده‌اند بر باد رفته و آنچه را که انجام می‌دهند باطل است.

۲۳. سنت امداد خاص (توفیق الهی) را توضیح دهید؟

در اصطلاح دینی، توفیق به معنای آسان نمودن است، یعنی خداوند شرایط و اسباب را برای کسی که با نیت پاک، قدم در راه حق می‌گذارد و در این راه سعی و تلاش می‌کند چنان فراهم می‌سازد که وی بتواند آسان‌تر به مقصد برسد، این امداد خاص خدا سنت توفیق الهی نام دارد.

۲۴. جلوه‌های گوناگون توفیق الهی را بنویسید؟

یکی از جلوه‌های این توفیق، نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت است.
 خداوند تلاشگر و مجاهد را حمایت می‌کند. دست او را می‌گیرد و با پشتیبانی خود به پیش می‌برد.
 از جلوه‌های دیگر توفیق الهی، ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن می‌باشد مانند یافتن دوست خوب، شرکت در یک جلسه قرآنی و خواندن یک کتاب تأثیرگذار و هدایتگر.

۲۵ ❁ آن چه در کسب توفیق الهی، نقش تعیین کننده دارد چیست، با مثال توضیح دهید؟

در کسب توفیق الهی عوامل درونی، مانند داشتن روحیه حقی پذیرایی نقش تعیین کننده دارد.

دو نفر آیات قرآن را از پیامبر (ص) می شنیدند یکی بر ایمانش افزوده می شد و یکی بر کفر و لجباجتش می افزود.

مثلاً ←

دو نفر از کنار مسجد می گذرند و صدای اذان می شنوند، یکی نماز اول وقت و دیگری عبور می کند.

۲۶ ❁ سنت سبقت رحمت بر غضب را توضیح دهید؟

از آن جا که خداوند به بندگان خود محبت دارد، با همه آنان چه نیکوکار و چه گناهکار، به لطف و مهربانی رفتار می کند.

او به بندگان خود اعلام می کند که: پروردگار شما، رحمت را بر خود واجب کرده است.

۲۷ ❁ آن جا که خداوند بر کسی سخت می گیرد براساس سنت الهی قابل تبیین است؟

براساس سنت سبقت رحمت بر غضب، در سخت گیری خدا، باز هم دریچه لطف و رحمت است، مانند مادری که به

فرزندش سخت می گیرد یا تنبیه می کند، تا او را از اشتباه بازدارد و قصد انتقام گیری ندارد. لذا راه بازگشت گناهکار به خدا همیشه باز است.

۲۸ ❁ موارد زیر مربوط به «سنت سبقت رحمت بر غضب» است:

۱) آمرزش گناهان با توبه

۲) آمرزش گناهان با انجام کار نیک

۳) حفظ آبروی بندگان گناهکار

۴) پذیرش عبادت اندک

۲۸ ✨ موارد زیر مربوط به «سنت سبقت رحمت بر غضب» است:

۵) رضایت سریع از کسی که طلب آموزش کرد.

ثبت فوری کار نیک بندگان

۶) دستور خدا به فرشتگان ←

صبر در ثبت گناه به امید توبه

۷) این که خداوند عمل نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا می‌دهد.

۲۹ ✨ سنت «املاء و استدراج» را توضیح دهید.

اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند خداوند به آن‌ها فرصت می‌دهد و بر نعمت‌های آنان امکانات می‌افزاید و آنان در گناه غوطه‌ور می‌شوند و در این مهلت‌ها و نعمت‌ها، بار گناهان را سنگین‌تر می‌کنند و به تدریج به هلاکت ابدی نزدیک‌تر می‌شوند - این سنت حاکم بر زندگی معاندان و غرق‌شدگان در گناه - املاء و استدراج نام دارد.

صفت نفسانی لجاجت.

قرار گرفتن در دایره سنت املاء و استدراج نتیجه عمل خود انسان است. بنابراین باید بکوشیم که در دایره این سنت‌ها قرار نگیریم و به هلاکت ابدی گرفتار نشویم.

۳۰ ✨ امیرالمؤمنین (ع) می‌فرماید: چه بسا خدا، کسی را گرفتار کند و خدا، او را

مغرور سازد و با فریفته و شیفته خود گردد و خداوند هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده، امتحان و آزمایش نکرده.

احسان پیایی - پرده‌پوشی - ستایش مردم.

حدیث بیانگر سنت املاء و استدراج است.

پیام حدیث ✨ هم آخر سؤال ۲۹

۳۱ با توجه به آیات ۱۸۲ و ۱۸۳ سوره اعراف تحلیل کنید که در چه صورتی وفور نعمت نشانه سنت املاء و

استدراج است؟

عبارت «الذین کذبوا باتنا...» نشان می‌دهد صرف وفور نعمت به معنای گرفتاری به سنت استدراج نیست بلکه اگر کسی غرق در نعمت و در همان حال بی‌اعتقاد به خدا و دستوراتش باشد، گرفتار استدراج شده.

۳۲ سنت «تأثیر اعمال در زندگی انسان» را توضیح دهید.

رهنمودهای قرآن کریم و پیشوایان دین، بیانگر آن است که آینده زندگی هر فرد و اتفاقاتی که برای او رخ می‌دهد، در موارد بسیاری تحت تأثیر رفتارهای گذشته او اعم از رفتارهای خوب و بد است.

مثال:

+

-

(۱) نیکوکاری و احسان موجب طول عمر می‌شود.

(۲) صله رحم محبت به خویشان، صدقه عمر را

افزایش می‌دهد.

(۳) احسان به والدین - امانتداری - لقمه حلال -

آب دادن به درخت و حیوان - برطرف کردن

اندوه دیگران زندگی را بهبود می‌دهد.

(۱) طبق حدیث امام صادق گناه موجب کوتاه

شدن عمر می‌شد.

(۲) قطع رحم، بی‌محبتی به خویشان عمر را

کوتاه می‌کند.

(۳) ظلم به دیگران و افزایش گناه موجب

نزول بلا و عدم اجابت دعا می‌شود.

سوال‌های امتحانی درس: دین و زندگی (درس ۶)	پایه دوازدهم: ریاضی - تجربی - انسانی
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:

ردیف	سوال‌های درس ششم	نمره
------	------------------	------

بخش آیات قرآن و احادیث		
الف	<p>(۱) براساس آیه شریفه (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَ نَبَلُّوْكُمْ بِالشَّرِّ وَ الْخَيْرِ فِتْنَةً وَ اِلَيْنَا تُرْجَعُونَ) به سوالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>(آ) به کدام سنت الهی اشاره دارد؟</p> <p>(ب) خداوند با چه چیزی انسان‌ها را می‌آزماید؟</p> <p>(پ) هر انسانی در زندگی خود به وسیله امور یا با امور در معرض است.</p> <p>(۲) طبق آیه مبارکه (اَحْسِبَ النَّاسُ اَنْ يُّتْرَكُوْا اَنْ يَقُوْلُوْا اٰمَنَّا وَ هُمْ لَا يَفْتَنُوْنَ) به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:</p> <p>(آ) بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>(ب) هر کس ادعای ایمان کند، قرار می‌گیرد.</p> <p>(۳) طبق آیه مبارکه (كُلًّا نُمِدُّ هُوْلَاءِ وَ هُوْلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُوْرًا):</p> <p>(آ) بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>(ب) رحمت و اسعه الهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار</p> <p>(۴) بر مبنای آیه کریمه (وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِیْنَا لَنُهْدِيْهُمْ سُبُلَنَا وَ اِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ) به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:</p> <p>(آ) بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>(ب) خداوند کسانی را که در راه او قدم بردارند، به طور خاص می‌کند.</p> <p>(پ) یکی از جلوه‌های توفیق الهی که در این آیه بیان شده است، چیست؟</p> <p>(۵) با دقت در محتوای آیه (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى اِلَّا مِثْلَهَا وَ هُمْ لَا يَظْلَمُوْنَ) به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:</p> <p>(آ) کدام سنت الهی در آن ذکر شده است؟</p> <p>(ب) خداوند پاداش کار نیک را چند برابر و کیفر کار بد را به اندازه خودش می‌دهد و این نشانه الهی است.</p>	
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس ششم	نمره
	بخش آیات قرآن و احادیث	
الف	<p>۶) با تدبّر در آیه شریفه (وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِن كَذَّبُوا فَآخَذْنَاَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:</p> <p>آ) بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>ب) مطابق با قانون الهی، آینده انسان براساس رقم می‌خورد.</p> <p>۷) در رابطه با حدیث امام صادق (ع) که فرمود: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ بِمَنْزِلَةِ كَفَّةِ الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ فِي بَلَاءِهِ» به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:</p> <p>آ) به کدام سنت الهی اشاره دارد؟</p> <p>ب) پیام حدیث درباره امتحان الهی، چیست؟</p> <p>۸) بنا به فرمایش امام علی (ع)، «چه بسا احسان پیاپی خدا، کسی را گرفتار کند و پرده‌پوشی خدا او را مغرور سازد.» بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>۹) حدیث امام صادق (ع) که می‌فرماید: «مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرَ مِمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ وَ مَنْ يَعِيشُ بِالْإِحْسَانِ أَكْثَرَ مِمَّنْ يَعِيشُ بِالْأَعْمَارِ: کسانی که به واسطه گناه می‌میرند، از کسانی که به واسطه سرآمد عمرشان می‌میرند، بیش‌ترند و کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند، از کسانی که به عمر اصلی زندگی می‌کنند، بیش‌ترند.» دربردارنده کدام سنت الهی می‌باشد؟</p>	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>۱۰) عام‌ترین و فراگیرترین قانون خداوند که ثابت و همیشگی است، سنت می‌باشد.</p> <p>۱۱) امداد خاص خداوند نسبت به کسانی که با نیت پاک، قدم در راه حق می‌گذارند، سنت الهی نام دارد.</p> <p>۱۲) حفظ آبروی بندگان گناهکار و پذیرش عبادت اندک، نمونه‌هایی از سنت است.</p> <p>۱۳) سنگین شدن بار گناهان و حرکت تدریجی به سوی هلاکت ابدی، سنت نام دارد.</p> <p>۱۴) حرکت تدریجی معاندان و غرق‌شدگان در گناه به سوی هلاکت ابدی، سنت نام دارد.</p>	
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس ششم	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۱۵) کدام سنت الهی موجب به ظهور رساندن استعدادهای آدمی و نشان دادن تمایلات درونی می‌شود؟</p> <p>۱۶) خداوند با چه چیزی انسان را امتحان می‌کند؟</p> <p>۱۷) عام‌ترین و فراگیرترین قانون (سنت) خداوند که شامل همه انسان‌ها در همه دوران‌ها می‌شود، کدام است؟</p> <p>۱۸) در اصطلاح دینی توفیق به چه معناست؟</p> <p>۱۹) آموزش برخی گناهان با انجام کار نیک، به کدام سنت الهی اشاره دارد؟</p> <p>۲۰) نام سنت الهی که انسان گناهکار را به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک‌تر می‌کند، چیست؟</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۲۱) حدیث شریف امام صادق (ع) که می‌فرماید: «کسانی که به واسطه گناه می‌میرند، از کسانی که به واسطه سرآمد عمرشان می‌میرند، بیش‌ترند.» بیانگر کدام سنت الهی است؟</p> <p>۱) سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او</p> <p>۲) سنت سبقت رحمت بر غضب</p> <p>۲۲) حدیث امام صادق (ع) که می‌فرماید: «کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند، از کسانی که به عمر اصلی زندگی می‌کنند، بیش‌ترند.» طبق کدام سنت الهی است؟</p> <p>۱) سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او</p> <p>۲) سنت سبقت رحمت بر غضب</p>	
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس ششم	نمره																														
	<p>۲۳) هریک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در سمت چپ یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) حمایت خداوند از انسان تلاشگر و مجاهد</td> <td>۱) ابتلاء</td> </tr> <tr> <td>ب) ساخته و شناخته شدن هویت و شخصیت انسانها</td> <td>۲) امداد خاص (توفیق الهی)</td> </tr> <tr> <td>پ) سنت حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان در گناه</td> <td>۳) استدراج</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) امداد عام</td> </tr> </tbody> </table> <p>۲۴) هریک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در سمت چپ یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) از سنت های حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان</td> <td>۱) سنت امداد خاص (توفیق الهی)</td> </tr> <tr> <td>ب) رضایت سریع خدا از کسی که طلب آمرزش کرده</td> <td>۲) سنت املاء و استدراج</td> </tr> <tr> <td>پ) حمایت خدا از انسان تلاشگر و مجاهد</td> <td>۳) سنت سبقت رحمت بر غضب</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) سنت امداد عام الهی</td> </tr> </tbody> </table> <p>۲۵) کدام یک از موارد سمت راست با موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در سمت چپ یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ) راه های تقویت اخلاص</td> <td>۱) سنت ابتلاء</td> </tr> <tr> <td>ب) دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه او</td> <td>۲) سنت امداد عام الهی</td> </tr> <tr> <td>پ) عام ترین قانون خداوند که ثابت و همیشگی است.</td> <td>۳) دریافت پاداش های وصف نشدنی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	آ) حمایت خداوند از انسان تلاشگر و مجاهد	۱) ابتلاء	ب) ساخته و شناخته شدن هویت و شخصیت انسانها	۲) امداد خاص (توفیق الهی)	پ) سنت حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان در گناه	۳) استدراج		۴) امداد عام	«الف»	«ب»	آ) از سنت های حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان	۱) سنت امداد خاص (توفیق الهی)	ب) رضایت سریع خدا از کسی که طلب آمرزش کرده	۲) سنت املاء و استدراج	پ) حمایت خدا از انسان تلاشگر و مجاهد	۳) سنت سبقت رحمت بر غضب		۴) سنت امداد عام الهی	«الف»	«ب»	آ) راه های تقویت اخلاص	۱) سنت ابتلاء	ب) دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه او	۲) سنت امداد عام الهی	پ) عام ترین قانون خداوند که ثابت و همیشگی است.	۳) دریافت پاداش های وصف نشدنی		۴) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات	
«الف»	«ب»																															
آ) حمایت خداوند از انسان تلاشگر و مجاهد	۱) ابتلاء																															
ب) ساخته و شناخته شدن هویت و شخصیت انسانها	۲) امداد خاص (توفیق الهی)																															
پ) سنت حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان در گناه	۳) استدراج																															
	۴) امداد عام																															
«الف»	«ب»																															
آ) از سنت های حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان	۱) سنت امداد خاص (توفیق الهی)																															
ب) رضایت سریع خدا از کسی که طلب آمرزش کرده	۲) سنت املاء و استدراج																															
پ) حمایت خدا از انسان تلاشگر و مجاهد	۳) سنت سبقت رحمت بر غضب																															
	۴) سنت امداد عام الهی																															
«الف»	«ب»																															
آ) راه های تقویت اخلاص	۱) سنت ابتلاء																															
ب) دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه او	۲) سنت امداد عام الهی																															
پ) عام ترین قانون خداوند که ثابت و همیشگی است.	۳) دریافت پاداش های وصف نشدنی																															
	۴) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات																															
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»																															

ردیف	سوالات درس ششم	نمره
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات	
ز	<p>(۲۶) سنت ابتلاء</p> <p>(۲۷) سنت امداد خاص (توفیق الهی):</p> <p>(۲۸) سنت املاء و استدراج:</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
ح	<p>(۲۹) تفاوت میان امتحان الهی را با امتحان بشری بنویسید.</p> <p>(۳۰) یکی از جلوه‌های توفیق الهی (امداد خاص) را بنویسید.</p> <p>(۳۱) طبق سنت الهی «املاء و استدراج» خداوند با کسانی که با حق دشمنی و لجاجت می‌ورزند، چگونه رفتار می‌کند؟</p> <p>(۳۲) سنت الهی «املاء و استدراج» را توضیح دهید.</p>	
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

ردیف	راهنمای تصحیح درس ششم	نمره
	بخش آیات قرآن و احادیث	
الف	<p>(۱) ابتلاء و امتحان و آزمایش الهی پ) شر - خیر - امتحان</p> <p>(۲) آ) ابتلاء و امتحان الهی ب) مورد امتحان</p> <p>(۳) آ) سنت امداد عام الهی ب) می‌رسد و منعی ندارد</p> <p>(۴) آ) سنت توفیق الهی یا امداد خاص ب) هدایت</p> <p>پ) نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت</p> <p>(۵) آ) سنت سبقت رحمت بر غضب ب) فضل و رحمت</p> <p>(۶) آ) تأثیر اعمال انسان در زندگی او ب) رفتار</p> <p>(۷) آ) ابتلاء و امتحان الهی ب) رابطه مراتب ایمان و مراتب امتحان</p> <p>(۸) ابتلاء و استدراج</p> <p>(۹) تأثیر اعمال انسان در زندگی او</p>	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>(۱۰) ابتلاء</p> <p>(۱۱) توفیق</p> <p>(۱۲) سبقت رحمت بر غضب</p> <p>(۱۳) املاء و استدراج</p> <p>(۱۴) املاء و استدراج</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>(۱۵) امتحان و ابتلاء</p> <p>(۱۶) او با هر خیر و شری ما را می‌آزماید.</p> <p>(۱۷) سنت ابتلاء (امتحان)</p>	
	«ادامه پاسخها در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس ششم	نمره									
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.										
د	(۱۸) آسان نمودن (۱۹) سبقت رحمت بر غضب (۲۰) سنت املاء و استدراج										
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.										
ه	(۲۱) گزینه ۱ (۲۲) گزینه ۱										
	کشف ارتباط										
و	<table border="0"> <tr> <td>(۲۳) آ ۲</td> <td>(ب) ۱</td> <td>(پ) ۳</td> </tr> <tr> <td>(۲۴) آ ۲</td> <td>(ب) ۳</td> <td>(پ) ۱</td> </tr> <tr> <td>(۲۵) آ ۴</td> <td>(ب) ۳</td> <td>(پ) ۱</td> </tr> </table>	(۲۳) آ ۲	(ب) ۱	(پ) ۳	(۲۴) آ ۲	(ب) ۳	(پ) ۱	(۲۵) آ ۴	(ب) ۳	(پ) ۱	
(۲۳) آ ۲	(ب) ۱	(پ) ۳									
(۲۴) آ ۲	(ب) ۳	(پ) ۱									
(۲۵) آ ۴	(ب) ۳	(پ) ۱									
	تعریف مفاهیم و اصطلاحات										
ز	<p>(۲۶) به معنای قرار دادن فرد در تنگنا یا موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و درستی و نادرستی آن چه را که ادعا کرده مشخص سازد.</p> <p>(۲۷) خداوند شرایط و اسباب را برای کسی که با نیت پاک، قدم در راه حق می گذارد و در این راه سعی و تلاش می کند چنان فراهم می سازد که وی بتواند آسان تر به مقصد برسد. این امداد خاص خداوند سنت «توفیق الهی» نام دارد.</p> <p>(۲۸) اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند، خداوند به آن ها فرصتی می دهد و بر امکانات و نعمت های آنان می افزاید و آن ها این فرصت ها و نعمت ها را وسیله غوطه ور شدن گناهان قرار می دهند. در حقیقت، مهلت ها و نعمت ها با اختیار و اراده خودشان به صورت بلای الهی جلوه گر شده و باعث می شود بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین تر شود و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک شوند. این سنت که از جمله سنت های حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان در گناه است، سنت «املاء و استدراج» نام دارد.</p>										
	«ادامه پاسخ ها در صفحه بعدی»										

نمره	راهنمای تصحیح درس ششم	ردیف
	<p style="text-align: center;">به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.</p> <p>(۲۹) میان امتحان الهی و امتحان بشری تفاوت وجود دارد. در امتحان بشری ما غالباً از حقیقت درون افراد بی خبر هستیم و می‌کوشیم تا از طریق امتحان کردن آن‌ها به آگاهی برسیم؛ ولی امتحان خداوند علیم برای آگاه شدن از درون افراد نیست، بلکه برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است.</p> <p>(۳۰) یکی از جلوه‌های توفیق، نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدات است، خداوند انسان تلاشگر و مجاهد را حمایت می‌کند، دست او را می‌گیرد و با پشتیبانی خود به پیش می‌برد. از جلوه‌های دیگر توفیق الهی، ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن می‌باشد.</p> <p>(۳۱) اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند، خداوند به آن‌ها فرصتی می‌دهد و بر امکانات و نعمت‌های آنان می‌افزاید.</p> <p>(۳۲) اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند، خداوند به آن‌ها فرصتی می‌دهد و بر امکانات و نعمت‌های آنان می‌افزاید و آن‌ها این فرصت و نعمت‌ها را وسیله غوطه‌ور شدن در گناهان قرار می‌دهند. در حقیقت، مهلت‌ها و نعمت‌ها، با اختیار و اراده خودشان به صورت بلای الهی جلوه‌گر شده و باعث می‌شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین‌تر شود و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک‌تر شوند. این سنت که از جمله سنت‌های حاکم بر زندگی معاندان و غرق‌شدگان در گناه است، سنت «املاء و استدراج» نام دارد.</p>	ح
	«موفق باشید»	

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

بازگشت

درس هفتم

در این درس با چگونگی بازگشت گناهکاران به مسیر بندگی و عبودیت خدا آشنا می‌شویم و این درس، لازمه توبه را، پشیمانی می‌داند.

۱ → خدای متعال به حضرت داود (ع) فرمود: «ای داود! اگر آنان که از من روی گردانده‌اند می‌دانستند که چگونه

انتظار آن‌ها را می‌کشم و شوق بازگشتشان را دارم...؟

← (الف) از شوق آمدن به سوی من جان می‌دادند.

← (ب) بندبند وجودشان از محبت من از هم می‌گسست.

← پیام = خداوند توبه‌پذیر است و توبه‌کنندگان را دوست دارد.

← سنت = سبقت رحمت بر غضب

۲ → «توبه» را تعریف کنید؟

← آن‌گاه که تصمیم جدید برای بازگشت از مسیری که چندی به غلط پیموده شده و آثار زیان‌باری بر جای گذاشته

است بگیریم به آن تصمیم، توبه می‌گویند.

۳ → در داستان «گفتگوی امام کاظم (ع) و خانم خدمتکار خانه‌ای که ساز و آواز بلند بود:

← (۱) جمله امام کاظم به‌عنوان حدیث: اگر بنده می‌بود، بندگی می‌رد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت.

← (۲) صاحب‌خانه با شنیدن این جمله گام اول به اندیشه فرو رفت در گام بعد توبه کرد و وفادار ماند.

← (۳) بشربن حارث، اشراف‌زاده‌ای که با این جمله امام به سلک مردان پرهیزگار درآمد.

نکته مهم درسی

در داستان گفت‌وگوی امام کاظم و خانم خدمتکار اشاره به مفهوم کدام آیه؟

♦ فاما الذین آمنوا والاعتصموا

کدام حدیث؟

♦ ای داوود اگر آنان می‌دانستند.

شرط بندگی و عبودیت کدام است؟

♦ پرهیز از گناه

۴ منظور «انقلاب علیه خود» چیست؟

انسان موجودی است که علاوه بر ایستادگی در برابر موانع بیرونی می‌تواند در برابر موانع درونی نیز ایستادگی کرده و حتی علیه خود انقلاب کند. یعنی می‌تواند با پیروی از عقل، علیه تمایلات پست خود قیام کند و انقلاب نماید.

۵ مقصود از انقلاب علیه خود چیست؟ کدام خود علیه دیگری انقلاب می‌کند؟

خود عالی علیه خود دانی قیام کند. نفس لوامه بر نفس اماره غلبه کرده است.

۶ حقیقت توبه چیست؟ توبه در لغت و کاربرد دینی چیست؟ «توبه انسان» و «توبه خدا» را توضیح دهید.

توبه در لغت به معنای بازگشت و در اصطلاح دینی، به معنای بازگشت از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست. و این حالت وقتی رخ می‌دهد که انسان از گناه پشیمان شده و قصد انجام آن را نداشته باشد.

با بازگشت بنده گناهکار، خداوند نیز به سوی او بازمی‌گردد و درهای رحمتش را به رویش می‌گشاید و آرامش را به قلب او بازمی‌گرداند.

۷ در چه صورت توبه انجام شده و گناه بخشیده می‌شود؟

- ← همین که انسان بعد از انجام گناه، در دل احساس پشیمانی کند و زبان حالش این باشد «که چقدر بد شد، چرا به فرمان خدا بی توجهی کردم؟ دیگر این کار را انجام نمی‌دهم» توبه انجام شده و گناه بخشیده شده
- ← امام باقر فرمودند: «برای توبه پشیمانی کافی است.»
- ← چنین انسانی واقعاً در دل «استغفرالله» را گفته است گرچه آن را به زبان جاری نکرده است.

۸ چرا توبه را «پیرایش» یا «تخلیه» می‌گویند؟ دو حدیث از پیامبر و امام علی (ع) بنویسید.

- ← گناه آلودگی است و توبه، پاک شدن از آلودگی‌هاست. توبه گناهان را از قلب خارج می‌کند و آن را شست‌وشو می‌دهد، به همین جهت این عمل را «پیرایش» یا «تخلیه» می‌گویند.
- ← پیامبر (ص): **التائب من الذنب کمن لا ذنب له** ← توبه کننده از گناه مانند کسی است که هیچ گناهی نکرده
- ← علی (ع): **التوبة تطهر القلوب و تغسل الذنوب** ← توبه دل‌ها را پاک می‌کند و گناهان را می‌شوید.
- ← پیام هردو حدیث ← توبه پاکی و پیرایش است.

۹ «پنج نکته توبه» کدام است؟

- ۱) با توبه همه گناهان حتی شرک هم آمرزیده می‌شود.
- ۲) توبه اگر با ایمان و عمل صالح همراه شود، گناهان را به حسنات تبدیل می‌کند.
- ۳) توبه در جوانی آسان‌تر است.
- ۴) در توبه همیشه باز است اما توفیق توبه همواره میسر نیست.
- ۵) تکرار توبه، اگر واقعی باشد، موجب محبوب شدن انسان و جلب رحمت الهی می‌شود.

۱۰. چه گناہانی با توبه بخشیده می‌شود؟

همه گناہان حتی شرک. خداوند به پیامبر می‌فرماید:

قل یا عبادى الذین اسرفوا علی انفسهم

↓
نفس لواہ

↓
توحید مالکیت

لا تقنطوا من رحمة الله

ان الله یغفر الذنوب جميعاً

انّهُ هو الغفور الرحیم.

بگو ای بندگان من که بسیار به خود ستم کرده‌اید

از رحمت من ناامید نباشید.

خداوند همه گناہان را می‌بخشد.

چرا که او آمرزنده و مهربان است.

فکناہ مهم درسی

آیه « قل یا عبادى الذین اسرفوا علی انفسهم » اشاره به کدام سنت الهی؟

◀ سبقت رحمت بر غضب

۱۱. در چه صورت، گناہان به حسنات تبدیل می‌شود؟

توبه + ایمان + عمل صالح آیه «کسی که بازگردد و ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد، خداوند گناہان آنان را به حسنات تبدیل می‌کند زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.

۱۲. «محبوب‌ترین کس» نزد پیامبر (ص) کیست؟

جوان توبه‌کار - توبه در جوانی آسان‌تر است و خداوند توبه‌جویان را دوست دارد. به پیامبر فرمود: «کسی نزد من محبوب‌تر از جوان توبه‌کار نیست.»

۲۳. همیشه باز است، اما همواره میسر نیست. باید لحظه‌های توبه را شکار کرد و

خود را به خداوند انداخت.

در توبه - توفیق توبه - دامن مهر

۱۴ «تکرار توبه» نزد خداوند چگونه است؟

تکرار توبه اگر واقعی باشد، نه تنها به معنی دور شدن از خداوند نیست، بلکه موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند و جلب رحمت او می‌شود.

خداوند می‌فرماید: «انَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ»

۱۵ وظیفه کسی گناهی مرتکب شد و توبه کرد اما توبه‌اش را شکست و دوباره مرتکب گناه شده چیست و چه نتیجه‌ای دارد؟ و چرا؟!

باید بازهم توبه کند و از خداوند عذرخواهی کند - خداوند توبه او را می‌پذیرد - زیرا که خداوند کسی را که فوراً از گناه خود ناراحت می‌شود و بسیار توبه می‌کند، دوست دارد زیرا می‌بیند چنین فردی، با این که در دام گناه افتاده، اما قلبش نزد اوست و به سرعت از عمل خود پشیمان می‌شود.

۱۶ حیطه‌های شیطان را نام ببرید:

۱) ناامید کردن از رحمت الهی

۲) به تأخیر انداختن توبه (تسویف)

۳) گام به گام کشاندن به سوی گناه

۱۷ «ناامید کردن از رحمت الهی» از حیطه‌های شیطان را توضیح دهید. «فرآیند فریب» چگونه از سوی شیطان شکل می‌گیرد؟

ابتدا انسان را با این وعده که «گناه کن و بعد توبه کن!» به سوی گناه می‌کشاند و وقتی که او آلوده شد، از رحمت الهی مأیوس می‌سازد و می‌گوید «آب که از سر گذشت چه یک وجب، چه صد وجب» در این حالت انسان با خود می‌گوید، که کار از کار گذشته و پرونده عملم نزد خداوند آنقدر سیاه است که دیگر توبه‌ام پذیرفته نیست درحالی که آدمی، هر قدر هم که بد باشد، اگر واقعاً توبه کند و نادم و پشیمان شود، حتماً خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد.

باز آ باز آ هر آن چه هستی باز آ گر کافر و گبر و بت پرستی باز آ

این درگه ما درگه ناامید نیست صدبار اگر توبه شکستی باز آ

۱۸ «تسویف» چیست؟

تسویف از ریشه «تسوف» و به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن، به عبارت دیگر فرد گناهکار دائماً به خود می گوید «به زودی توبه می کنم» و این گفته را آن قدر تکرار می کند تا این که دیگر میل به توبه در او خاموش می شود.

۱۹ شیطان چگونه با حيله تسویف مانع توبه انسان ها می شود؟

این حيله بیش تر برای گمراه کردن جوانان به کار می رود. به او می گوید تو هنوز جوانی و فرصت توبه داری، بالاخره در آینده می توانی توبه کنی. اما این یک دام است و سبب «عادت جوان به گناه» می شود، به طوری که ممکن است ترک گناه برایش سخت گردد.

۲۰ با توجه به این که هر زمان برگردیم خدا قبولمان می کند پس چرا تسویف خطرناک است؟

درست است که هر وقت برگردیم خدا قبولمان می کند، اما اگر انسانی غرق گناه شود، دیگر معلوم نیست که میل به توبه پیدا کند.
شاید به قدری گناه بر روحش غلبه کند که هیچ وقت قلبش از گناه پشیمان نشود و وقتی که پشیمانی قلبی نباشد، توبه ای صورت نگرفته است.

۲۱ از حيله های شیطان، روش «گام به گام کشاندن به سوی گناه» را توضیح داده و چرائی آن را با مثال بنویسید.

شیطان برای کشاندن انسان به شقاوت او را گام به گام و آهسته به سمت گناه می کشاند تا در فرآیند تدریجی، متوجه زشتی گناه و قبح آن نشود و اقدام به توبه نکند. برای مثال شیطان از همان ابتدا، انسان را به رابطه نامشروع با جنس مخالف دعوت نمی کند بلکه در گام اول سخن از یک دوستی ساده فقط در حد صحبت و درد دل است اما به تدریج غرق در فساد می شوند

۲۲ ❁ توبه یا پشیمانی از گناه چه آثار و نتایج دارد؟ مراحل تکمیل توبه را بنویسید.

۱) تلاش در جهت دور شدن از گناه

توبه کار سعی می کند به سراغ گناهی که پشیمان شده نرود (توبه نشکند) هرچند ممکن است به آن گناه وسوسه شود، اما در عمل از آن دوری می کند (از افراد، مکان هایی که می تواند زمینه ساز شکل گیری گناه باشد دوری می کند).

۲) جبران حقوق الهی و حقوق مردم

توبه کننده تلاش می کند حقوقی را که با گناه خود ضایع کرده جبران کند.

در حقوق مربوط به خدا (حق الله) که مهم ترین آن حق اطاعت و بندگی است ← باید به تدریج قضا شود.

مثلاً نماز و روزه ها

در حقوق مربوط به بندگان خدا (حق الناس)، مادی و معنوی آنها را باید ← در حد توان ادا کند.

رضایت صاحبان حق را بگیرد

۲۳ ❁ اگر توبه کننده در جبران حق الناس، به صاحبان حق دسترسی نداشته باشد چه وظیفه ای دارد؟

به نیابت از آنها صدقه دهد - برایشان طلب خیر و آمرزش کند.

۲۴ ❁ انواع «حقوق مردم» کدام است با مثال توضیح دهید.

❁ حق الناس مادی ← مثلاً پول یا وسیله ای از کسی دست ما مانده و نداده ایم.

❁ حق الناس معنوی ← که بسیار مهم تر از مادی است مانند:

۱) اگر با دروغ غیبت و تهمت آبروی انسانی ریخته شده

۲) اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی حرمتی فرزندی شکسته شده

۳) اگر با توزیع کتاب یا راه انداختن یک شبکه اجتماعی گمراه کننده در فضای مجازی فساد و تباهی را

گسترش دهد.

۴) اگر با رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شود.

۲۵ «توبه کردن» یکی از مصادیق کدام توحید است و اقسام آن را بنویسید.

توبه به عنوان یک رفتار، مربوط به توحید عملی است و لذا به توبه فردی و توبه اجتماعی تقسیم می‌شود.

۲۶ منظور از توبه اجتماعی چیست؟ با مثال توضیح دهید؟

جامعه اگر در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شد، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح، یعنی نیازمند «توبه اجتماعی» است.

انحرافات اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند، رباخواری، رشوه گرفتن، بی‌توجهی به عفاف و پاکدامنی، ظلم کردن و ظلم‌پذیری و اطاعت از غیر خدا از این بیماری‌هاست.

۲۷ مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری‌ها چیست؟ و کوتاهی در انجام آن چه عواقبی دارد؟

امر به معروف و نهی از منکر (از فروع دین)

اگر مردم در انجام این وظیفه کوتاهی کنند، گناهان اجتماعی قوی‌تر و محکم‌تر می‌شوند و در تمام سطوح جامعه نفوذ می‌کند.

و در واقع اگر مردم در برابر این گناهان حساسیت نشان دهند و در برابر آن بایستند، به آسانی می‌توان مانع گسترش گناهان شوند.

۲۸ آن‌جا که در اثر کوتاهی مردم در امر به معروف و نهی از منکر، به تدریج انحراف از حق بیش‌تر می‌شود، چگونه می‌توان جامعه را اصلاح کرد؟

نیازمند این است که انسان‌های بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند.

۲۹. تا چه زمانی برای توبه کردن مهلت داریم؟

سراسر عمر ظرف زمان توبه است، اما بهترین زمان برای توبه دوره‌ای است که امکان توبه بیشتر و انجام آن آسان‌تر و جبران گذشته راحت‌تر است. (جوانی)

۳۰. دوره جوانی و دوره پیری را از لحاظ صفات ناپسند، و توبه از آن‌ها چگونه است؟

دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری و تحول و دگرگونی است.
 دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی و خصلت‌هاست.
 اگر خصلت‌ها در انسان ماندگار شود خارج کردن آن در پیری سخت است.
 صفات ناپسند، شبیه ریشه‌های نهالی هستند که در ابتدا نفوذ کمی در خاک دارند اما هر قدر زمان می‌گذرد، نفوذ آن بیشتر می‌شود تا جایی که کندن آن درخت سخت است، لذا توبه در جوانی آسان‌تر از پیری است.

مرکز مشاوره تحصیلی
 علیرضا افشار

سوال‌های امتحانی درس: دین و زندگی (درس ۷)	پایه دوازدهم: ریاضی - تجربی - انسانی
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:

ردیف	سوال‌های درس هفتم	نمره
------	-------------------	------

الف بخش آیات و روایات		
الف	<p>(۱) مطابق آیه: «إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ»، با توبه همه گناهان حتی هم آمرزیده می‌شود.</p> <p>(۲) حدیث شریف امام باقر(ع) که می‌فرماید: «برای توبه کردن پشیمانی کافی است.» بیانگر چه موضوعی است؟</p> <p>(۳) با تدبیر در آیه شریفه: «لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا...»، با توبه کدام گناهان بخشیده می‌شود؟</p> <p>(۴) مطابق حدیث امام علی(ع): «التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَتُغْسِلُ الذُّنُوبَ...»، چرا به عمل توبه پیرایش و تخلیه می‌گویند؟</p> <p>(۵) رسول خدا(ص) می‌فرماید: «أَلْتَأْتِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ»، کسی که از گناه توبه کرده مانند کسی است که</p> <p>(۶) در عبارت قرآنی: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ»، چرا خداوند مهربان، بسیار توبه‌کنندگان را دوست دارد؟</p> <p>(۷) با توجه به آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ»، نتیجه تکرار توبه، اگر واقعی باشد، چیست؟</p> <p>(۸) حدیث: «التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَتُغْسِلُ الذُّنُوبَ»، (توبه دل‌ها را پاک می‌کند و گناهان را می‌شوید.)، به کدام عمل اخلاقی اشاره می‌کند؟</p>	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
ب	<p>(۹) دوره جوانی، دوره تثبیت خوی و خصلت‌هاست.</p> <p>(۱۰) توبه در جوانی، بسیار آسان‌تر از زمان پیری است.</p> <p>(۱۱) حقوق مادی انسان‌ها، مهم‌تر از حقوق معنوی آنان است.</p> <p>(۱۲) توبه اگر با ایمان و عمل صالح همراه باشد، گناهان را به حسنات تبدیل می‌نماید.</p> <p>(۱۳) دوره جوانی، دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌هاست.</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	سوالات درس هفتم	ردیف
	<p>۱۴) برای انسان، توفیق توبه همواره میسر است، فرد باید لحظه‌های توفیق را شکار کند.</p> <p>۱۵) اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شده، در واقع حقوق مادی افراد ضایع شده است.</p> <p>۱۶) دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی و خصلت‌هاست.</p> <p>۱۷) انسان مانند موجودات دیگر می‌تواند در برابر موانع درونی ایستادگی کند.</p> <p>۱۸) همین‌که انسان بعد از انجام گناه، در دل احساس پشیمانی کند، توبه انجام شده و گناه بخشیده می‌شود.</p> <p>۱۹) در توبه کردن همیشه باز است و همواره توفیق توبه برای انسان‌ها میسر می‌باشد.</p> <p>۲۰) در میان مخلوقات، انسان موجودی است که می‌تواند علیه خود انقلاب کند.</p> <p>۲۱) روش شیطان برای کشاندن انسان به شقاوت این است که او را یک‌باره به سوی گناه می‌کشاند.</p> <p>۲۲) مردم بر یکدیگر حقوق مادی و معنوی دارند و حقوق معنوی بسیار مهم‌تر از مادی است.</p> <p>۲۳) انسان و موجودات پیرامون ما، توانایی آن را دارند که علیه تمایلات درونی خود، قیام کنند.</p> <p>۲۴) همه موجودات، توانایی آن را دارند که علیه خود و تمایلات درونی‌شان کاری انجام دهند.</p> <p>۲۵) مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان، حق اطاعت و بندگی است.</p>	ب
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
	<p>۲۶) اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شده در واقع افراد ضایع شده است.</p> <p>۲۷) توبه به کمک ایمان و عمل صالح، گناهان را به تبدیل می‌سازد.</p> <p>۲۸) در توبه همیشه باز است، اما توبه همواره میسر نیست.</p> <p>۲۹) توبه گناهان را از قلب خارج می‌کند و آن را شستوشو می‌دهد. به همین جهت این عمل را نیز می‌گویند.</p> <p>۳۰) وقتی فرد گناه‌کار دائماً به خود می‌گوید به زودی توبه می‌کنم در واقع شیطان او را به می‌کشاند.</p> <p>۳۱) تکرار توبه، اگر باشد، موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند و جلب رحمت او می‌شود.</p> <p>۳۲) اگر کسی با زبان، «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» بگوید، اما در قلبش نباشد، توبه نکرده است.</p> <p>۳۳) شیطان، انسان‌ها را به سوی می‌کشاند که این به معنای امروز و فردا کردن است.</p>	ج
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس هفتم	نمره
ج	<p>۳۴) اگر جامعه‌ای از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شود، نیازمند توبه است.</p> <p>۳۵) راه اصلاح و معالجه جامعه از گناهان اجتماعی، انجام دادن است.</p> <p>۳۶) مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان، حق اوست.</p> <p>۳۷) راه اصلاح و معالجه جامعه از انحرافات اجتماعی، عمل به وظیفه مقدس است.</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۳۸) مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از بیماری و انحرافات اجتماعی چیست؟</p> <p>۳۹) دو مورد از حقوق معنوی انسان‌ها را که موجب حق الناس می‌شود، بنویسید.</p> <p>۴۰) چرا به توبه «پیرایش یا تخلیه» گفته می‌شود؟</p> <p>۴۱) مهم‌ترین حق خداوند بر بنده چیست؟</p> <p>۴۲) چرا بهترین زمان توبه دوران جوانی است؟</p> <p>۴۳) بعد اجتماعی توحید به چه معنا است؟</p> <p>۴۴) بیان عبارت «آب که از سر گذشت چه یک وجب چه صد وجب» از زبان شیطان، نشان دهنده کدام حيله او برای دور کردن انسان از توبه است؟</p> <p>۴۵) دو مورد از حيله‌های شیطان را بنویسید.</p> <p>۴۶) اگر جامعه‌ای در برخی موارد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج گردد، نیازمند چه توبه‌ای است؟</p> <p>۴۷) توبه چگونه گناهان را به حسنات تبدیل می‌کند؟</p> <p>۴۸) مهم‌ترین راه اصلاح جامعه‌ای که گرفتار رباخواری شده است، چیست؟</p> <p>۴۹) در چه صورت توبه نکرده است؟</p> <p>۵۰) اگر کسی حقوق مادی یا معنوی مردم را ضایع کرده است و برای جبران به آنان دسترسی ندارد، چه باید بکند؟</p> <p>۵۱) چرا انحراف‌های اجتماعی از قبیل رشوه گرفتن و رباخواری باید در مراحل ابتدایی اصلاح گردند؟</p> <p>۵۲) کوتاهی در انجام کدام وظیفه شرعی، گناهان اجتماعی را محکم‌تر و قوی‌تر می‌سازد؟</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس هفتم	نمره
د	<p>۵۳) راه اصلاح جامعه بیمار، عمل به کدام وظیفه شرعی است؟</p> <p>۵۴) افرادی که به مردم ستم کرده است، در هنگام توبه چه حقوقی را باید جبران کند؟</p> <p>۵۵) اگر حقی را ضایع کنیم و به آن فرد دسترسی نداشته باشیم، در مقام توبه چه وظیفه‌ای داریم؟</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۵۶) درباره زمان توبه، کدام مورد صحیح است؟</p> <p>الف) زمانی که، امکان توبه بیشتر، انجام آن آسان تر و جبرانش راحت تر باشد.</p> <p>ب) وقتی که، خصلت‌ها در انسان تثبیت شده باشد و انعطاف آدمی کم شده باشد.</p> <p>۵۷) در چه صورتی می‌توان گفت که شخص گناه‌کار از گناه خود، توبه کرده است؟</p> <p>الف) اگر پس از انجام گناه، احساس پشیمانی کند و بگوید هرگز چنین کاری نمی‌کنم.</p> <p>ب) وقتی که ذکر «أَسْتَغْفِرُالله» را بر زبان جاری کند حتی بدون پشیمانی قلبی.</p> <p>۵۸) درباره توبه، کدام گزینه نادرست است؟</p> <p>الف) در توبه همیشه باز است و باید لحظه‌های توفیق را شکار کرد.</p> <p>ب) توفیق توبه همیشه میسر است و می‌توان خود را در دامن مهر خداوند انداخت.</p> <p>۵۹) براساس آموزه‌های دین اسلام، در چه صورتی توبه انجام گرفته و گناه بخشیده می‌شود؟</p> <p>الف) با ترک گناه</p> <p>ب) با گفتن زبانی «أَسْتَغْفِرُالله»</p> <p>ج) پشیمانی از انجام گناه</p> <p>۶۰) شیطان انسان را گام به گام به سوی گناه می‌کشاند؛ تا</p> <p>الف) میل به توبه در او خاموش شود.</p> <p>ب) متوجه زشتی گناه نشود و اقدام به توبه نکند.</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس هفتم	نمره												
ه	<p>(۶۱) مهم‌ترین را اصلاح و معالجه جامعه از انحرافات اجتماعی:</p> <p>الف) توبه اجتماعی ب) امر به معروف و نهی از منکر</p> <p>(۶۲) از حيله‌های شیطان برای دور کردن انسان از توبه الف) تسویف ب) پیرایش یا تخلیه</p>													
اصطلاحات زیر را تعریف کنید:														
و	<p>(۶۳) «پیرایش» یا «تخلیه»: (۶۴) «توبه اجتماعی»:</p>													
کشف ارتباط:														
ز	<p>(۶۵) هریک از عبارت سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">(یک مورد اضافه است)</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">(۱) شکل عمل مطابق فرمان خدا</td> <td style="text-align: center;">الف) حق الناس</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">(۲) خلوص نیت</td> <td style="text-align: center;">ب) حقیقت توبه</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">(۳) بی حرمتی به پدر و مادر</td> <td style="text-align: center;">ج) توبه اجتماعی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">(۴) امر به معروف و نهی از منکر</td> <td style="text-align: center;">د) حسن فاعلی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"></td> <td style="text-align: center;">ه) حسن فعلی</td> </tr> </table>	(یک مورد اضافه است)		(۱) شکل عمل مطابق فرمان خدا	الف) حق الناس	(۲) خلوص نیت	ب) حقیقت توبه	(۳) بی حرمتی به پدر و مادر	ج) توبه اجتماعی	(۴) امر به معروف و نهی از منکر	د) حسن فاعلی		ه) حسن فعلی	
(یک مورد اضافه است)														
(۱) شکل عمل مطابق فرمان خدا	الف) حق الناس													
(۲) خلوص نیت	ب) حقیقت توبه													
(۳) بی حرمتی به پدر و مادر	ج) توبه اجتماعی													
(۴) امر به معروف و نهی از منکر	د) حسن فاعلی													
	ه) حسن فعلی													
به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.														
ح	<p>(۶۶) از حيله‌های شیطان برای دور کردن انسان از توبه «به تأخیر انداختن توبه (تسویف)» را شرح دهید. این حيله بیشتر برای چه کسانی به کار می‌رود؟</p> <p>(۶۷) از حيله‌های شیطان برای دور کردن انسان از توبه، «ناامید کردن از رحمت الهی» را شرح دهید.</p> <p>(۶۸) چرا دوره جوانی بهترین زمان برای توبه است؟</p>													
«ادامه در صفحه بعدی»														

نمره	سوالات درس هفتم	ردیف
	<p>۶۹ یکی از حیل‌های شیطان برای دور کردن انسان از توبه «تسویف» است، آن را شرح دهید.</p> <p>۷۰ توبه اجتماعی را با ذکر مثال شرح دهید.</p> <p>۷۱ از مراحل تکمیلی توبه «جبران حقوق الهی» را شرح دهید.</p> <p>۷۲ مراحل تکمیل توبه را نام ببرید.</p> <p>۷۳ توبه اجتماعی را با ذکر مثال شرح دهید.</p> <p>۷۴ از مراحل تکمیلی توبه «تلاش در جهت دور شدن از گناه» را شرح دهید.</p> <p>۷۵ یکی از مراحل توبه، جبران حقوق مردم (حق الناس) است، آن را با یک مثال توضیح دهید.</p> <p>۷۶ منظور از تسویف چیست و چرا شیطان از این حیل برای گمراهی جوانان استفاده می‌کند؟</p> <p>۷۷ از حیل‌های شیطان برای دور کردن انسان از توبه، وعده «گناه کن و بعد توبه کن» را توضیح دهید.</p> <p>۷۸ بهترین زمان برای توبه چه زمانی است؟ شرح دهید.</p> <p>۷۹ مرحله اول توبه را نام برده و به طور کامل شرح دهید.</p> <p>۸۰ مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان چیست؟ جایگاه آن را در مقام توبه شرح دهید.</p> <p>۸۱ جبران حقوق مردم در هنگام توبه را شرح دهید.</p> <p>۸۲ بی‌توجهی در انجام کدام وظیفه شرعی، گناهان اجتماعی را محکم‌تر می‌کند؟ چرا؟</p> <p>۸۳ کوتاهی مردم در انجام وظیفه امر به معروف و نهی از منکر، چه تأثیری در گسترش بیماری‌های اجتماعی دارد؟</p> <p>۸۴ جایگاه حق الناس در مقام توبه را شرح داده و دلیل اهمیت آن را بنویسید.</p>	ح
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس هفتم	نمره
	بخش آیات و روایات	
الف	<p>(۱) شرک</p> <p>(۲) حقیقت توبه (تحقق یافتن توبه با پشیمانی)</p> <p>(۳) با توبه همه گناهان (حتی شرک) آمرزیده می شود.</p> <p>(۴) چون توبه، گناهان را از قلب خارج می کند و آن را شست و شو می دهد.</p> <p>(۵) رسول خدا(ص) می فرماید: «کسی که از گناه توبه کرده مانند کسی است که هیچ گناهی نکرده است.»</p> <p>(۶) زیرا می بیند چنین فردی، با این که در دام گناه افتاده، اما قلبش نزد اوست و به سرعت از عمل خود پشیمان می شود.</p> <p>(۷) تکرار توبه، اگر واقعی باشد، نه تنها به معنی دور شدن از خداوند نیست، بلکه موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند و جلب رحمت او می شود.</p> <p>(۸) پیرایش (تخلیه)</p>	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
ب	<p>(۹) نادرست</p> <p>(۱۰) درست</p> <p>(۱۱) نادرست</p> <p>(۱۲) درست</p> <p>(۱۳) نادرست</p> <p>(۱۴) نادرست</p> <p>(۱۵) نادرست</p> <p>(۱۶) درست</p> <p>(۱۷) نادرست</p> <p>(۱۸) درست</p> <p>(۱۹) نادرست</p> <p>(۲۰) درست</p> <p>(۲۱) نادرست</p> <p>(۲۲) درست</p> <p>(۲۳) نادرست</p> <p>(۲۴) نادرست</p> <p>(۲۵) درست</p>	
ج	<p>(۲۶) حقوق معنوی</p> <p>(۲۷) حسنات</p> <p>(۲۸) توفیق</p> <p>(۲۹) پیرایش (تخلیه)</p> <p>(۳۰) تسویف</p> <p>(۳۱) واقعی</p> <p>(۳۲) پشیمان</p> <p>(۳۳) تسویف</p> <p>(۳۴) اجتماعی</p> <p>(۳۵) امر به معروف و نهی از منکر</p> <p>(۳۶) اطاعت و بندگی</p> <p>(۳۷) امر به معروف و نهی از منکر</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس هفتم	ردیف
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
	<p>(۳۸) امر به معروف و نهی از منکر</p> <p>(۳۹) نمونه‌هایی از حق الناس معنوی: ۱- اگر با دروغ، غیبت و تهمت آبروی انسانی ریخته شده، ۲- اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی حرمتی فرزندی شکسته شده ۳- اگر با توزیع کتاب یا راه انداختن یک شبکه اجتماعی همراه کننده در فضای مجازی، فساد و تباهی در جامعه گسترش یافته، ۴- اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شده، در واقع حقوق معنوی افراد ضایع شده است و باید فرد توبه کننده به جبران حقوق از دست رفته بپردازد. (ذکر دو مورد)</p> <p>(۴۰) توبه، گناهان را از قلب خارج می کند و آن را شست و شو می دهد. به همین جهت این عمل را «پیرایش» یا «تخلیه» نیز می گویند.</p> <p>(۴۱) مهم ترین حق خداوند، حق اطاعت و بندگی اوست.</p> <p>(۴۲) زیرا امکان توبه بیشتر و انجام آن آسان تر است (و جبران گذشته راحت تر).</p> <p>(۴۳) اگر در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شده، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح، یعنی نیازمند «توبه اجتماعی» است.</p> <p>(۴۴) ناامید کردن از رحمت الهی</p> <p>(۴۵) ۱- ناامید کردن از رحمت الهی ۲- به تأخیر انداختن توبه (تسویف) ۳- گام به گام کشاندن به گناه (ذکر ۲ مورد)</p> <p>(۴۶) توبه اجتماعی</p> <p>(۴۷) توبه نه تنها گناه را پاک می کند، بلکه اگر ایمان و عمل صالح نیز به دنبال آن بیاید، گناهان را به حسنات تبدیل می کند.</p> <p>(۴۸) امر به معروف و نهی از منکر (توبه اجتماعی)</p> <p>(۴۹) اگر کسی با زبان، «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» بگوید، اما در قلبش پشیمان نباشد، توبه نکرده است.</p> <p>(۵۰) به نیابت از آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید.</p> <p>(۵۱) انحراف های اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند.</p> <p>(۵۲) امر به معروف و نهی از منکر</p> <p>(۵۳) امر به معروف و نهی از منکر</p>	د
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس هفتم	نمره
د	(۵۴) حقوق مادی یا معنوی آن‌ها را تا حد توان ادا کند. (۵۵) به نیابت از آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید.	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	(۵۶) الف (۵۷) الف (۵۸) ب (۵۹) ج (۶۰) ب (۶۱) ب (۶۲) الف	
	اصطلاحات زیر را تعریف کنید:	
و	(۶۳) گناه آلودگی است و توبه، پاک شدن از آلودگی‌هاست. توبه گناهان را از قلب خارج می‌کند و آن را شست‌وشو می‌دهد. به همین جهت این عمل را «پیرایش» یا «تخلیه» می‌گویند. (۶۴) اگر جامعه‌ای در برخی از ابعاد، از مسیر توحید و اطاعت خداوند خارج شود، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح اجتماعی است، یعنی نیازمند توبه است.	
	کشف ارتباط:	
ز	(۶۵) هـ = ۱ د = ۲ الف = ۳ ج = ۴	
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ح	(۶۶) تسویف از ریشه سوف و به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. به عبارت دیگر، فرد گناه‌کار دائماً به خود می‌گوید: «به زودی توبه می‌کنم» و این گفته را آن قدر تکرار می‌کند تا این که دیگر میل به توبه در او خاموش می‌شود. این حيله بیشتر برای گمراه کردن جوانان به کار می‌رود. (۶۷) ابتدا انسان را با این وعده که «گناه کن و بعد توبه کن» به سوی گناه می‌کشاند و وقتی که آلوده شد، از رحمت الهی مأیوسش می‌سازد و می‌گوید: «آب که از سر گذشت چه یک وجب، چه صد وجب» در این حالت، انسان با خود می‌گوید که کار از کار گذشته و پرونده عملم نزد خداوند آن قدر سیاه شده است که دیگر توبه‌ام پذیرفته نیست. در حالی که آدمی، هر قدر هم که بد باشد، اگر واقعا توبه کند و نادم و پشیمان شود، حتما خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد.	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس هفتم	ردیف
	<p style="text-align: center;">به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.</p> <p>۶۸) دوره جوانی دوره انعطاف پذیری، تحول و دگرگونی و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌هاست. اگر در دوره جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد خارج کردن آن‌ها در پیری بسیار سخت و طاقت‌فرسا خواهد بود. صفات ناپسندی که در ما پدید می‌آیند، شبیه ریشه‌های نهالی هستند که در ابتدا نفوذ کمی در خاک دارد اما هر قدر زمان می‌گذرد، نفوذ آن بیشتر می‌شود و قوی‌تر می‌گردد تا جایی که کندن آن درخت بسیار سخت می‌شود از این رو، توبه در جوانی بسیار آسان‌تر از زمان پیری است.</p> <p>۶۹) مراجعه شود به پاسخ سه پرسش قبل.</p> <p>۷۰) اگر جامعه‌ای در برخی از ابعاد، از مسیر توحید و اطاعت خداوند خارج شود، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح اجتماعی است، یعنی نیازمند توبه است. انحراف‌های اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند. رباخواری، رشوه گرفتن، بی‌توجهی به عفاف و پاک‌دامنی، ظلم کردن و ظلم پذیری و اطاعت از غیر خدا، از جمله این بیماری‌ها و انحراف‌هاست. مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری‌ها انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است.</p> <p>۷۱) توبه کننده تلاش می‌کند حقوقی را که با گناه خود ضایع کرده است جبران نماید. دسته‌ای از این حقوق، مربوط به خداوند (حق الله) است. مهم‌ترین حق خداوند نیز، حق اطاعت و بندگی اوست. توبه کننده باید بکوشد کوتاهی‌های خود در پیشگاه خداوند را جبران کند؛ برای مثال: نمازها و روزه‌های از دست داده را به تدریج قضا نماید و عبادت‌های ترک شده را به جا آورد. البته خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است. و اگر ببیند که شخص توبه کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را عفو می‌کند.</p> <p>۷۲) ۱- تلاش در جهت دور شدن از گناه ۲- جبران حقوق الهی و حقوق مردم</p> <p>۷۳) مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.</p> <p>۷۴) توبه کننده تلاش می‌کند دیگر به سراغ گناهی که از آن پشیمان شده است نرود، زیرا انجام دادن آن مساوی با شکستن توبه است که در آن صورت باز هم باید توبه کند. به عبارت دیگر، اگر توبه کننده حقیقتاً توبه کرده باشد، گرچه ممکن است به انجام آن گناه وسوسه شود، اما سعی خواهد کرد در عمل از آن دوری نماید. یعنی از افراد، مکان‌ها و موقعیت‌هایی که می‌توانند زمینه‌ساز شکل‌گیری گناه باشند، دوری می‌کند.</p>	ح
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس هفتم	ردیف
	<p>(۷۵) دسته‌ای دیگر، حقوق مردم است. توبه کننده باید بکوشد اگر ستمی بر مردم کرده است آن را جبران نماید و حقوق مادی یا معنوی آن‌ها را تا حد توان ادا کند و رضایت صاحبان حق را به دست آورد و اگر به آنان دسترسی ندارد، به نیابت از آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید. توجه کنیم که حقوق معنوی انسان‌ها بسیار مهم‌تر از حقوق مادی آنان است. اگر با دروغ، غیبت و تهمت آبروی انسانی ریخته شده، اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی‌حرمتی فرزندی شکسته شده، اگر با توزیع کتاب یا راه‌انداختن یک شبکه اجتماعی گمراه‌کننده در فضای مجازی، فساد و تباهی در جامعه گسترش یافته، اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شده، در واقع حقوق معنوی افراد ضایع شده است و باید فرد توبه کننده به جبران حقوق از دست رفته بپردازد.</p> <p>(۷۶) تسویف از ریشه سوف و به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. به عبارت دیگر، فرد گنهکار دائماً به خود می‌گوید: «به زودی توبه می‌کنم» و این گفته را آن قدر تکرار می‌کند تا این که دیگر میل به توبه در او خاموش می‌شود. این حیلۀ بیشتر برای گمراه کردن جوانان به کار می‌رود. به او می‌گویند تو هنوز جوانی و فرصت توبه داری، بلاخره در آینده می‌توانی توبه کنی، اما این یک دام است و سبب عادت جوان به گناه می‌شود، به طوری که ممکن است ترک گناه برایش سخت گردد.</p> <p>(۷۷) ابتدا انسان را با این وعده که «گناه کن و بعد توبه کن!» به سوی گناه می‌کشاند و وقتی که او آلوده شد، از رحمت الهی مأیوسش می‌سازد و می‌گوید «آب که از سر گذشت چه یک وجب، چه صد وجب» در این حالت، انسان با خود می‌گوید که کار از کار گذشته و پرونده عملم نیز نزد خدا آن قدر سیاه است که دیگر توبه‌ام پذیرفته نیست. در حالی که آدمی، هر قدر هم که بد باشد، اگر واقعا توبه کند و نادم و پشیمان شود، حتماً خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد.</p> <p>(۷۸) دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری، تحول و دگرگونی و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌هاست. اگر در دوره جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد خارج کردن آن‌ها در پیری بسیار سخت و طاقت‌فرسا خواهد بود.</p> <p>(۷۹) اولین مرحله تکمیلی توبه، «تلاش در جهت دور شدن از گناه» است. توبه کننده تلاش می‌کند دیگر به سراغ گناهی که از آن پشیمان شده است نرود، زیرا انجام آن مساوی با شکستن توبه است که در آن صورت باز هم باید توبه کند. به عبارت دیگر، اگر توبه کننده حقیقتاً توبه کرده باشد، گرچه ممکن است به انجام آن گناه وسوسه شود، اما سعی خواهد کرد در عمل از آن دوری نماید. یعنی از افراد، مکان‌ها و موقعیت‌هایی که می‌توانند زمینه‌ساز شکل‌گیری گناه باشند، دوری می‌کند.</p>	ح
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس هفتم	ردیف
	<p>۸۰) مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان، اطاعت و بندگی اوست. توبه کننده باید بکوشد کوتاهی‌های خود را در پیشگاه خداوند جبران کند و عبادت‌های ترک شده را به جا آورد.</p> <p>۸۱) دسته‌ای دیگر، حقوق مردم است. توبه کننده باید بکوشد اگر ستمی بر مردم کرده است آن را جبران نماید و حقوق مادی یا معنوی آن‌ها را تا حد توان ادا کند و رضایت صاحبان حق را به دست آورد و اگر به آنان دسترسی ندارد، به نیابت از آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید. توجه کنیم که حقوق معنوی انسان‌ها بسیار مهم‌تر از حقوق مادی آنان است.</p> <p>۸۲) امر به معروف و نهی از منکر اگر مردم در برابر این گناهان حساسیت نشان دهند و در برابر آن بایستند و بکوشند که جامعه را اصلاح کنند، به آسانی می‌توانند مانع گسترش گناهان شوند، اما اگر مردم کوتاهی کنند و اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نرسد و به تدریج انحراف از حق بیشتر و بیشتر شود: اصلاح آن مشکل می‌شود.</p> <p>۸۳) اگر مردم در انجام وظیفه امر به معروف و نهی از منکر کوتاهی کنند، گناهان اجتماعی قوی‌تر و محکم‌تر می‌شوند و تمام سطوح جامعه را در برمی‌گیرند. اگر مردم در برابر اولین نمودهای گناه حساسیت نشان داده و در برابر آن بایستند و بکوشند تا جامعه را به وضع اعتدال بازگردانند، به آسانی می‌توانند مانع گسترش گناه شوند. اما اگر کوتاهی کنند، به تدریج انحراف از حق ریشه دوانده و اصلاح آن مشکل می‌شود.</p> <p>۸۴) انسان باید ستمی را که بر مردم کرده جبران نماید و حقوق مادی و معنوی آن‌را در حد توان ادا کند و اگر دسترسی به آن‌ها ندارد در حق آن‌ها صدقه دهد و برایشان دعای خیر نماید البته حقوق مردم منحصر در حقوق مادی نیست و مردم بر یک‌دیگر حقوق معنوی هم دارند که بسیار مهم‌تر است.</p>	ح
	«موفق باشید»	

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

زندگی در دنیای امروز

و عمل به احکام الهی

درس هشتم

در این درس با برخی از دستورات و احکام الهی در زندگی آشنا می‌شویم و این درس، پیروی از احکام الهی را برای رسیدن به تزکیه، داشتن زندگی سالم در دنیا و نیک‌بختی آخرت ضروری می‌داند.

۱ قرآن کریم: رمز سعادت و رستگاری را چه می‌داند و چگونه می‌توان به آن دست یافت و آن را ادامه داد؟

تزکیه نفس که زمانی اتفاق می‌افتد که نفس از آلودگی‌ها پاک شود و تزکیه نفس با «توبه از گناهان» آغاز می‌شود. تزکیه نفس و پاک ماندن جان و دل انسان با «عمل به دستورات خداوند اخلاقی و عبادی... و مهم‌ترین آن‌ها یعنی احکام» تداوم می‌یابد.

۲ چرا نمی‌توان «باید و نبایدهای دینی و الهی را» با «قوانین بشری» مقایسه کرد؟

احکام و قوانین دین اسلام، علاوه بر این که زندگی سالم در دنیا را تضمین می‌کند، سعادت و نیک‌بختی اخروی و ابدی را نیز تأمین می‌کند. اما قوانین بشری اهداف محدود و کوچک دنیوی دارند. پس اگر خداوند برای گناهی، مجازات قرار می‌دهد، از آن جهت است که او می‌داند آن گناه مانع بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت‌های ابدی است.

۳ اگر بگوییم، چرا خداوند برای فلان گناه مجازات قرار داده است؟ چیست؟

چون خداوند می‌داند آن گناه مانعی بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت‌های ابدی است نعمت‌هایی که خداوند بخشی از آن را در قرآن به ما معرفی کرده و مراتبی از آن هم که اخروی است در دنیا قابل درک و توصیف نیست. (مثل قرب الهی، عمر جاودان همراه با خوشبختی)

۴ از آیه زیر چه پیامی استنباط می‌شود؟

«هیچ کس نمی‌داند چه پادشاه‌هایی که مایه روشنی چشم‌هاست، برای آن‌ها نهفته شده؛ این پادشاه کارهایی است که انجام می‌دادند.»

بیانگر نعمت‌های ابدی خداوند برای بندگان نیکوکار، است که بخشی از آن در قرآن معرفی شده و مراتبی از آن هم که اخروی است، در این دنیا قابل درک و توصیف نیست.

ارتباط آیه فوق با حدیث قدسی که خداوند به پیامبر فرمود:

«برای بندگان نیکوکارم چیزهایی ذخیره کرده‌ام که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه به ذهن کسی خطور کرده است.»

نگین مهم درسی

آیه «هیچ کس نمی‌داند چه پادشاه‌هایی که مایه روشنی چشم‌هاست، برای آن‌ها نهفته شده؛ این پادشاه کارهایی است که انجام می‌دادند.»

♦ سنت تأثیر اعمال

مرکز مشاوره تحصیلی

علیرضا افشار

۵ تنها شیوه مطمئن و قابل اعتمادی در سبک زندگی که پیش روی هر انسان خردمند و عاقل‌اندیشی قرار دارد

چیست؟

زندگی دینی [رعایت احکام و قوانین دین که موجب زندگی سالم دنیا و سعادت اخروی می‌شود] هر کس نگران عاقب کار خود است به روشنی درمی‌یابد که با تکیه بر خداوند و اعتماد به دستورات او، هر گونه نگرانی نسبت به آینده را از بین می‌برد.

تدبیر

آیه: ۶

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٍ يَأْتِيهِ خَيْرٌ مِمَّا يَكْتُمُونَ

خشنودی خدا نهاده بهتر است.

أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ

نار جهنم

یا کسی که زندگی خود را به لبه پرتگاهی در حال سقوط ساخته و یا آن در آتش دوزخ فرو می‌افتد،

و خداوند گروه ستمگران را هدایت نمی‌کند.

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

نگینة درسی

آیه « أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٍ » اشاره به:

- ◆ سنت تأثیر اعمال
- ◆ حسن فاعلی (چون هدف خداست)
- ◆ از راه‌های تقویت اخلاص ← دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات

تدبیر

آیه: ۷

الْف) زندگی محکم و استوار بر چه پایه‌هایی بنا می‌شود؟

تقوا و خشنودی خدا (رضوان)

ب) مقصود از بنای زندگی بر لبه پرتگاه چیست؟

بی توجهی و سهل‌انگاری در عمل به احکام الهی. یعنی مبنای زندگی هوای نفس و مکاتب دنیوی قرار گیرد.

۷ آیه:

ج) چرا خداوند کسانی را که زندگی خویش را بر لبه پرتگاه بنا کرده‌اند، ظالم نامیده است؟

زیرا چنین افرادی با گناه و عمل نکردن به احکام الهی، به خود عالی ظلم کرده‌اند و آن از رسیدن به کمال بازمانده و یا با گناه، حقوق دیگران را رعایت نمی‌کنند و ظلم به دیگران شده است. و در هر حال عقوبت دردناک و تباه شدن آخرت در پیش است.

نکته مهم درسی

نتیجه دوری از سبک زندگی بر پایه تقوا و خشنودی خدا چیست؟
 ◈ محرومیت از هدایت الهی
 که جلوه‌ای از کدام مرتبه توحید است؟ ربوبیت

۸ چهار نکته احکام که توجه جدی می‌طلبد کدام است؟

- ۱) خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت نتیجه عمل به باید و نبایدهای دین (احکام) است.
- ۲) ناتوانی انسان در فهم همه حکمت‌های احکام الهی
- ۳) مبنای خداوند در محرمات الهی، ضررهای آن عمل است.
- ۴) عدم انطباق احکام اسلامی با تمایلات انحرافی.

۹ راه رسیدن به سعادت اخروی چیست، با مثال توضیح دهید.

میان سعادت و عمل به باید و نبایدهای دین یعنی احکام الهی، ارتباط و هماهنگی برقرار است یعنی از هر راهی نمی‌توان به سعادت اخروی رسید، درست مانند رشد بدن در همین دنیا که فقط با تغذیه صحیح حاصل می‌شود. لذا این هدف بزرگ نیازمند یک زندگی مسئولانه، و برنامه‌ای جدی با عزمی قوی و استوار است.

۱۰ منظور از «حکمت احکام» چیست و چرا نمی‌تواند حکمتی را که علوم مختلف از احکام به ما می‌دهند را مبنای

تصمیم‌گیری قرار دهیم؟

هر دستور خداوند، دلایل خاص خود را دارد که «حکمت» آن حکم و دستور نامیده می‌شود. گاهی حکمت برخی احکام را می‌دانیم و گاه نمی‌دانیم، گاهی علوم مختلف به حکمت برخی از دستورات می‌رسد، این یک تلاش خوب و ارزشمند است اما باید توجه داشت کشف ما در برابر علم بی‌نهایت الهی که وضع‌کننده این احکام است بسیار ناچیز است و بنابراین نباید چنین پنداشت که با فهمیدن یکی از حکمت‌های یک دستور الهی به همه حکمت‌های آن پی برده‌ایم و نباید این فهم را مبنای تصمیم‌گیری قرار دهیم.

۱۱ مبنای خداوند در منع و حرام کردن چیست و چه کسانی می‌گویند «چرا در اسلام این قدر منع کردن و حرام

کردن رایج است؟» پاسخ مناسب چیست؟

چون خداوند نصیحت‌گر حقیقی مردم و خواهان سعادت آنان است، به منظور پیشگیری از خطرات، هشدارهایی داده است تا مردم قبل از گرفتار شدن، آن خطرات را بشناسند و از آن دوری کنند.

کسانی که از گسترش این خطرات نفع می‌برند به ما می‌گویند چرا اسلام این قدر منع و حرام کردن دارد؟

پاسخ این است که این گونه نیست. اسلام صدها ورزش و یارای دنیا را حلال می‌شمارد و تشویق هم می‌کند و حتی اگر به قصد (حسن فاعلی) آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد مستحب و دارای پاداش اخروی می‌داند - فقط ورزشی که همراه با قمار و زیان باشه بد می‌شمارد و منع می‌کند. اما آنان که منافعی از شرط‌بندی و قمار می‌برند این یک منع را بزرگ می‌کنند.

۱۲ از آیه زیر چه پیامی درباره احکام استنباط می‌شود؟

«و بسا چیزی را خوش نمی‌دارید و آن را برای شما خوب است و بسا چیزی را دوست می‌دارید و آن را برای

شما بد است و خدا می‌داند و شما نمی‌دانید.»

خداوند به ضررهای یک عمل نگاه می‌کند نه دوست داشتن یا نداشتن ما. مبنای خداوند در محرمات ضررهای یک

عمل است.

نگین مهم درسی

مبنای عمل به احکام الهی چیست؟

♦ دانایی و علم مطلق الهی (با ضررهای عمل اشتباه نشود)

۱۳ درست و نادرست را مشخص کنید:

- ۱) اسلام در هر دوره و زمانه‌ای قابل اجراست و هر قدر زندگی بشر پیچیده تر شود و نیازهای جدیدی پدید آید، فقها و مجتهدین می‌توانند احکام اسلامی را متناسب با آن شرایط استخراج کنند. ← درست
- ۲) اگر جوامع بشری دچار انحراف شدند و خواسته‌ها و تمایلات مخالف با سعادت خود پیدا کردند، اسلام آن خواسته‌ها را می‌پذیرد و مطابق با آن‌ها حکم می‌کند. ← نادرست

۱۴ سه نمونه از مواردی که دین با انحراف جامعه کنار نیامده و مقابله نموده است بنویسید؟

- الف) در طول تاریخ جوامعی بوده‌اند که منحرف شده‌اند اما پیامبرشان در مقابل آن انحراف ایستاده و با آنان مبارزه کرده (لوط و نوح...)
- ب) در زمانه ما انحرافی مانند قمار و شراب رایج شده - که قبل از اسلام هم در میان عرب رواج داشت آن‌ها قماربازان ماهری بودند و سود می‌کردند، شراب می‌فروختند و منفعت می‌بردند و اقتصادشان رونق داشت. وقتی تازه مسلمانان شنیدند که به دستور خدا این دو عمل حرام شده، از پیامبر سؤال کردند و او آیه ۲۱۹ بقره را خواند و آن‌ها پذیرفتند و کسب و کار خود را رها کردند.
- ج) ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع که الان و قبل از اسلام رواج داشته و دارد اما اسلام مقابل آن ایستاد.

«يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ

قُلْ فِيهِمَا اِثْمٌ كَبِيرٌ

و مَنَافِعُ لِلنَّاسِ

وَ اِثْمُهُمَا اَكْثَرُ مِمِّنْ نَّفْعِهَا

از تو درباره شراب و قمار می پرسند

بگو در آن دو گناهی بزرگ

و منفعت هایی برای مردم است

اما گناهشان بزرگ تر از منفعتشان است.

← (الف) چه زمان نازل شد؟ (شأن نزول چه بود)

وقتی تازه مسلمانان شنیدند که پیامبر (ص) به دستور خداوند دو عمل (شراب و قمار) را حرام کرده، نزد پیامبر (ص) آمدند و در این باره از او سؤال کردند و خداوند این آیه را نازل کرد.

← (ب) واکنش تازه مسلمانان به نزول این آیه چه بود؟

مسلمانان این کلام خدا را پذیرفتند و آن ها هم که این کسب و کار را داشتند از منفعتی که برایشان داشت صرف نظر کردند تا مرتکب گناه نشوند.

← (ج) با توجه به حرمت شراب و قمار، چرا این دو عمل مجدد در بین جوامع اسلامی رواج یافت؟

با روی کار آمدن بنی امیه و بنی عباس، بار دیگر شراب و قمار در بین مردم رواج یافت و برخی مردم هم مرتکب این دو عمل شدند، با این حال عموم مسلمانان، هیچ گاه زشتی این عمل را فراموش نکردند.

← (د) چرا قمار حرام است؟

قمار یک کار بیهوده است پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده ای برای جامعه ندارد به کار می گیرد. این عمل میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می آورد.

نگین مهم درسی

← واکنش تازه مسلمانان به:

← حرمت شراب و قمار ← سؤال کردند

← نزول آیه سئلونک عن الخمر و المیسر ← پذیرفتند و صرف نظر از منفعت تا مرتکب گناه نشوند.

اشاره به عدم انطباق اسلام با تمایلات انحرافی (نه مبنای محرمانت الهی ضرر عمل)

۱۶ چرا اسلام علی‌رغم رواج انحراف «ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع» در مقابل آن می‌ایستد؟

رایج شدن این ارتباط بازگشتی به دوران جاهلیت است و بنیان خانواده رامتزلزل می‌کند. همان‌طور که در کشورهای که این قبیل رابطه‌ها وجود دارد، خانواده استحکام خود را از دست داده و فرزندان تک‌سرپرست فراوان شده‌اند.

۱۷ دیدگاه قرآن درباره انحراف «ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع» چیست؟

قرآن، در همان زمان نزول، که این عمل فراوان بود، در مقابل آن ایستاد و آن را گناه کبیره شمرد و راه‌های آسمان و بدون گناه برای ارتباط جنسی پیشنهاد داد.

این حکم نه تنها برای دیروز بلکه برای امروز و فردای انسان‌ها باقی است تا هیچ‌گاه موقعیت خانواده متزلزل نشود و سلامت جسمی و روحی انسان‌ها به خطر نیفتد.

۱۸ پیام آیه «لَاتَقْرَبُوا الزَّوْجَ أَنْتُمْ كَانِ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلًا» چیست؟ «به زنا نزدیک نشوید قطعاً عملی زشت و

راهی ناپسند است.»

۱) حرام شدن زنا «حرمت زنا»

۲) زنا حرام شد تا موقعیت خانواده متزلزل نشود و سلامت جسمی و روحی انسان‌ها به خطر نیفتد. [فلسفه و دلیل

حرمت زنا]

نگین مهم آموزشی

آیه «لَاتَقْرَبُوا الزَّوْجَ أَنْتُمْ كَانِ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلًا»:

♦ اشاره به عدم انطباق اسلام با تمایلات انحرافی

♦ به تعبیر قرآن:

زنا: گناه کبیره - عملی بسیار زشت - راهی ناپسند

♦ شراب و قمار: گناه بزرگ - گناه کبیره

۱۹ درست و نادرست را مشخص کنید.

- الف) فرهنگ و تمدن امروزی بشر براساس دستورات الهی شکل نگرفته است. **درست**
- ب) بسیاری از عادت‌ها و رفتارهای امروزی با دستورات دینی در تعارض است. **درست**
- ج) تعارض عادت‌ها و رفتارها، رعایت قوانین الهی را تا حدودی سخت کرده است. **درست**

زندگی در شرایط ویژه

۲۰ با توجه به این که فرهنگ و تمدن امروزی براساس دستورات الهی شکل نگرفته، وظیفه ما در این شرایط

ویژه چیست؟

- از آن جا که ایمان داریم این قوانین فرمان خداست، با اعتماد به نفس بالا و توکل بر او وارد عمل می‌شویم و احکام را اجرا می‌کنیم و در این صورت:
- ۱) زمینه را برای آگاهی دیگران نسبت به اسلام فراهم می‌نماییم.
- ۲) از اسلامان در صحنه عمل و زندگی دفاع می‌کنیم.

نحوه اجرای احکام اسلامی در سه عرصه فرهنگ و ارتباطات، ورزش و بازی و اقتصاد

عرصه فرهنگ و ارتباطات

۲۱ به ترتیب «جایگاه فرهنگ» «معیارهای اصلی در تشخیص ارزشمندی فرهنگ جوامع» و «معیارهای

فرهنگ برتر» کدام است؟

- فرهنگ، روح حاکم بر جامعه و نشان‌دهنده هویت و شخصیت آن است.
- نوع اجزاء و عناصر فرهنگی هر جامعه نشان‌دهنده درجه و میزان ارزشمندی و تعالی آن جامعه است.
- اعتقاد به خدا (توحید) اعتماد به پیامبران الهی (نبوت) و اعتقاد به معاد و پابندی به آن، از معیارهای اصلی در تشخیص ارزشمندی فرهنگ جوامع است.

۲۱ → به ترتیب «جایگاه فرهنگ» «معیارهای اصلی در تشخیص ارزشمندی فرهنگ جوامع» و «معیارهای فرهنگ

برتر» کدام است؟

← توجه به عدالت، خردورزی، علم و دانش، عفاف و پاکدامنی، دوری از شهوت و غضب و پایبندی به احکام و دستورات

الهی از معیارهای فرهنگ برتر است.

نکته مهم درسی

← فرهنگ ← روح جامعه

← توحید ← روح دین

← نیت ← روح عمل

۲۲ → احکام و قوانین اجتماعی اسلام باید چگونه تنظیم شود؟

← به گونه‌ای که سبب رشد و تقویت معیارهای فرهنگ برتر شود.

۲۳ → تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی (لوح فشرده مجره کتاب) به منظور گسترش فرهنگ و

معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی و ابتذال اخلاقی، از مصادیق «عمل صالح» و از «واجبات کفایی» و

دارای «پاداش اخروی» است.

← حق نشر یا کپی‌رایت، تنها به پدیدآورنده اثر تعلق دارد و اگر او تکثیر را جایز نداند، طبق نظر همه مراجع،

تکثیر آن حرام است.

۲۴ → ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعه و فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتدال اخلاقی مستحب و در مواردی واجب کفایی افرادی که توانایی علمی فنی و مالی آن را دارند باید به ایجاد آن مبادرت ورزند.

← مهم‌ترین ابزار کشورهای سلطه‌گر، وسایل ارتباطی مثل پایگاه‌های اینترنتی ماهواره است که مرکز آن آمریکا و صاحبان آن سرمایه‌داران بزرگی هستند که در دولت‌های خود نفوذ دارند و برای تسلط بر کشورها، اقدام به به‌دست آوردن اطلاعات محرمانه سیاسی اقتصادی و نظامی و فرهنگی کشور و تجزیه و تحلیل آن‌ها برای تصمیم‌گیری دقیق علیه آن‌ها اقدام می‌کنند. لذا بر دولت اسلامی واجب است که زیرساخت‌های لازم برای پایگاه‌های ارتباطی بومی و داخلی را فراهم کنند، و بر ما نیز واجب است که از وسایل ارتباطی داخلی بهره ببریم و مانع نفوذ شویم.

۲۵ → استفاده از موسیقی سنتی و کلاسیک یا غیرسنتی و مدرن جایز و حلال است فقط آن نوع موسیقی که بی‌بندوباری و شهوت را تقویت و تحریک می‌کند (لهولعب) حرام است.
← استفاده از ابزار و آلات موسیقی برای اجرای سرودها و برنامه‌های فرهنگی مفید حلال و جایز است.

۲۶ → تولید و توزیع و تبلیغ فیلم‌ها، لوح‌ها و سایر رسانه‌هایی که دربردارنده تصاویر و متونی هستند که موجب انحراف و فساد می‌شوند یا موسیقی مطرب برای مجالس لهو و گناه باشد گناه کبیره شمرده می‌شود و خرید و فروش آن‌ها حرام است همچنین تماشا و گوش کردن آن حرام است.

۲۷ → شرکت در مجالس شادی مانند جشن عروسی، مذهبی و ملی جایز است و حتی اگر موجب تقویت صله رحم یا تبلیغ دین شود مستحب است، به شرط آن‌که در این مجالس، احکام دین مانند روابط میان محرم و نامحرم رعایت شود.

عرصه ورزش و بازی

۲۸ ❁ توصیه اسلام به مسلمانان در داشتن بدنی قوی و نیرومند و به چه جهتی است؟

❁ (۱) تا در زندگی از سلامت برخوردار باشد و بتواند بهتر فعالیت کند.

❁ (۲) در هنگام خطر و مبارزه با دشمنان دین پیروزمندانه عمل نمایند. (مثل پیامبر و امام علی (ع))

❁ قوی بودن بدن وقتی ارزشمند است که قوت بازو سبب تواضع و فروتنی انسان شود نه فخرفروشی.

۲۹ ❁ کسانی که برای «تقویت رابطه صمیمانه میان خویشان و همسایگان» و «سلامت اخلاقی افراد خانواده در برگزاری

بازی‌ها و ورزش‌های دسته‌جمعی پیش‌قدم می‌شوند؟

❁ پادشاه اخروی دارند (مستحب)

۳۰ ❁ شرط‌بندی چه حکمی دارد چرا؟

❁ از امور زیان‌آور روحی و اجتماعی و انجام آن حتی در ورزش معمولی حرام است.

نگین مهم دینی

❁ علت حرمت شرط‌بندی:

❁ از امور زیان‌آور روحی و اجتماعی و... (با گناه بیش‌تر از منفعت اشتباه نشود)

۳۱ ❁ اگر ورزش و بازی‌های ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری دنیایی کنونی ضرورت یابد:

❁ فراهم کردن امکانات واجب کفایی است.

عرصه اقتصاد

۳۲. در عصر حاضر سبک زندگی اقتصادی مبتنی بر چیست؟

تولید انبوه کالا و مصرف فراوان و توجه به رفاه بیش از حد و لذت‌های مادی است.

برای نجات از مشکلات اقتصادی ناشی از تمدن جدید و برای حرکت در مسیر عدالت و رشد اقتصادی

باید موارد زیر را رعایت کرد.

۳۳. سه هدفی که، مسئولیت باید اقتصاد را بر آن اساس مدیریت کنند چیست؟

اول، استقلال اقتصادی و عدم سلطه و نفوذ بیگانگان

دوم: پیشروی به سوی عدالت و قسط و کاهش فاصله طبقاتی

سوم: حرکت به سوی آبادانی و عمران در عین دوری از دنیازدگی و تجمل‌گرایی

۳۴. دو نمونه از اموری که سبب ناپاک شدن روزی می‌شود بنویسید و تأثیر رزق پاک در کجا دیده می‌شود؟

تولید کالا با کیفیت پایین - فریبکاری در معامله

آثار مثبت رزق حلال در زندگی خود و تربیت فرزندان و هم به اقتصاد کشور کمک می‌کند.

رسول خدا (ص) عبادت ده‌جزء دارد که نه جزء آن «کسب حلال» است.

۳۵. پیام حدیث امیرالمؤمنین علی (ع) چیست؟ «یا مَغْشَرُ التُّجَّارِ الْفَقْهَ ثُمَّ الْمُتَجَرَّ»

برای آشنایی با حلال و حرام در کسب و کار و تجارت باید با احکام تجارت آشنا شویم تا گرفتار حرام نگردیم.

۳۶. با توجه به توصیه در استفاده از کالای ایرانی، چه زمان واجب است از خرید کالای خارجی خودداری کنیم؟

وقتی مصرف کالاهای خارجی سبب وابستگی کشور شود.

۳۷. عامل عقب ماندگی اقتصاد و به وجود آمدن فاصله طبقاتی چیست و باعث چه چیزی می شود؟

← اشرافی گری، تجمل گرایی برخی مسئولین و فساد اداری و مالی.

← باعث بی اعتمادی عمومی و رواج تحمیل گرایی و مصرف گرایی میان مردم می شود.

۳۸. بر مدیران و مسئولیت کشور واجب است از اشرافی گرایی و تجمل گرایی اجتناب کنند و با اسوه قرار دادن خود

دیگران را به سوی یک اقتصاد سالم دعوت کنند.

۳۹. مجموع افراد جامعه چگونه می توانند روابط اقتصادی را سالم نگه دارند؟

← با پیروی از پیامبر اکرم (ص) و امر به معروف و نهی از منکر.

۴۰. جلوگیری از تخریب محیط زیست مربوط به کدام عرصه احکام اسلامی است و چگونه ممکن می شود؟

← عرصه اقتصادی - با توصیه به اطرافیان استفاده از سموم شیمیایی، پلاستیک کاغذ را به حداقل برسانیم.

۴۱. چرا بهتر است از مدگرایی و تجمل در پوشش و سایر ابعاد زندگی دوری کنیم و ساده زیست باشیم؟

← زیرا ممکن است در محیط زندگی ما (مدرسه محل کار) افراد بی بضاعت زندگی کنند که زندگی تجملی دیگران

غم و اندوه آنان را به دنبال داشته باشد.

۴۲. در احکام اسلامی برای جلوگیری از سلطه کشورهای سلطه گر بر اقتصاد جامعه اسلامی چه دستوری داده شده؟

← چون کشورهای سلطه گر از طریق روابط تجاری هدفمند، به کنترل اقتصاد سایر کشورها می پردازند و آنها را

وابسته به خود می کنند، لذا بر دولت واجب است روابط اقتصادی با کشورها را به گونه ای تنظیم کند که آن

کشورها نتوانند در مواقع خطر ما را تحت فشار قرار دهند.

۴۳. حکم روابط تجاری با رژیم صهیونیستی چیست چرا؟

هر نوع تجارتي که به نفع این رژیم باشد هم چون وارد کردن و ترویج کالاهایی که سرمایه‌داران این رژیم در آن شریک هستند حرام است. زیرا رژیم صهیونیستی، سرزمین‌های مسلمانان را به کمک انگلستان در سال‌های قبل به زور تصرف کرده و در آنجا غاصبانه یک کشور تشکیل داده است.

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی	سوالات امتحانی درس: دین و زندگی (۸)
درس هشتم:	نام و نام خانوادگی:

نمره	سوالات درس هشتم	ردیف
------	-----------------	------

بخش آیات و روایات

الف	<p>(۱) براساس عبارت قرآنی: «أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ حَيْرٌ»، زندگی محکم و استوار بر چه پایه‌هایی بنا می‌شود؟</p> <p>(۲) مطابق حدیث امام علی (ع): «يَا مَعْشَرَ التَّجَارِ، الْفِقْهَ، ثُمَّ الْمَنْجَرَ»، چگونه می‌توان از گرفتاری به کسب حرام دوری کرد؟</p> <p>(۳) چرا در آیه: «وَلَا تَقْرُبُوا الزَّنى إِنَّه كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا»، انسان از نزدیک شدن به زنا نهی شده است؟</p> <p>(۴) با توجه به عبارت قرآنی: «أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى جُرْفٍ هَارٍ»، مقصود از بنای زندگی بر لبه پرتگاه چیست؟</p>
-----	--

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص / غ) مشخص کنید.

ب	<p>(۵) میان سعادت انسان در دنیا و جهان آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام)، ارتباط و هماهنگی برقرار است.</p> <p>(۶) احکام و قوانین دین اسلام، فقط سعادت و نیک‌بختی اخروی و ابدی انسان را تأمین می‌نماید.</p> <p>(۷) اسلام فقط ورزشی را که همراه با قمار یا زیان‌آور باشد، بد می‌شمارد و منع می‌کند.</p> <p>(۸) فهمیدن یکی از حکمت‌های یک دستور الهی، مبنای تصمیم‌گیری انسان در عمل به آن دستور است.</p> <p>(۹) بایدها و نبایدهای دینی و الهی با قوانین بشری که اهداف محدود و کوچکی دارند، قابل قیاس است.</p> <p>(۱۰) احکام و قوانین دین اسلام، فقط زندگی سالم در دنیا را تضمین می‌کند.</p> <p>(۱۱) قمار یک کار بی‌هوده است و میان برنده و بازنده دشمنی به‌وجود می‌آورد.</p> <p>(۱۲) استفاده از موسیقی، خواه سنتی و کلاسیک باشد و خواه غیرسنتی و مدرن، جایز و حلال است.</p> <p>(۱۳) شرط‌بندی، از امور زیان‌آور روحی و اجتماعی است و حتی در بازی‌های معمولی هم حرام است.</p> <p>(۱۴) تنها شیوه مطمئن زندگی در مواجهه با مسائل، تکیه بر علم و دانش انسان است.</p> <p>(۱۵) به کارگیری آلات موسیقی برای نواختن موسیقی غیرلهوی، در صورت نداشتن مفاسد دیگر اشکال ندارد.</p> <p>(۱۶) در دنیای امروز تنها روش قابل اعتماد در مواجهه با مسائل، عمل به احکام و راهنمایی خداوند است.</p> <p>(۱۷) به کارگیری آلات موسیقی برای نواختن موسیقی غیرلهوی، اشکال دارد.</p>
---	--

«ادامه سوالات در صفحه بعدی»

ردیف	سوالات درس هشتم	نمره
جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.		
ج	<p>(۱۸) تنها شیوه مطمئن و قابل اعتمادی که پیش روی هر انسان خردمند و عاقبت‌اندیش قرار دارد است.</p> <p>(۱۹) در احکام دین، هر دستور خداوند، دلایل خاص خود را دارد که آن حکم و دستور نامیده می‌شود.</p> <p>(۲۰) اشرافی‌گری برخی مسئولان و فساد اداری و مالی، یکی از عوامل عقب‌ماندگی است.</p> <p>(۲۱) در احکام دین، هر دستور خداوند، دلایل خاص خود را دارد که آن حکم و دستور نامیده می‌شود.</p> <p>(۲۲) قبل از ورود به عرصه تجارت، باید با آن آشنا شویم تا گرفتار کسب حرام نگردیم.</p> <p>(۲۳) تولید فیلم سینمایی و تلویزیونی که به نیت اعتلای فرهنگ اسلامی و تربیت دینی باشد، است.</p> <p>(۲۴) دین اسلام یک دین منطقی و استدلالی است و هر آموزه و حکم آن براساس تنظیم شده است.</p> <p>(۲۵) اگر تولیدکننده فیلمی قید کرده باشد تکثیر آن بدون اجازه ممنوع است، مراعات حقوق او است.</p> <p>(۲۶) حکم شرط‌بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی است.</p> <p>(۲۷) در دنیای امروز، تنها روش مطمئن در مواجهه با مسائل، عمل به و راهنمایی خداوند است.</p>	
به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.		
د	<p>(۲۸) در چه صورت فراهم کردن امکانات ورزشی و بازی‌ها، واجب کفایی است؟</p> <p>(۲۹) دو نمونه از اموری که سبب ناپاک شدن روزی انسان می‌گردد، را نام ببرید.</p> <p>(۳۰) در عبارت قرآنی: «أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ...»، زندگی محکم و استوار بر چه پایه‌هایی بنا می‌شود؟</p> <p>(۳۱) دلایل حرام بودن قمار در اسلام را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است).</p> <p>(۳۲) دو مورد از آسیب‌های قمار را بنویسید.</p> <p>(۳۳) چرا در دین مبین اسلام، قمار، حرام شمرده شده است و انسان‌ها از انجام آن منع شده‌اند؟</p> <p>(۳۴) شرط‌بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی چه حکمی دارد؟</p> <p>(۳۵) به کارگیری آلات موسیقی برای نواختن موسیقی غیرلهوی چه حکمی دارد؟</p> <p>(۳۶) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور ماندن مردم از بی‌بندوباری و فساد چه حکمی دارد؟</p>	
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

ردیف	سوالات درس هشتم	نمره
گزینه صحیح را انتخاب کنید.		
ه	<p>۳۷) تنها شیوه مطمئن و قابل اعتماد که پیش روی هر انسان خردمندی است، چیست؟</p> <p>الف) کسب روزی حلال ب) برنامه دینی</p>	
احکام		
و	<p>۳۸) احکام فقهی هر یک از موارد زیر را مشخص کنید: (واجب کفایی - مستحب - واجب - حرام)</p> <p>الف) اجتناب مسئولان کشور از زندگی اشرافی و تجمل گرایی</p> <p>ب) ایجاد پایگاه اینترنتی به منظور مقابله با اندیشه‌های کفر آمیز و ابتذال اخلاقی</p> <p>ج) تولید، توزیع و تبلیغ انواع آثار هنری به منظور مقابله با تهاجم فرهنگی</p> <p>د) تکثیر و کپی آثار ادبی، علمی و هنری بدون دریافت اجازه از پدیدآورندگان آن</p> <p>۳۹) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید: (جایز - حرام - واجب - مستحب - واجب کفایی) (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) هر نوع تجارت که به نفع رژیم صهیونیستی باشد.</p> <p>ب) تولید و توزیع فیلم‌های سینمایی جهت مبارزه با تهاجم فرهنگی</p> <p>ج) ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف دینی</p> <p>د) خودداری از خرید کالای خارجی که مصرف آن سبب وابستگی کشور شود.</p> <p>۴۰) حکم فقهی هر یک از موارد زیر را بنویسید. (حرام - جایز و حلال - واجب - مستحب) (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) ورزش کردن به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی</p> <p>ب) خرید و فروش فیلم‌ها و لوح‌های فشرده مناسب مجالس لهو و گناه</p> <p>ج) اجتناب مسئولین از اشرافی‌گری و تجمل گرایی</p>	
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

نمره	سوالات درس هشتم	ردیف
احکام		
	<p>(۴۱) حکم هریک از موارد زیر را بنویسید: (حرام - جایز و حلال - واجب - مستحب - واجب کفایی) (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) تولید و توزیع فیلم‌های سینمایی جهت مبارزه با تهاجم فرهنگی ب) شرکت در مجالس شادی اگر موجب تقویت صله رحم شود. ج) استفاده از ابزارهای موسیقی برای اجرای برنامه‌های فرهنگی مفید د) شرط‌بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>(۴۲) حکم هریک از موارد زیر را بنویسید. (حرام - حلال و جایز - مستحب - واجب - واجب کفایی) (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) نخریدن کالاهای خارجی به سبب وابستگی کشور ب) استفاده از موسیقی مناسب مجلس لهُو و لعب ج) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری د) شرکت در مجالس شادی مانند جشن‌های مذهبی و ملی، به موجب تبلیغ دین</p> <p>(۴۳) حکم هریک از موارد زیر را مشخص کنید. (مستحب - حلال و جایز - واجب کفایی - حرام)</p> <p>الف) استفاده از ابزارها و آلات موسیقی برای اجرای سرودها و برنامه‌های فرهنگی مفید ب) هر نوع تجارت به نفع رژیم صهیونیستی همچون وارد کردن و ترویج کالا ج) شرکت در مجالس شادی جهت تبلیغ دین، به شرط رعایت کردن احکام الهی د) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری در شرایط ضروری</p>	و
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

نمره	سوالات درس هشتم	ردیف
احکام		
	<p>(۴۴) حکم هریک از موارد زیر را مشخص کنید. (جایز و حلال - مستحب - حرام - واجب کفایی)</p> <p>الف) شرط بندی حتی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>ب) شرکت در مجالس شادی جهت تبلیغ دین، به شرط رعایت احکام الهی</p> <p>ج) استفاده از موسیقی، خواه سنتی و کلاسیک و خواه غیرسنتی و مدرن</p> <p>د) تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی</p> <p>(۴۵) حکم هریک از موارد زیر را بنویسید. (حرام - جایز و حلال - مستحب - واجب - واجب کفایی) (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) خودداری از خرید کالاهای خارجی که مصرف آن سبب وابستگی کشور شود.</p> <p>ب) خرید و فروش و تبلیغ فیلم‌ها و لوح‌های فشرده که موجب انحراف و فساد می‌شوند.</p> <p>ج) استفاده از موسیقی، خواه موسیقی سنتی و کلاسیک باشد و خواه غیرسنتی و مدرن</p> <p>د) فراهم کردن امکانات ورزش و بازی‌های ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری‌ها</p> <p>(۴۶) حکم هریک از موارد زیر را بنویسید. (واجب - جایز - واجب کفایی - حرام - مستحب) (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای پایگاه‌های ارتباطی بومی و داخلی توسط دولت</p> <p>ب) استفاده از موسیقی، خواه موسیقی سنتی و کلاسیک و خواه غیرسنتی و مدرن</p> <p>ج) شرکت در مجالس شادی برای تقویت صلۀ رحم به شرط رعایت احکام الهی</p> <p>د) شرط بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>(۴۷) حکم هریک از موارد زیر را بنویسید. (واجب - حلال - مستحب - حرام)</p> <p>الف) تلاش برای به دست آوردن رزق و روزی</p> <p>ب) شرط بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>ج) اجتناب مسئولین از اشرافی‌گری و تجمل‌گرایی</p> <p>د) شرکت در مجالس شادی مانند جشن عروسی به موجب صلۀ رحم</p>	و
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

نمره	سوالات درس هشتم	ردیف
احکام		
	<p>(۴۸) هر یک از عبارات زیر چه حکمی دارد؟ (جایز - واجب کفایی - مستحب - مکروه - حرام: یک مورد اضافی است.)</p> <p>الف) ورزش کردن به قصد آمادگی برای انجام وضایف الهی</p> <p>ب) تولید فیلم‌های تلویزیونی جهت گسترش فرهنگ اسلامی</p> <p>ج) هر نوع تجارت به نفع رژیم صهیونیستی و ترویج کالای آن‌ها</p> <p>د) شرکت در مجالس شادی مانند جشن‌های ملی با رعایت احکام دین</p> <p>(۴۹) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید. (واجب - جایز و حلال - مستحب - حرام)</p> <p>الف) شرط‌بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>ب) نخریدن کالاهای خارجی به سبب وابستگی کشور</p> <p>ج) استفاده از موسیقی، خواه موسیقی سنتی و کلاسیک و خواه موسیقی غیرسنتی و مدرن</p> <p>د) شرکت در مجالس شادی مانند جشن عروسی و جشن‌های مذهبی و ملی به موجب صلۀ رحم</p> <p>(۵۰) هر یک از عبارات زیر چه حکمی دارد؟ (جایز - واجب کفایی - مستحب - مکروه - حرام: یک مورد اضافی است.) (دو مورد)</p> <p>الف) وابستگی کشور به بیگانگان با خرید کالاهای خارجی</p> <p>ب) استفاده از آلات موسیقی برای برنامه‌های فرهنگی مفید</p> <p>ج) شرکت کردن در مجالس شادی جهت تقویت صلۀ رحم یا تبلیغ دین</p> <p>د) ضرورت فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد.</p>	۹
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

نمره	سوالات درس هشتم	ردیف
احکام		
	<p>(۵۱) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید. (واجب - جایز - واجب کفایی - حرام)</p> <p>الف) هر نوع تجارت به نفع رژیم صهیونیستی</p> <p>ب) اجتناب مسئولین و مدیران کشور از اشرافی‌گری</p> <p>ج) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن مردم از فساد</p> <p>د) شرکت در مجالس شادی مانند جشن عروسی و جشن‌های مذهبی و ملی</p> <p>(۵۲) حکم هر یک از موارد زیر را مشخص کنید؟ (واجب - مستحب - مکروه - حرام: یک مورد اضافی است.)</p> <p>الف) بهره بردن از وسایل ارتباطی داخلی</p> <p>ب) شرکت در مجالس شادی به منظور تبلیغ دین</p> <p>ج) شرط‌بندی کردن در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>(۵۳) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید؟ (حلال و جایز - مستحب - واجب کفایی - مکروه - حرام)</p> <p>الف) استفاده از ابزارها و آلات موسیقی برای اجرای سرودهای فرهنگی مفید</p> <p>ب) تماشا کردن تصاویر یا متونی که موجب انحراف و فساد می‌شوند.</p> <p>ج) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن مردم از فساد در شرایط ضروری</p> <p>(۵۴) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید: (واجب - واجب کفایی - مستحب) (یک مورد اضافی است.)</p> <p>الف) شرکت در مجالس شادی جهت تقویت صلۀ رحم</p> <p>ب) فراهم کردن زیرساخت‌های لازم توسط دولت اسلامی برای پایگاه‌های ارتباطی بومی و داخلی</p>	و
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

نمره	سوالات درس هشتم	ردیف
احکام		
	<p>(۵۵) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید؟ (جایز - مستحب - واجب کفایی - مکروه - حرام)</p> <p>الف) تولید مستند اجتماعی به نیت تربیت دینی در شرایط ویژه</p> <p>ب) شرکت در جشن‌های مذهبی و ملی که موجب تبلیغ دین شود.</p> <p>ج) شرط‌بندی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی</p> <p>د) توزیع انواع آثار هنری به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی</p> <p>(۵۶) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید: واجب - جایز - واجب کفایی - حرام - مستحب (یک مورد اضافی است).</p> <p>الف) هر نوع تجارت به نفع رژیم صهیونیستی</p> <p>ب) سالم نگه داشتن روابط اقتصادی توسط مجموعه افراد جامعه</p> <p>ج) شرکت در مجالس شادی مانند جشن عروسی و جشن‌های ملی و مذهبی</p> <p>د) تولید فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی به سبب گسترش فرهنگ اسلامی</p> <p>(۵۷) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید؟ (جایز - مستحب - واجب - مکروه - حرام)</p> <p>الف) ورزش کردن به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی</p> <p>ب) استفاده از موسیقی سنتی یا مدرن غیرلهوی</p> <p>(۵۸) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید. (حرام - مستحب - واجب کفایی - مکروه)</p> <p>الف) شرکت در مجالس شادی برای تقویت صلۀ رحم</p> <p>ب) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن از فساد</p> <p>ج) مصرف کالاهای خارجی در صورت وابستگی</p>	و
«ادامه سوالات در صفحه بعدی»		

ردیف	سوالات درس هشتم	نمره
احکام		
۹	<p>(۵۹) حکم هر یک از موارد زیر را بنویسید. (واجب - واجب کفایی - مستحب - مکروه - حرام)</p> <p>الف) شرط بندی در بازی های معمولی</p> <p>ب) تولید فیلم سینمایی به منظور گسترش فرهنگ اسلامی</p> <p>ج) فراهم کردن امکانات ورزشی برای جلوگیری از فساد</p> <p>(۶۰) حکم موارد زیر را بنویسید: (واجب کفایی - مستحب - مکروه - حرام)</p> <p>الف) فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن از بی بندوباری</p> <p>ب) تولید سایت در شبکه اینترنت به منظور اشاعه معارف اسلامی</p> <p>ج) چاپ یا تکثیر فیلم، نوار و لوح فشرده بدون اجازه صاحبانش</p>	
به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید.		
ز	<p>(۶۱) آثار زیان بار قمار را بنویسید. (دو مورد)</p> <p>(۶۲) چرا قمار در اسلام یک کار بیهوده و حرام می باشد؟</p> <p>(۶۳) مسئولین کشور برای تحقق چه اهدافی باید اقتصاد را مدیریت کنند؟</p> <p>(۶۴) چرا مسئولین و مدیران کشور، باید از اشرافی گری و تجمل گرایی اجتناب کنند؟</p>	
«موفق باشید»		

ردیف	راهنمای تصحیح درس هشتم	نمره
بخش آیات و روایات		
الف	<p>(۱) تقوای الهی، رضایت پروردگار یا (عمل به احکام و دستورات الهی)</p> <p>(۲) آشنایی با احکام تجارت (فقه)</p> <p>(۳) تا هیچ‌گاه موقعیت خانواده متزلزل نشود و سلامت جسمی و روحی انسان‌ها به خطر نیوفتد.</p> <p>(۴) یعنی انسان به جای این که سبک زندگی خود را بر مبنای دین و دستورات الهی قرار دهد که پشتوانه‌ای محکم و قابل اعتماد است، هوی و هوس و مکاتب دنیوی را مبنا و معیار زندگی خود قرار دهد که سرانجامی تاریک به دنبال دارد.</p>	
درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص / غ) مشخص کنید.		
ب	<p>(۵) درست</p> <p>(۶) نادرست</p> <p>(۷) درست</p> <p>(۸) نادرست</p> <p>(۹) نادرست</p> <p>(۱۰) نادرست</p> <p>(۱۱) درست</p> <p>(۱۲) درست</p> <p>(۱۳) درست</p> <p>(۱۴) نادرست</p> <p>(۱۵) درست</p> <p>(۱۶) درست</p> <p>(۱۷) نادرست</p>	
ج	<p>(۱۸) زندگی دینی</p> <p>(۲۰) اقتصادی</p> <p>(۲۲) احکام</p> <p>(۲۴) حکمت</p> <p>(۲۶) حرام</p> <p>(۱۹) حکمت</p> <p>(۲۱) حکمت</p> <p>(۲۳) مستحب</p> <p>(۲۵) واجب</p> <p>(۲۷) احکام</p>	
د	<p>(۲۸) اگر ورزش و بازی‌های ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از «فساد و بی‌بندوباری‌های دنیای کنونی» ضرورت یابد.</p> <p>(۲۹) تولید کالا با کیفیت پایین - فریبکاری در معامله</p> <p>(۳۰) تقوای الهی - خشنودی خداوند</p>	
«ادامه پاسخ‌ها در صفحه بعدی»		

ردیف	راهنمای تصحیح درس هشتم	نمره
جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.		
به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.		
د	<p>(۳۱) الف) یک کار بیهوده است. ب) پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد. ج) این عمل میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می‌آورد. (ذکر دو مورد کافی است)</p> <p>(۳۲) پاسخ پرسش قبل.</p> <p>(۳۳) پاسخ پرسش قبل.</p> <p>(۳۴) حرام است.</p> <p>(۳۵) حلال و جایز است.</p> <p>(۳۶) واجب کفایی</p>	
ه	ب (۳۷)	
و	<p>(۳۸) الف) واجب (ب) مستحب</p> <p>(۳۹) الف) حرام (ب) واجب کفایی</p> <p>(۴۰) الف) مستحب (ب) حرام</p> <p>(۴۱) الف) واجب کفایی (ب) مستحب</p> <p>(۴۲) الف) واجب (ب) حرام</p> <p>(۴۳) الف) حلال و جایز (ب) حرام</p> <p>(۴۴) الف) حرام (ب) مستحب</p> <p>(۴۵) الف) واجب (ب) حرام</p> <p>(۴۶) الف) واجب (ب) جایز</p> <p>(۴۷) الف) حلال (ب) حرام</p> <p>(۴۸) الف) مستحب (ب) واجب کفایی</p> <p>(۴۹) الف) حرام (ب) واجب</p>	<p>(د) حرام</p> <p>(د) واجب</p> <p>(ج) واجب کفایی</p> <p>(ج) مستحب</p> <p>(ج) واجب</p> <p>(ج) جایز و حلال</p> <p>(ج) واجب کفایی</p> <p>(د) مستحب</p> <p>(د) واجب کفایی</p> <p>(ج) مستحب</p> <p>(د) واجب کفایی</p> <p>(ج) جایز و حلال</p> <p>(د) واجب کفایی</p> <p>(ج) مستحب</p> <p>(ج) واجب</p> <p>(ج) مستحب</p> <p>(د) مستحب</p> <p>(د) جایز</p> <p>(د) مستحب</p>
«ادامه پاسخ‌ها در صفحه بعدی»		

ردیف	راهنمای تصحیح درس هشتم	نمره	
احکام			
و	<p>(الف) حرام (۵۰)</p> <p>(الف) حرام (۵۱)</p> <p>(الف) واجب (۵۲)</p> <p>(الف) حلال و جایز (۵۳)</p> <p>(الف) مستحب (۵۴)</p> <p>(الف) واجب کفایی (۵۵)</p> <p>(الف) حرام (۵۶)</p> <p>(الف) مستحب (۵۷)</p> <p>(الف) مستحب (۵۸)</p> <p>(الف) حرام (۵۹)</p> <p>(الف) واجب کفایی (۶۰)</p>	<p>(ب) جایز</p> <p>(ب) واجب</p> <p>(ب) مستحب</p> <p>(ب) حرام</p> <p>(ب) واجب</p> <p>(ب) مستحب</p> <p>(ب) واجب</p> <p>(ب) مستحب</p> <p>(ب) واجب کفایی</p> <p>(ب) مستحب</p>	<p>(ج) مستحب</p> <p>(ج) واجب کفایی</p> <p>(ج) حرام</p> <p>(ج) واجب کفایی</p> <p>(ج) حرام</p> <p>(ج) حرام</p> <p>(ج) واجب کفایی</p> <p>(ج) حرام</p>
	به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید.		
	ز	<p>(۶۱) قمار، یک کار بیهوده است و پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد - میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می‌آورد. (دو مورد کافی است).</p> <p>(۶۲) مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.</p> <p>(۶۳) اول - استقلال اقتصادی و عدم سلطه و نفوذ بیگانگان، دوم - پیشروی به سوی عدالت و قسط و کاهش فاصله طبقاتی، سوم - حرکت به سوی آبادانی و عمران در عین دوری از دنیازدگی و تجمل‌گرایی</p> <p>(۶۴) اشرافی‌گری، تجمل‌گرایی برخی مسئولین و فساد اداری و مالی یکی از مهمترین عوامل عقب‌ماندگی اقتصادی و به وجود آمدن فاصله طبقاتی است که علاوه بر آثار منفی اقتصادی، باعث بی‌اعتمادی عمومی و رواج تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی در میان مردم می‌شود.</p>	
		«موفق باشید»	

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

پایه‌های استوار «تمدن اسلامی»

درس نهم

در این درس با معیارهای «تمدن اسلامی»، آشنا می‌شویم و این درس، گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام را نیازمند تغییر در نگرش و تحولی بنیادین، شیوه زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها می‌داند.

۱ از برنامه‌های یک انسان مسلمان، مشارکت و تلاش او در ایجاد جامعه‌ای براساس معیارهای اسلامی است.

۲ معیارهای تمدن اسلامی کدام‌اند و ما باید برای تحقق چه نوع جامعه‌ای تلاش کنیم؟

۳ گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام نیازمند چیست؟

تغییر در نگرش انسان‌ها و تحول بنیادین در شیوه زندگی فردی و اجتماعی مردم.

۴. فرآیند شکل‌گیری جامعه دینی توسط پیامبر (ص) از نظر جغرافیایی چگونه بود؟

رسول خدا این رسالت را از شهر مکه آغاز کرد و سپس با هجرت به مدینه و به کمک یاران خود پایه‌های یک جامعه دینی را بنا نهاد و حرکت به سوی تمدن اسلامی را آغاز کرد.

۵. دو اصل اعتقادی که دو معیار تمدن اسلامی نیز به حساب می‌آیند براساس آیه بقره ۶۲ زیر کدام است؟

«مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»

- ۱) رسول اکرم (ص) از ابتدا مردم را به یکتاپرستی دعوت کرد «بگویند معبودی جز الله نیست تا رستگار شوید.»
- ۲) رسول خدا (ص) در کنار دعوت به توحید، افق نگاه انسان‌ها را از محدوده زندگی دنیا فراتر برد و آنان را با زندگی در آخرت آشنا کرد.

۶. با توجه به آیه نساء ۵۹ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا» معیار سوم تمدن اسلامی چیست؟

رسول خدا (ص) به رسالت برانگیخته شده بود تا جامعه‌ای بنا نهد که در آن جامعه، به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، ولایت الهی حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه قوانین و دستورات الهی استوار گردد.

۷. گزارش‌های تاریخی از خلفای بنی‌امیه و بنی‌عباس حکایتگر چیست؟

این‌که آنان از دایره ولایت الهی خارج شدند و آنان نه براساس دستورات الهی، بلکه براساس امیال خود حکومت می‌کردند.

۸. ویژگی جامعه عدالت‌محور چیست؟

- ۱) مظلوم به آسانی حق خود را از ظالم بستاند.
- ۲) امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد.
- ۳) نعمت‌ها و ثروت‌ها در انحصار گروهی محدود نیست.

۹ پیامبر (ص) از هر فرصتی برای چه چیز کمال استفاده می‌کرد؟

رفع تبعیض طبقاتی حاکم بر نظام جاهلی و برقراری فرهنگ مساوات و برابری در جامعه

۱۰ در کلام گهربار پیامبر (ص) برترین جهاد چیست؟ و آن سخن بیانگر کدام معیار تمدن اسلامی است؟

«برترین جهاد سخن حق است که انسان در مقابل سلطان ستمگر بر زبان آورد.»

۱۱ سه آیه از قرآن کریم به معیار عدالت اجتماعی اشاره دارد بنویسید:

۱) در اوصاف نمازگزاران: یکی از ویژگی آنان این است که در مال خود برای محرومان و فقیران نیز حقی معین قرار داده‌اند.

۲) تکذیب‌کنندگان دین: کسانی که یتیمان را از خود می‌دانند و دیگران را به اطعام مساکین تشویق نمی‌نمایند.

۳) **لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ**

۱۲ وضعیت معیار عدالت اجتماعی در دوره تمدن اسلامی یا عصر شکوفایی، چگونه بود؟

با توجه به پیام‌های مکرر قرآن کریم و سیره رسول خدا، تا مدتی بعد از ایشان و توجهی به این معیار وجود داشت که نمونه آن در مذاکره رستم فرخ‌زاد (فرمانده سپاه ساسانیان) و زهره‌بن عبدالله (فرمانده سپاه اسلام) در قادسیه دیده می‌شود که در آن بعد از توحید و نبوت حضرت محمد به دو مطلب در راستای عدالت اشاره شده

عدالت:

الف) آزاد ساختن بندگان خدا از بندگی انسان‌ها به سوی بندگی خداوند.

ب) این که مردم همه از یک پدر و مادر زاده شده‌اند و همه برادر و خواهر یکدیگرند.

۱۳ در گفتگو و مذاکره رستم فرخ‌زاد با زهره بن عبدالله، کدام موضوع از سوی رستم پذیرفته نشد و چرا؟

این که میان مردم ایران، سنتی از زمان اردشیر رایج شده که با دین اسلام سازگار نیست کشاورز و پیشه‌ور حق ندارد به طبقه بالاتر روند و از امتیازات آن برخوردار شوند اگر این طبقات در ردیف اشراف قرار گیرند، پا از گلیم خود درازتر خواهند کرد و با اعیان و اشراف به ستیز برخوانند خواست.

۱۴ کدام هدف مهم پیامبر (ص) موجب رشد و تربیت انسان‌ها و مانع اصلی فساد و تباهی بود، عنصر اصلی این

هدف چه بود؟

هدف مهم ← ارتقاء جایگاه خانواده

عنصر اصلی ← احیاء منزلت زن و ارزش‌های اصیل او

۱۵ زن در عصر جاهلیت چگونه بود؟

۱) زن هم‌چون کالا تلقی می‌شد و در بسیاری از اقوام هیچ حق فردی و اجتماعی حتی حق مالکیت نداشت.

۲) تولد دختر در خانواده سرافکنندگی آن خانواده را به دنبال داشت و زن از احترام محروم شده بود.

۱۶ کدام معیار تمدن اسلامی را پیامبر (ص) به شکل انقلابی پدید آورد؟

رسول خدا (ص) با گفتار و رفتار خویش، انقلابی عظیم در جایگاه خانواده و زن پدید آورد.

گفتار:

A B

هیچ مردی نیست که زنی از محارم را شاد کند، مگر آن که خداوند، روز قیامت او را شاد خواهد کرد.

دختران چه فرزندان خوبی هستند، سرشار از لطف، آماده کمک به پدر و مادر، انس گیرنده، باعث برکت، ریزبین،

هنرمند و ظریف‌کار.

رفتار:

پیامبر (پدر) هر روز صبح دریچه پنجره را می‌گشود و به دخترش سلام می‌کرد.

هرگاه قصد سفر داشت، در منزل فاطمه (س) را می‌زد و با او خداحافظی می‌کرد.

هرگاه از سفر برمی‌گشت فاطمه اولین کسی بود که پیامبر به سراغش می‌رفت و حال او را می‌پرسید.

پیامبر (ص) همواره دست دختر خود را می‌بوسید.

۱۷. جایگاه والای فاطمه (س) در کلام پیامبر (ص) چگونه بود؟

پیامبر (ص) همواره دست دختر (س) را می‌بوسید و درباره او می‌فرمود:

- بهترین زنان جهان چهار تن‌اند: مریم، آسیه، خدیجه و فاطمه

- خداوند از خشنودی فاطمه خشنود و از خشمش به خشم می‌آید.

- فاطمه پاره تن من است، هر که او را بیازارد مرا آزرده است و هر کس مرا بیازارد خدا را آزرده است.

۱۸. نمونه‌هایی از عملکرد زنان در خانواده پیامبر (ص) که تاریخ را رقم زده است بنویسید و این بیانگر چیست؟

خدیجه (س) حامی بزرگ پیامبر (ص) در دوران اولیه و بسیار سخت‌بخت بود.

فاطمه (س) همراه پدر و حامی بزرگ همسرش علی (ع) بود.

زینب (س) در کنار برادر و پیام‌رسان نهضت عاشورا بود.

و اینان الگوی تمام‌عیار عفاف و حیا و پوشش بودند تا به مؤمنان بیاموزند که توجه به مقام و منزلت زن به معنای

نگاه ابزاری و تزلزل خانواده نیست.

۱۹. سوره روم آیه (۲۱) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» به کدام معیار تمدن اسلامی اشاره دارد؟

احیاء منزلت زن و ارزش‌های اصیل او که به هدف ارتقاء جایگاه خانواده اتفاق می‌افتاد.

۲۰. وضعیت معیار «احیاء منزلت زن» در دوره تمدن اسلامی (عصر شکوفایی) چگونه بود؟

ادامه نیافت - با توسعه سرزمین‌های اسلامی و شکل‌گیری حکومت‌هایی که پیامبر و یارانش با اسوه خود قرار

نمی‌دادند. بار دیگر برخی از رفتارهای جاهلی نیست به زن پدیدار شد.

حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس، حرم‌سرا تشکیل دادند و زنان را به درباره خود می‌آوردند و حقوق آنان را نادیده

گرفتند.

با وجود این موقعیت زن و خانواده در تمدن اسلامی، بسیار برتر از موقعیت زن در اروپا و سایر مناطق بود.

↓
قرون وسطی

↓
عصر شکوفایی

۲۱ در عصر شکوفایی تمدن اسلامی زن چه منزلتی یافت؟

- ۱) حق مالکیت و کار داشتند، دسترنج آن‌ها به خودشان تعلق داشت.
- ۲) زنان می‌خواستند ثروت خود را وقف امور عام‌المنفعه کنند - موقوفه‌هایی هست که زنان خیر وقف کرده‌اند.
- ۳) تحصیل برای زنان آزاد بود و اندیشمندان بزرگی از زنان در جهان اسلام پیدا شدند.
- ۴) قرآن، تلقی درجه دوم بودن زن را به شدت نفی کرد و قرآن به نظر تورات و اروپا در درجه دوم بودن زن مبارزه کرد.

۲۲ «جامعه جاهلی» که پیامبر در آن دعوت خود را آغاز کرد چگونه بود؟

- این جامعه جاهلی نشانه‌های بسیار اندک از تعقل و تفکر و دانایی داشت و این جامعه جاهلی سرشار از خرافات و مظاهر جهل بود. مثلاً:
- ۱) شعر می‌سرودند برای شراب شکار و غارت و عشق حیوانی و بت
 - ۲) برای آمدن باران آتش روشن می‌کردند.
 - ۳) شتر سالم را با آهن حرارت دیده داغ می‌زدند تا شتر دیگری که مریض است بهبود یابد.
- در جامعه جاهلی فقط ۱۷ نفر خواندن و نوشتن می‌دانستند.

۲۳ پیامبر (ص) چه تحولی در جامعه جاهلی ایجاد کرد؟

- مردم را به سوی زندگی مبتنی بر تفکر و علم سوق داد.
- اولین آیاتی که بر رسول خدا نازل شد و آغازگر رسالت وی بود درباره دانش و آموختن بود دعوت به تفکر و تعقل و تدبیر در جای این کتاب آسمانی مشاهده می‌شود.

۲۴ ❁ آن چه سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت چه بود؟

۱) نزول تدریجی آیات قرآن کریم و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش.

۲) تشویق‌های دائمی رسول خدا به خردورزی و دانش، او نه تنها همه را به علم‌آموزی دعوت کرد، بلکه آموختن

علم را برای مردم واجب دانست و فرمود «طلب علم بر هر مرد و زن مسلمان واجب است.»

۲۵ ❁ براساس روایت پیامبر (ص) چهره چه کسانی از آتش دوزخ درامان است؟ و رفت‌وآمد به خانه عالم چه فضیلتی

دارد؟

چهره جویندگان علم

هر گام، ثواب و پاداش یک‌ساله عابد برای او منظور می‌شود.

در هر قدم، شهر آبادی در بهشت برای او آماده می‌سازند.

به روی زمین که راه می‌رود زمین نیز برای او طلب آمرزش می‌کند.

۲۶ ❁ روایت که بیانگر منزلت علمی حضرت زهرا (س) و توجه به معرفت و تفکر را نشان می‌دهد بنویسید:

زنی نزد فاطمه آمد و گفت مادرم درباره نماز سؤال دارد و بعد پیش از ده سؤال پرسید و جواب شنید و وقتی از

کثرت سؤالات احساس شرمندگی کرد حضرت فاطمه فرمود: «هر سؤالی که به نظرت می‌آید پیرس» و سپس برای

تشویق فرمود: «آن‌گونه که اگر فردی، بار سنگینی را به دوش بکشد و حق‌الزحمه‌ای معادل هزار سکه طلا دریافت

کند، برای او سخت نخواهد بود، من هم کارگزارم و خود را خادم خداوند قرار داده‌ام، مزد من در برابر هر سؤال که

پاسخ دهم، از مجموع مرواریدهایی که فاصله میان زمین و آسمان را پر کند بیش‌تر است پس از پرسش‌های زیاد

شما احساس رنج و زحمت نمی‌کنم.

۲۷ ❁ آیه ۹ زمر «هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ» به کدام معیار تمدن

اسلامی اشاره دارد؟

تعقل و علم

۲۸ وضعیت معیار تعقل و علم در دوره عصر شکوفایی تمدن اسلامی، چگونه بود؟

تلاش پیامبر و پیشوایان ما سبب علاقه مسلمانان به علم و دانش شد و توجه نیاکان به اندیشه و علم، ثمراتی در

تمدن اسلامی داشت. مثلاً:

(۱) نیاکان ما توانستند علوم و دانش بشری را از چند شاخه محدود به ۵۰۰ شاخه برسانند، یعنی به توسعه علم به صورت تخصصی پرداختند.

(۲) شوق و علاقه نیاکان ما به دانش سبب شد که در بسیاری شهرها در کنار هم مسجد، مدرسه‌ای نیز بنا کنند.

۲۹ کدام دانشمند بزرگ تمدن اسلامی در تحول اندیشه در اروپا تأثیر گذار بود؟ چگونه؟

ابن سینا و آثار او، یکی از عوامل اصلی تحول اندیشه در اروپا شد و توجه بیشتر، اروپاییان را به تفکر فلسفی و دانش طبیعی را سبب شد.

کتاب «شفای» او یک دایرةالمعارف در (منطق، ریاضی، علوم طبیعی و فلسفی) است و بخش فلسفی آن هنوز هم از مهم‌ترین کتاب‌های فلسفی جهان محسوب می‌شود.

۳۰ ملاصدرا، فیلسوف بزرگ اسلامی در رابطه میان دین و تفکر عقلی چه می‌گوید؟

بین دین و تفکر عقلی هماهنگی هست.

نمی‌شود قوانین این دین برحق الهی، که چون خورشید روشن و درخشان است با دانش استدلالی یقینی مخالفت داشته باشد.

نیست باد، آن فلسفه‌ای که قوانینش با کتاب قرآن و سنت رسول خدا و ائمه اطهار مطابقت نداشته باشد.

۳۱ تمدن اسلامی در قرون اولیه (عصر شکوفایی) در امور بهداشت و سلامتی، چه وضعیتی داشت؟

بسیار درخشان بود.

در حالی که در قرون وسطی مسیحی، اروپا هنوز با حمام آشنا نبود، اوضاع بهداشتی دوره شکوفایی تمدن اسلامی به موارد زیر متحول شد.

- با دستورات ساده‌ای مانند وضو و غسل

- آموزه‌های بهداشتی مانند طهارت و نجاست

- دستورات پیشوایان دین در مورد سلامتی و درمان

۳۲ ویژگی فرهنگ علمی دوره اسلامی چه بود و مثال بزنید.

منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشر خاص بود. مثلاً:

(۱) در همان زمان رسول خدا زنان به حضور ایشان می‌رسیدند و سؤال علمی می‌کردند.

(۲) حضرت فاطمه یک کلاس علمی تشکیل داده بود و زنان مدینه برای علم‌آموزی شرکت می‌کردند.

(۳) برخی از همسران پیامبر، جزو راویان حدیث به‌شمار می‌روند.

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

سوال‌های امتحانی درس: دین و زندگی (۹)	پایه دوازدهم: ریاضی - تجربی - انسانی
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:

ردیف	سوال‌های درس نهم	نمره
------	------------------	------

	بخش آیات و روایات	
--	-------------------	--

الف	<p>(۱) آیه شریفه: «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»، بیانگر کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی است؟</p> <p>(۲) آیات زیر بیانگر کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی است؟</p> <p>الف) «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»</p> <p>ب) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»</p> <p>(۳) آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»، بیانگر کدام معیار تمدن اسلامی است؟</p> <p>(۴) مطابق آیه: « مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ...»، دو معیار تمدن اسلامی را نام ببرید.</p> <p>(۵) آیه شریفه: « لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»، به کدام معیار تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p> <p>(۶) آیه شریفه: « وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»، به کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p> <p>(۷) حدیث: «طلب علم بر هر مرد و زن واجب است.»، به کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره می‌کند؟</p>	
-----	---	--

	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
--	--	--

ب	<p>(۸) از عناصر اصلی برنامه پیامبر(ص) در ارتقاء جایگاه خانواده، احیای منزلت زن و ارزش‌های اصیل او بود.</p> <p>(۹) در جامعه عدالت‌محور، باید مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند.</p> <p>(۱۰) یکی از ویژگی‌های فرهنگ علمی دوره اسلامی، اختصاص علم به طبقه یا قشر خاص بود.</p> <p>(۱۱) یکی از ویژگی‌های جامعه عدالت‌محور پیامبر(ص)، فراهم شدن امکان رشد برای گروهی محدود بود.</p> <p>(۱۲) اولین آیاتی که بر رسول خدا(ص) نازل شد درباره دانش و آموختن بود.</p>	
---	--	--

	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	
--	-----------------------------	--

نمره	سوالات درس نهم	ردیف
	<p>۱۳) گذر از اصل جاهلیت به عصر اسلام، نیازمند تغییر در نگرش انسان‌ها و تحولی بنیادین در شیوه زندگی فردی و اجتماعی مردم بود.</p> <p>۱۴) در عصر جاهلیت زن از کم‌ترین حقوق فردی و اجتماعی، حتی حق مالکیت برخوردار نبود.</p> <p>۱۵) زن در عصر جاهلیت از حق مالکیت بر اموال و دارایی‌های خود برخوردار بود.</p> <p>۱۶) در جامعه عدالت‌محور پیامبر(ص)، نعمت‌ها و ثروت‌های زمین در انحصار گروهی محدود بود.</p> <p>۱۷) قرآن، تلقی موجود درجه دوم بودن زن را به شدت نفی و با آن مبارزه کرد.</p> <p>۱۸) گرچه با گرویدن مردم به اسلام، منزلت انسانی زنان احیا شد اما از حق مالکیت برخوردار نشدند.</p> <p>۱۹) پیامبر(ص) دعوت خود را در جامعه‌ای آغاز کرد که سرشار از خردورزی بود.</p> <p>۲۰) رسول خدا(ص) دعوت خود را در جامعه‌ای آغاز کرد که نشانه‌های بسیاری از دانایی در آن یافت می‌شد.</p> <p>۲۱) یکی از جنبه‌های عدالت‌خواهی رسول خدا(ص) مبارزه با خرافه‌گرایی بود.</p> <p>۲۲) پیامبر اسلام(ص) همه امتیازات اشرافی را لغو کرد و هیچ قومی را بر قوم دیگر برتر ندانست.</p> <p>۲۳) یکی از رسالت‌های اصلی انبیاء مبارزه با ظلم و برقراری عدل است.</p> <p>۲۴) پیامبر اسلام(ص) در کنار دعوت به توحید، منکرین را با مفهوم معاد آشنا ساخت.</p> <p>۲۵) پیامبر اکرم(ص) در کنار دعوت به توحید با استدلال‌های محکم، منکرین را با حقیقت عدالت آشنا ساخت.</p> <p>۲۶) حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس، شیوه حکومتی رسول خدا(ص) را در پیش گرفتند.</p> <p>۲۷) از برنامه‌های مهم پیامبر(ص)، تبیین جایگاه خانواده به عنوان کانون رشد و مانع اصلی فساد و تباهی بود.</p> <p>۲۸) اولین آیه‌ای که بر پیامبر اسلام(ص) نازل شد، درباره توحید و معاد بود.</p>	ب
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
	<p>۲۹) اولین آیاتی که بر رسول خدا(ص) نازل شد درباره بود.</p> <p>۳۰) از اهداف مهم پیامبر(ص) ارتقای جایگاه به عنوان کانون رشد انسان‌ها و مانع اصلی فساد بود.</p> <p>۳۱) رسول خدا(ص) دعوت خود را در جامعه‌ای آغاز کرد که نشانه‌هایی بسیار اندک از و و دانایی داشت.</p>	ج
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس نهم	نمره
ج	<p>۳۲) پیامبر(ص) از هر فرصتی برای رفع تبعیض‌های طبقاتی و برقراری فرهنگ در جامعه، کمال استفاده را می‌نمود.</p> <p>۳۳) پیامبر اکرم(ص): برترین، سخن حقی است که انسان در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آورد.</p> <p>۳۴) در دوره تمدن اسلامی، رسول خدا(ص) آموختن علم را برای مردم دانست.</p> <p>۳۵) در جامعه اسلامی، خردورزی یک ارزش است و احترام و منزلت والایی دارند.</p> <p>۳۶) در جامعه اسلامی، خانواده جایگاه ممتازی دارد و محل و رحمت است.</p> <p>۳۷) مبارزه با تبعیضات نژادی و امتیازات اشرافی یکی از جنبه‌های رسول خدا(ص) بود.</p> <p>۳۸) پیامبر اکرم(ص) در کنار دعوت به توحید، با استدلال‌های محکم، منکرین را با حقیقت آشنا ساخت.</p>	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۳۹) جامعه عدالت‌محور پیامبر(ص) چگونه جامعه‌ای بود؟ (دو مورد)</p> <p>۴۰) گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام نیازمند چه تغییر و تحولی بود؟</p> <p>۴۱) یکی از ویژگی‌های جامعه عدالت‌محور پیامبر اکرم(ص) را بنویسید؟</p> <p>۴۲) عناصر اصلی برنامه پیامبر(ص) در ارتقای جایگاه خانواده به عنوان کانون رشد و تربیت انسان‌ها چه بود؟</p> <p>۴۳) احیای ارزش‌های زن و ارزش‌های اصیل او به کدام‌یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p> <p>۴۴) لغو امتیازات اشرافی و تبعیض‌های نژادی به کدام‌یک از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p> <p>۴۵) پیامبر اکرم(ص) در کنار اعتقاد به توحید و یکتاپرستی، انسان‌ها را با کدام‌یک از اصول دین آشنا ساخت.</p> <p>۴۶) چه موضوعی آغازگر رسالت پیامبر(ص) بود؟</p> <p>۴۷) فراهم کردن امکان رشد برای همه انسان‌ها و مبارزه با تبعیض‌های نژادی، بیانگر کدام معیار تمدن اسلامی است؟</p> <p>۴۸) اولین آیاتی که بر پیامبر اکرم(ص) نازل شد، درباره چه موضوعی بود؟</p>	
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس نهم	نمره
د	<p>۴۹) جامعه‌ای که مظلوم به آسانی حق خود را از ظالم بستاند، بر چه محوری استوار است؟</p> <p>۵۰) یکی از عناصر اصلی برنامه پیامبر اکرم(ص) در تبیین جایگاه خانواده را بنویسید؟</p> <p>۵۱) به جز دعوت مکرر قرآن به خردورزی چه عامل دیگری سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست؟</p>	
	گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۵۲) عبارت قرآنی: «در مال خود برای محرومان و فقیران نیز حق معینی قرار داده‌اند.» توصیف کدام گروه است؟</p> <p>الف) روزه‌داران ب) نمازگزاران</p> <p>۵۳) این سخن زهره بن عبدالله: «ما باید امر خداوند را در مورد همه طبقات رعایت کنیم»، به کدام معیار تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p> <p>الف) «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ» ب) «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ...»</p> <p>۵۴) گذر از جاهلیت به عصر اسلام، نیازمند چه تغییر و تحولی بود؟</p> <p>الف) تغییر در نگرش انسان‌ها و تحول در شیوه زندگی ب) تغییر در محیط زندگی و تقویت فرهنگ شهادت</p> <p>۵۵) پیام کدام آیه شریفه، به اصالت خانواده از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد؟</p> <p>الف) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا...» ب) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»</p> <p>۵۶) رسول خدا(ص) آمد تا آداب جاهلی را نابود کند و مردم را به سوی زندگی مبتنی بر سوق دهد.</p> <p>الف) مبدأ و معاد ب) تفکر و علم</p>	
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس نهم	نمره										
	<p>کشف ارتباط:</p> <p>۵۷) هر یک از احادیث قسمت الف به کدام یک از معیارهای قسمت ب ارتباط دارد؟</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱) در هر گامی، ثواب و پاداش عبادت یک سائله عابد برای او منظور می‌گردد.</td> <td>الف) تحکیم بنیان خانواده</td> </tr> <tr> <td>۲) برترین جهاد، سخن حقی است که در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آید.</td> <td>ب) رشد و بالندگی علم و فرهنگ</td> </tr> <tr> <td>۳) فاطمه(س)، پاره‌ای از تن من است، هر که او را بیازارد مرا آزرده است.</td> <td>ج) توجه به عدالت و حقوق مردم</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	۱) در هر گامی، ثواب و پاداش عبادت یک سائله عابد برای او منظور می‌گردد.	الف) تحکیم بنیان خانواده	۲) برترین جهاد، سخن حقی است که در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آید.	ب) رشد و بالندگی علم و فرهنگ	۳) فاطمه(س)، پاره‌ای از تن من است، هر که او را بیازارد مرا آزرده است.	ج) توجه به عدالت و حقوق مردم	۹		
«الف»	«ب»											
۱) در هر گامی، ثواب و پاداش عبادت یک سائله عابد برای او منظور می‌گردد.	الف) تحکیم بنیان خانواده											
۲) برترین جهاد، سخن حقی است که در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آید.	ب) رشد و بالندگی علم و فرهنگ											
۳) فاطمه(س)، پاره‌ای از تن من است، هر که او را بیازارد مرا آزرده است.	ج) توجه به عدالت و حقوق مردم											
	<p>۵۸) هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از معیارهای تمدن اسلامی ارتباط دارد؟</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>(یک مورد اضافه است)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>۱) «إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»</td> <td>الف) جایگاه خانواده</td> </tr> <tr> <td>۲) «وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»</td> <td>ب) اهمیت تعقل و خردورزی</td> </tr> <tr> <td>۳) «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»</td> <td>ج) برقراری عدالت اجتماعی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>د) پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت</td> </tr> </tbody> </table>	(یک مورد اضافه است)		۱) «إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»	الف) جایگاه خانواده	۲) «وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»	ب) اهمیت تعقل و خردورزی	۳) «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»	ج) برقراری عدالت اجتماعی		د) پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت	
(یک مورد اضافه است)												
۱) «إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»	الف) جایگاه خانواده											
۲) «وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»	ب) اهمیت تعقل و خردورزی											
۳) «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»	ج) برقراری عدالت اجتماعی											
	د) پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت											
	<p>به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید.</p>											
	<p>۵۹) چگونه یکی از جاهل‌ترین جوامع زمان پیامبر(ص) مشتاق علم شد؟</p> <p>۶۰) موقعیت و جایگاه زن در دوره تمدن اسلامی را شرح دهید.</p> <p>۶۱) با ظهور اسلام، چه عواملی سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را در سرزمین عربستان شکست؟</p> <p>۶۲) بعد از پیامبر(ص) چه عواملی موجب شد که بار دیگر برخی از رفتارهای جاهلی نسبت به زن پدیدار شد؟</p> <p>۶۳) تلاش‌های پیامبر اکرم(ص) را برای برپایی جامعه عدالت‌محور، توضیح دهید.</p>	ز										
	«ادامه سوالات در صفحه بعدی»											

ردیف	سوالات درس نهم	نمره
ز	<p>۶۴) دو اصل اعتقادی را که در آیه: « مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ... » آمده است، بنویسید.</p> <p>۶۵) ویژگی‌های جامعه عدالت‌محور پیامبر(ص) را بنویسید؟</p> <p>۶۶) بعد از اسلام، زنان از چه جایگاهی برخوردار شدند؟ توضیح دهید.</p> <p>۶۷) جایگاه تفکر و خردورزی را در جامعه قبل از اسلام و بعد از آن بنویسید.</p> <p>۶۸) جایگاه زنان را در عصر جاهلیت بنویسید.</p> <p>۶۹) چگونه رسول خدا(ص) جاهل‌ترین جوامع عصر خود را مشتاق علم ساخت؟</p> <p>۷۰) جامعه مطلوب از دیدگاه پیامبر اکرم(ص) چگونه جامعه‌ای است؟</p>	
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

ردیف	راهنمای تصحیح درس نهم	نمره
	بخش آیات و روایات	
الف	(۱) توجه به علم آموزی (۲) الف) دعوت به آموزش علم و دانش، تدبیر و خردورزی، ب) پذیرش ولایت الهی (اطاعت از خدا و رسول و امام) یا (نفی حاکمیت طاغوت) (۳) اطاعت از خدا، رسول و امام (پذیرش ولایت الهی و نفی ولایت طاغوت) (۴) توحید - معاد (۵) برقراری عدالت (برپایی جامعه عدالت محور) (۶) اصالت خانواده (احیای منزلت زن) (۷) توجه به علم آموزی	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.	
ب	(۸) درست (۹) درست (۱۰) نادرست (۱۱) نادرست (۱۲) درست (۱۳) درست (۱۴) درست (۱۵) نادرست (۱۶) نادرست (۱۷) درست (۱۸) نادرست (۱۹) نادرست (۲۰) نادرست (۲۱) نادرست (۲۲) درست (۲۳) درست (۲۴) درست (۲۵) نادرست (۲۶) نادرست (۲۷) درست (۲۸) نادرست	
ج	(۲۹) دانش و آموختن (۳۰) خانواده (۳۱) تعقل، تفکر (۳۲) مساوات (۳۳) جهاد (۳۴) واجب (۳۵) دانایان (۳۶) مودت (۳۷) عدالت طلبی (۳۸) معاد	
	«ادامه پاسخها در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس نهم	نمره
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
د	<p>۳۹) جامعه‌ای که در آن مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همهٔ انسان‌ها فراهم باشد.</p> <p>۴۰) تغییر در نگرش انسان‌ها و تحولی بنیادین در شیوهٔ زندگی فردی و اجتماعی مردم</p> <p>۴۱) مظلوم به آسانی حق خود را از ظالم بستاند - امکان رشد برای همهٔ انسان‌ها فراهم باشد. (ذکر یک مورد کافی است).</p> <p>۴۲) احیای منزلت زن و ارزش‌های اصیل او</p> <p>۴۳) ارتقا جایگاه خانواده</p> <p>۴۴) عدالت‌طلبی (برپایی جامعه‌ای عدالت‌محور)</p> <p>۴۵) معاد</p> <p>۴۶) دانش و آموختن</p> <p>۴۷) عدالت‌طلبی (برپایی جامعه‌ای عدالت‌محور)</p> <p>۴۸) دانش و آموختن</p> <p>۴۹) عدالت‌طلبی</p> <p>۵۰) احیای منزلت زن و ارزش‌های اصیل او</p> <p>۵۱) تشویق‌های دائمی رسول خدا (ص)</p>	
	گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۵۲) ب</p> <p>۵۳) ب</p> <p>۵۴) الف</p> <p>۵۵) الف</p> <p>۵۶) ب</p>	
	کشف ارتباط:	
و	<p>۵۷) ب (۱)</p> <p>۵۸) ب (۱)</p> <p>۲) ج</p> <p>۳) الف</p> <p>۲) د</p> <p>۳) الف</p>	
	«ادامه پاسخ‌ها در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس نهم	ردیف
	<p>(۵۹) نزول تدریجی آیات قرآن کریم و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش از یک طرف و تشویق‌های دائمی رسول خدا (ص) از طرف دیگر سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت.</p> <p>(۶۰) زنان حق مالکیت و کار داشتند، دسترنج آن‌ها به خودشان تعلق داشت و در اختیار همسر یا پدر قرار نمی‌گرفت. تحصیل برای زنان آزاد بود و اندیشمندان بزرگی از زنان در جهان اسلام پیدا شدند که قبلاً سابقه نداشت. قرآن کریم، اصولاً تلقی درجه دوم بودن زن را به شدت نفی کرد و با این نگاه مبارزه کرد.</p> <p>(۶۱) مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.</p> <p>(۶۲) با توسعه سرزمین‌های اسلامی و شکل‌گیری حکومت‌هایی که پیامبر و یارانش را اسوه و سرمشق خود قرار نمی‌دادند، بار دیگر برخی از رفتارهای جاهلی نسبت به زن پدیدار شد. حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس و بسیاری دیگر از حاکمانی که در سرزمین‌های اسلامی بودند، حرمسرا تشکیل دادند و زنان زیادی را به دربار خود آوردند و حقوق الهی آنان را نادیده گرفتند.</p> <p>(۶۳) یکی از اهداف مهم پیامبر (ص) برپایی جامعه عدالت‌محور بود تا مظلوم به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد نه این که نعمت‌ها در انحصار گروهی محدود باشد. ایشان از هر فرصتی برای رفع تبعیض‌های طبقاتی حاکم بر نظام جاهلی و برقراری فرهنگ برابری استفاده می‌نمود.</p> <p>(۶۴) توحید - معاد</p> <p>(۶۵) جامعه‌ای که مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد نه این که نعمت‌های زمین در انحصار گروهی محدود باشد. پیامبر (ص) از هر فرصتی برای رفع تبعیض‌های طبقاتی حاکم بر نظام جاهلی و برقراری فرهنگ مساوات در جامعه کمال استفاده را می‌نمود و از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کرد.</p> <p>(۶۶) موقعیت زن و خانواده در تمدن اسلامی بسیار برتر از موقعیت زن در اروپا و سایر مناطق جهان بود. زنان حق مالکیت و کار داشتند، دسترنج آن‌ها به خودشان تعلق داشت و در اختیار همسر یا پدر قرار نمی‌گرفت، به همین جهت می‌توانستند ثروت خود را وقف امور عام‌المنفعه کنند. بسیاری از موقوفه‌های قدیمی کشور ما مربوط به زنان خیری است که ثروت خود را وقف امور خیریه کرده‌اند. تحصیل برای زنان آزاد بود و اندیشمندان بزرگی از زنان در جهان اسلام پیدا شدند که قبلاً سابقه نداشت.</p>	ز
	«ادامه پاسخ‌ها در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس نهم	ردیف
	<p>۶۷) رسول خدا (ص) دعوت خود را در جامعه‌ای آغاز کرد که نشانه‌هایی بسیار اندک از تعقل در آن یافت می‌شد و زندگی‌شان سرشار از خرافات و مظاهر جهل بود. بنابراین پیامبر (ص) آمد تا این آداب جاهلی را نابود کند و مردم را به سوی زندگی مبتنی بر تفکر و علم سوق دهد.</p> <p>۶۸) در آن عصر، زن همچون کالا تلقی می‌شد و در بسیاری از اقوام و قبایل از کمترین حقوق فردی و اجتماعی، حتی حق مالکیت برخوردار نبود. تولد دختر در خانواده سرافکنده آن خانواده را به دنبال داشت.</p> <p>۶۹) نزول تدریجی آیات قرآن و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی از یک طرف و تشویق دائمی رسول خدا (ص) از طرف دیگر یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت.</p> <p>۷۰) جامعه‌ای عدالت محور که در آن مظلوم به آسانی حق خود را از ظالم بگیرد امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم شود نعمت‌ها و ثروت‌های زمین در انحصار گروهی محدود نباشد.</p>	ز
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

دین و زندگی

علیرضا افشار

دکتر محمد کریمی

تمدن جدید و مسئولیت ما

درس دهم

در این درس، با «تمدن جدید» و ویژگی‌های آن آشنا می‌شویم و این درس، شناخت نقاط قوت و ضعف تمدن جدید را سبب شناسایی بهتر نحوه زندگی در آن و دانستن مسئولیت‌های خود در مواجهه با آن می‌داند.

۱. مرور تمدن جدید و ارزیابی این تمدن با معیارهای الهی چه فایده‌ای دارد؟

- ۱) به نقاط ضعف و قوت این تمدن بیش‌تر پی می‌بریم.
- ۲) نحوه زندگی در آن را بهتر شناسایی می‌کنیم.
- ۳) مسئولیت خود را در مواجهه با آن می‌دانیم.

اروپا سه تمدن دارد - آخرین آن تمدن جدید نام دارد و تمام جوامع جهان امروز را تحت تأثیر قرار داده.

۲. آشنایی با نقاط قوت و ضعف این تمدن جدید از چه جهاتی مطلوب است؟

از دو جهت:

- ۱) چون ما مسلمانان با این تمدن ارتباط داریم (تأثیر متقابل داریم) هر قدر آگاهی و هوشیاری ما بیش‌تر باشد، قدرت تأثیرگذاری ما بیش‌تر خواهد بود.
- ۲) به ما کمک می‌کند که در راستای احیاء تمدن اسلامی، از نقاط قوت تمدن جدید بهره‌مند شویم و از نقاط ضعف این تمدن عبرت بگیریم. و در نتیجه برنامه‌ریزی درست و کم‌اشتباهی برای سامان‌دهی تمدن اسلامی داشته باشیم.

۳. علل و ریشه‌های شکل‌گیری تمدن جدید چه بود؟ (زمینه‌های پیدایش تمدن جدید چه بود؟)

- ۱) کلیسا و تعالیم تحریف‌شده
- ۲) بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها

۴ تمدن دوم اروپا چه چیز آغاز شد و در ابتدا چگونه بود؟

تمدن دوم که به قرون وسطی مشهور است، با کنار گذاشتن اعتقادات باستانی و بت پرستی و روی آوردن به

مسیحیت آغاز شد و از این نظر حرکت رو به جلو بود. با ظهور این تمدن:

(۱) مردم بت پرست اروپا به یک دین الهی معتقد شدند و بت خانه‌ها از بین رفت.

(۲) اتحاد در سرزمین اروپا حاکم شد.

(۳) بناهای باشکوه مذهبی ساخته شد.

(۴) کتاب‌هایی در اخلاق معنویت و فرهنگ نگارش یافت و آثار هنری بزرگی پدید آمد.

۵ مبلغان مسیحی، اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بود، را تبلیغ می‌کردند که

باعث «فساد» و «عقب ماندگی» اروپا شد، برخی از آن‌ها را بنویسید:

(۱) آنان معتقد بودند که آدم در بهشت اولیه مرتکب گناه شده است و این گناه به فرزندان آدم نیز سرایت کرده و هرکسی با گناه اولیه به دنیا می‌آید، بنابراین هر کودکی پس از تولد باید غسل ویژه (غسل تعمید) داده شود تا از آن گناه پاک گردد.

(۲) آنان اعتقاد راسخ داشتند که مسیح (ع) نیز خود را به عنوان «تاوان گناه بشریت» فدا کرد و به دار آویخته شد.

این دو سبب، سست شدن ارتباط شخصی و پیوسته انسان با خدا و واسطه قرار گرفتن کشیشان میان خدا و بندگان او گردید.

(۳) اعتراف به گناهان خود در حضور کشیش، آیین دیگری بود که توسط این مبلغین میان مسیحیان رواج یافت

[اتاق ویژه‌ای در کلیسا محل اعتراف و توبه بود و باید در حضور کشیش انجام می‌شد تا عفو ابدی را به دست آورد.]

(۴) عبادت و راز و نیاز با خدا نیز به روز معینی در هفته و در محل کلیسا و در حضور کشیشان اختصاص یافت.

(۵) کشیشان شروع به فروختن بهشت کردند و در عوض بخشش گناه، پول‌های کلان به دست آوردند.

۶ آیین تحریف شده «ازدواج و حقوق زن» در تمدن دوم اروپا چگونه بود؟

قرون وسطی

آنان معتقد بودند که پس از ازدواج، امکان جدایی زن و شوهر نیست و پیوندشان باید ابدی باشد. زن حق مالکیت ندارد و باید نام و نام خانوادگی وی به نام خانوادگی شوهر تغییر کند کثیشها حق ازدواج نداشتند و تا آخر عمر مجرد می ماندند. ازدواج را امری دنیایی و پست تلقی می کردند.

۷ در تمدن دوم (قرون وسطی) رابطه عقلی و ایمان در نزد کشیشان مسیحی چگونه بود؟

پذیرش عقاید رهبران کلیسا درباره هر موضوعی، حتی موضوعات علمی، ضروری بود. و مخالفت با آن کفر تلقی می شد. به عقل و عقلانیت کم تر توجه می شد و این اعتقاد وجود داشت که تعقل با ایمان سازگاری ندارد و سبب تزلزل ایمان می شود. از آن جا که رهبران کلیسا نظریات دانشمندان گذشته درباره زمین، خورشید، ستارگان و مانند آن را پذیرفته بودند، مخالفت با آن نظریات را مخالفت با دین مسیح می پنداشتند و مانع نشر نظریات جدید می شدند.

حدود قرن هفتم میلادی (اواسط قرون وسطی) ↔ تولد تمدن اسلامی و شکوفایی طی سه قرن

شرق / دین اسلام

غرب / دین مسیحیت

۸ اندیشمندان و دلسوزان اروپایی در قرون وسطی، پس از آشنایی با تمدن اسلامی چه بهره ای از آن بردند؟

- ۱) کتاب های دانشمندان مسلمان به سرعت ترجمه شد.
- ۲) علاقه به پژوهش و آزمایش و تجربه افزایش یافت.
- ۳) نقد رهبران کلیسا شروع شد.
- ۴) حقوق و قانون مورد توجه قرار گرفت.
- ۵) خردورزی در دستور کار قرار گرفت.

۹. مونتگمری وات، اسلام‌شناس انگلیسی در خصوص تأثیرپذیری تمدن جدید از تمدن اسلام می‌گوید:

علم و فلسفه در اروپا بدون کمک گرفتن از «فرهنگ اسلام» توسعه نمی‌یافت.

اسلام

هم در تولیدات مادی و اختراعات اروپا شریک است.

هم اروپا را واداشت تا تصویر جدیدی از خود داشته باشد.

وظیفه مهم ما اروپائیان این است که این اشتباه را اصلاح کنیم و به مدیون بودن عمیق خودمان به جهان اسلام

اعتراف کنیم. کم‌اهمیت نشان دادن تأثیر مسلمانان

۱۰. ویل دورانت، اروپائیان را در چه چیز مدیون صنعت‌گران مسلمان می‌داند؟

در بسیاری از هنرها و فنون برجسته، هم‌چون معماری و اسلحه‌سازی.

۱۱. برای داوری صحیح و منصفانه تمدن جدید، ضرورت بررسی آثار این تمدن در چه حوزه‌هایی وجود دارد؟

الف) حوزه علم

آثار مثبت

۱) رشد سریع علم

۲) بهره‌مندی بیش‌تر از طبیعت

آثار منفی

۱) مصرف‌زدگی

۲) نابودی طبیعت

۳) علم‌زدگی

پیشگامی در علم

مسئولیت ما → حضور مؤثر در جامعه جهانی

ترسیم چهره عقلانی از اسلام

۱۱. برای داوری صحیح و منصفانه تمدن جدید، ضرورت بررسی آثار این تمدن در چه حوزه‌هایی وجود دارد؟

۱۲. آثار مثبت حوزه علم در تمدن جدید را نام ببرید:

- (۱) رشد سریع علم:
- تولید علم در قرون اخیر جهش فوق‌العاده پیدا کرد / دوران جدید دوران علم زندگی در جهان امروز متحول شد.
- (۲) توانایی بهره‌مندی بیش‌تر از طبیعت:
- علم و تکنولوژی سبب شد آدمی طبیعت را تصرف کند و توانایی خود را به رخ طبیعت بکشد.

۱۳ ✦ آثار منفی حوزه علم در تمدن جدید را نام ببرید.

- ← (۱) مصرف‌زدگی
- ← (۲) نابودی طبیعت
- ← (۳) علم‌زدگی

۱۴ ✦ مصرف‌زدگی از آثار منفی حوزه علم در تمدن جدید چگونه به وجود آمد؟

← ساخت ماشین‌آلات صنعتی ← تولید انبوه ← بیش از نیاز بازار ← کارخانه‌داران با جاذبه تبلیغات ← نیاز کاذب به وجود آمد ← مردم به «تنوع‌طلبی» و «مصرف‌گرایی» افزایش یافت و البته کارخانه‌داران سود کردند.

۱۵ ✦ جدی‌ترین آسیب مصرف‌گرایی و تنوع‌طلبی چه بود؟

← «تغییر الگوی زندگی» و «دل‌مشغولی دائمی مردم» به کالاهای گوناگون که در بازار هست، اذهان و افکار به خود مشغول کرد و در نتیجه، انسان از اساسی‌ترین نیاز خود یعنی «پرورش و تکامل بُعد معنوی خویش» غافل می‌سازد.

۱۶ ✦ چرا از توجه به بُعد معنوی و فطرت الهی در تمدن جدید خبری نیست؟

← به خاطر دیدگاه غالب و حاکم بر تمدن جدید است که انسان را صرفاً یک موجود زنده طبیعی مانند دیگر موجودات، ولی پیچیده‌تر می‌داند که هم‌چون سایر موجودات صرفاً نیازهای مادی و طبیعی دارد. به همین جهت از توجه به بُعد معنوی و فطرت الهی خبری نیست.

۱۷ ✦ «نابودی طبیعت» از آثار و پیامدهای منفی حوزه علم در تمدن جدید را توضیح دهید؟

← افزایش توان علمی و دستیابی انسان به ابزارهای نوین، توانایی وی برای بهره‌برداری از منابع طبیعی را به سرعت افزایش داد و به تخریب ساختار محیط‌زیست انجامید. منابع معدنی رو به پایان گذاشته، محیط دریاها آلوده شد، تعادل ترکیبی گازهای جوی برهم خورد، جنگل‌ها از بین رفت و بحران زیست‌محیطی به وجود آمده است.

۱۸ «علم‌زدگی» از آثار و پیامدهای منفی حوزه علم در تمدن جدید را توضیح دهید؟

- ← از قرن هیجدهم، به علت پیشرفت‌های گسترده علم، این احساس پدید آمد که علم تجربی تنها رمز سعادت ملت‌هاست و جامعه‌ای که این راه را بپیماید، کلید خوشبختی را به دست آورده است.
- ← اما اکنون با شکست‌های پی‌درپی جوامع غربی در عرصه اخلاق و ظهور بحران‌های اخلاقی در این جوامع بسیاری دریافتند که علم تجربی نمی‌تواند پاسخگوی همه نیازهای آنان باشد و نمی‌توان سعادت را در آن جستجو کرد.
- ← این نیاز به معنویت موجب ظهور مکاتب عرفانی و معنوی شد اما چون وحیانی نبود، سردرگمی به ارمغان آورد.

۱۹ آن‌چه موجب ظهور مکاتب و فرقه‌هایی به نام مکاتب عرفانی و معنوی در تمدن جدید شد، چه بود و چه نتیجه‌ای داشت؟

- ← در تمدن جدید ابتدا این احساس پدید آمد که علم تجربی رمز سعادت است، اما با شکست‌های پی‌درپی در عرصه اخلاق، این نیاز انسان غربی به معنویت باعث شد برخی افراد با هدف کسب مقام و شهرت، مکاتب و فرقه‌هایی را به نام مکاتب عرفانی و معنوی ایجاد کنند که گرچه در ظاهر ادعای پاسخ به نیازهای معنوی بشر را دارند اما به دلیل آن‌که برآمده از آموزه‌های وحیانی نیستند، نتیجه‌ای جز سردرگمی نداشته‌اند.

۲۰ آیا با توجه به توان و امکانات موجود، احیاء تمدن اسلامی، بلندپروازانه و دور از دسترس نیست؟ چرا؟

- ← این یک دریافت سطحی از توانمندی ذاتی انسان و قدرت جوانان و ناشی از عدم آشنایی با آموزه‌های بیدارکننده اسلام می‌باشد.
- ← پس اگر دریافتی واقعی و عمیق از توانمندی ذاتی انسان و جوان داشته باشیم و باور به آموزه‌های بیدارکننده اسلام در ما تقویت شود، می‌توانیم با یک برنامه‌ریزی صحیح به این هدف بزرگ «احیاء تمدن اسلامی» برسیم.

۲۱ برنامه پیشنهادی در حوزه علم، برای احیاء تمدن اسلامی چیست؟

مسئولیت ما

- ← (۱) تلاش برای پیشگام شدن در علم و فن‌آوری / جمله رهبری
- ← (۲) حضور مؤثر و فعال در جامعه جهانی
- ← (۳) ترسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام / آیه ادعُ الی سبیل...

۲۲ ❁ تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری چگونه موجب احیاء تمدن اسلامی می‌شود؟

«پیشرفت علمی»

پایه‌های استقلال یک ملت را تقویت می‌کند.

مانع سلطه بیگانگان می‌شود.

مقام رهبری «علم را مایه اقتدار ملی می‌داند که باید جدی گرفته شود.

- ملتی که از علم بی‌بهره باشد هرگز به حقوق خود نمی‌رسد.

- باید استعدادها یک ملت به کار افتد تا به معنای حقیقی عالم شود.

(علم درون‌جوش و درون‌زا است - نمی‌توان گدایی کرد)

۲۳ ❁ حضور مؤثر و فعال در جامعه جهانی، از مسئولیت‌های ما در حوزه علم چگونه موجب احیاء تمدن اسلامی می‌شود؟

جوامع غربی چون خوشبختی را تنها در ابزارهای مادی می‌جستند، شکست خوردند، به شدت به دنبال راه و مکتبی نجات‌بخش هستند.

پیام اسلام پیامی مطابق با فطرت انسان‌هاست. هر انسان روشن‌ضمیری که جویای حقیقت باشد وقتی دعوت قرآن به عقلانیت، عدالت، دوری از ستمگری و ستم‌پذیری، پاکدامنی، معنویت تقوا می‌شود به‌طور طبیعی جذب آن می‌شود.

۲۴ ❁ آنچه سبب شد، علی‌رغم هزاران کتاب و مقاله و فیلم علیه پیامبر (ص)، باز هم حقیقت‌جویان، سیمای واقعی

حضرت محمد را به بزرگی روح بستایند چیست؟

پیام اسلام، پیامی مطابق با فطرت انسان‌هاست، حقیقت‌جویان روشن‌ضمیر مفاهیم چون، عقلانیت، عدالت معنویت...

که فطری است را می‌پذیرند و به‌طور طبیعی جذب آن می‌شوند.

۲۵ «ترسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام» به عنوان یکی از مسئولیت‌های ما مسلمانان در احیاء تمدن اسلامی

در حوزه علم چگونه شکل می‌گیرد؟

- ← میان یک پیام و روش تبلیغ آن باید تناسب منطقی و معقول برقرار باشد.
- ← حق را نمی‌توان با روش‌های نادرست به دیگران رساند.
- ← دین اسلام دین منطقی و استدلال است و هر آموزه و حکم آن براساس حکمت الهی تنظیم شده است، چنین دینی را نمی‌توان با «تعصب‌های جاهلانه» یا با «روش‌های فریب‌کارانه» تبلیغ کرد و نظر مردم را به سوی آن جلب نمود.

تدبر

۲۶ در آیه «أُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ»

(۱) بیانگر کدام مسئولیت ما در حوزه علم است؟

← ترسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام

(۲) روش‌های صحیح دعوت را به ترتیب استخراج کنید؟

← روش اول: «حکمت» = دانش استوار

← روش دوم: «موعظه» = اندرز نیکو

← روش سوم: «مجادله» = مجادله که نیکوتر است.

۲۷ آثار و پیامدهای مثبت حوزه عدل در تمدن جدید را نام ببرید.

(۱) توجه به قانون

(۲) مشارکت مردم در تشکیل حکومت

۲۸ «توجه به قانون» از آثار مثبت حوزه عدل را شرح دهید؟

- ◆ پس از گذر از قرون وسطی و شکل‌گیری دوره جدید، توجه گسترده اروپایی‌ها به حقوق قانون و ساختار حکومت و دولت پدید آمد که عموماً عکس‌العملی در برابر حاکمیت نامطلوب کلیسا در قرون وسطی بود!
- ◆ آگاهی به قانون و حقوق ابتدا با ترجمه آثار اسلامی اتفاق افتاد و فوایدی برای تمدن جدید داشت.
- ← الف) مردم با حقوق خود در مقابل دولت‌ها و در رابطه با یکدیگر آشنا شدند.
- ← ب) به تدوین قوانین حقوقی پرداختند و برای حفظ آن‌ها سازمان‌هایی تأسیس کردند.

۲۹ «مشارکت مردم در تشکیل حکومت» از آثار مثبت حوزه عدل در تمدن جدید را شرح دهید؟

- ← حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، گام مثبت دیگری بود که در تمدن جدید برداشته شد و باعث شد برخی حکومت‌های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی از صحنه خارج شود.

۳۰ آثار منفی حوزه عدل در تم دن جدید را نام ببرید؟

- ← ۱) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار
- ← ۲) افزایش فاصله میان انسان‌ها / فقیر و غنی در جهان

۳۱ از آثار منفی حوزه عدل در تمدن اسلامی «استعمار» را توضیح دهید؟

- ← تولید انبوه کالا و نیاز به بازار کشورهای دیگر، احتیاج به منابع طبیعی دیگر کشورها و روحیه فزون‌خواهی حاکمان غرب، سبب شد که سرمایه‌داران غربی، کشورهای دیگر به‌ویژه آسیا و آفریقا را هدف قرار دهند و به بهانه استعمار (آباد کردن) این کشورها را تصرف و ذخایر گران‌قیمت، آثار باستانی کتب خطی جواهرات منابع طبیعی و معدنی را به کشور خود ببرند و برای آن ملت‌ها فقر برجا گذارند.

↓
نتیجه استعمار

۳۲. دوران سیاه زندگی انسان کره زمین چه نام دارد و تا چه زمان ادامه داشت؟

- ← دوره استعمار که دوره غارت علنی ملت‌ها بود - تا اواخر قرن بیستم ادامه داشت.
- ← دوران سیاه - زندگی انسان است که میلیون‌ها آفریقایی از این قاره ربوده شد و به‌عنوان برده در مزرعه، کارخانه و معادن اروپا و آمریکا کار می‌کردند.
- ← تمدن جدید نشان داد اگر حقوق برای کودکان و زنان و مردان قائل است منظورش فقط مردان و زنان و کودکانی هستند که از نژاد آنان باشند.

۳۳. مبارزه با استعمار چگونه بین ملت‌ها شکل گرفت و چه شد؟

- ← با بیداری ملت‌ها، مبارزه با استعمارگران از اواخر قرن ۱۹ شروع شد، سرانجام دولت‌های غربی مجبور شدند، از استعمار علنی کشورها دست بردارند و حاکمان و نظامیان خود را از این کشورها خارج کنند لذا شیوه جدید به نام «استعمار نو» شکل گرفت.

۳۴. به باور برخی محققان پایه‌های اصلی قدرت اقتصادی غرب از کجا به‌وجود آمده؟

- ← ثروتی که در دوره استعمار از کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر منتقل شد.

۳۵. چگونه تمدن جدید در حوزه عدل باعث «افزایش فاصله میان انسان‌های فقیر و غنی در جهان» شد؟

- ← شکل‌گیری نظام‌های سیاسی جدید برپایه قدرت سرمایه‌داران و نفع‌طلبی فزاینده آنان بود.
- ← صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهایی اندک خریدند و یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت‌های بسیار سنگین به مردم همان سرزمین فروختند - بدین ترتیب بخش کوچکی از جهان روزبه‌روز غنی‌تر شد ولی بخش اعظم آن در فقر و تنگدستی فرو رفت.

۳۶ برنامه پیشنهادی با مسئولیت ما در حوزه عدل، در تمدن جدید چیست؟

۱) مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد و شهادت و صبر

۲) استحکام بخشیدن به نظام اسلامی

۳۷ مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد «شهادت و صبر» به اختصار توضیح دهید.

یکی از رسالت‌های اصلی انبیاء مبارزه با ظلم و برقراری عدالت است.

بسیاری از مردم با شنیدن سخن حق دلشان نرم می‌شود و مجذوب حقیقت و عدالت می‌شوند اما باید هوشیار باشیم

که همواره گروهی از اهل باطل هستند که زیر بار حق نمی‌روند و سدّ راه حق جویی می‌شوند زیرا گسترش عدالت منافع آن‌ها را تهدید می‌کند.

۳۸ براساس سخن امام خمینی به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

۱) نکته مهمی که باید اصل و اساس سیاست خود با بیگانگان قرار دهیم چیست؟

این که دشمنان ما تا کجا ما را تحمل می‌کنند - تا چه مرزی استقلال و آزادی ما را قبول دارند.

۲) به عقیده امام خمینی (ره) دشمنان ما تا کجا استقلال ما را قبول دارند؟

آن‌ها مرزی جز عدول از همه هویت‌ها و ارزش‌های معنوی و الهی‌مان نمی‌شناسند.

۳) به گفته قرآن دشمنان چه زمان از مقاتله و ستیز با شما دست برمی‌دارند؟

وقتی از دینتان برگردانند.

۴) صهیونیست‌ها و آمریکا تا چه زمان در تعقیب ما خواهند بود؟

تا هویت دینی و شرافت مکتبی‌مان را لکه‌دار کنند.

۳۹ تحقق سخن حق و زدودن موانع حق و حق‌پرستی در کل جهان، چگونه میسر می‌شود؟

فقط صحبت و شعار نیست بلکه باید برنامه‌ریزی کرد و قیام نمود برای «تلاش و پشتکار» جهاد و آمادگی برای

شهادت در راه خدا و تحمل همه سختی‌های این راه که همان راه حق و حقیقت است.

۴۰ → مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان چیست؟

← استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک کشور

۴۱ → عوامل استحکام نظام اسلامی چیست؟

← (۱) استحکام پایه‌های اقتصادی و تلاش برای کاهش فقر

← (۲) توسعه عدالت در همه ابعاد

← (۳) تقویت اتحاد ملی، انسجام اسلامی و مشارکت عمومی

← (۴) عمل به وظیفه مقدس امر به معروف و نهی از منکر

۴۲ → تمدن جدید بیش‌ترین آسیب را در کدام حوزه دیده است چرا؟

← حوزه خانواده - به دلیل نگاه مادی به انسان به‌ویژه در حوزه روابط زن و مرد.

۴۳ → آسیب‌های نگاه مادی به انسان در حوزه روابط زن و مرد چیست؟

آثار منفی حوزه خانواده در تمدن جدید غرب چیست؟

← (۱) فروپاشی نهاد خانواده ← تنهایی ۹ میلیون انگلیسی و تشکیل وزارت تنهایی

← (۲) بی‌بندوباری جنسی ← تغییر معیارهای اخلاقی

← (۳) استفاده ابزاری از زنان ← سودآوری تجارت فحشا

۴۴ «فروپاشی نهاد خانواده» در تمدن جدید غرب چگونه اتفاق افتاد؟

در دو نسل گذشته:

- ← خانواده هسته‌ای (پدر و مادر و فرزندان) ← گسیخته گردید
 - ← خانواده گسترده (شامل اقوام و خویشان) ← متلاشی شد.
 - ← و فرزندان در خانواده‌هایی بزرگ می‌شوند، که پدر یا مادر در آن حاضر نیست و آن یکی هم نمی‌تواند وظیفه خود یعنی انتقال ارزش‌های اخلاقی نسل قبل به جوانان را ایفاء کند.
- ↓
وظیفه پدر و مادرهای اصیل
- ← لذا ۹ میلیون نفر در انگلیس تنها زندگی می‌کنند و وزارت تنهایی ایجاد شده است.

۴۵ وضعیت بی‌بندوباری جنسی در تمدن جدید در حوزه خانواده چگونه است؟

- ← بسیار رواج پیدا کرده و چون توان اصلاح و مبارزه با آن را ندارند، به ناچار در پی آن برآمده‌اند که ضوابط و معیارهای اخلاقی را تغییر دهند.
- ← مثلاً در میان غربیان هیچ ضابطه‌ی مذهبی و اخلاقی که منشاء الهی داشته باشد معنا ندارد.

۴۶ مواردی از استفاده ابزاری از زنان در تمدن جدید بنویسید.

- ← پوشیدن لباس‌های نامناسب و تحریک‌کننده برای تبلیغ کالاها
- ← عادی شدن روابط نامشروع میان زنان و مردان
- ← تجارت گسترده زنان به‌عنوان کالای جنسی
- ← سودآوری تجارت فحشا در حال ربودن گوی سبقت از تجارت مواد مخدر و اسلحه است.

۴۷ در چه صورت، تولید فیلم‌ها، رمان‌ها و تصاویر تبلیغاتی، در تمدن جدید وضع دیگری داشت؟

- ← اگر بُعد معنوی و الهی انسان دارای اهمیت و جایگاهی در تمدن جدید بود.
- ← اگر به زنان آن‌گونه که دین اسلام بها می‌دهد، بها و شخصیت داده می‌شد.

۴۸. مسئولیت ما مسلمانان در حوزه خانواده در تمدن جدید چیست؟

تحکیم بنیان خانواده (ازدواج و تشکیل خانواده)

۴۹. تحکیم بنیان خانواده یا سست شدن آن چه اثراتی دارد؟

تحکیم بنیان خانواده:

رشد فضائل اخلاقی در جامعه

کاهش فساد و حضور انسان‌های بافضیلت و کارآمد

سست شدن بنیان خانواده:

گسترش فساد

نسل‌هایی که از قوت و قدرت روحی کافی برخوردار نیستند مسئولیت‌های اجتماعی را برعهده می‌گیرند.

۵۰. دعای حضرت ابراهیم (ع) و اسماعیل (ع) چه بود و بیانگر چیست؟

حضرت ابراهیم و اسماعیل هنگامی که پایه‌های خانه کعبه را بالا بردند و بنای یک جامعه توحیدی را گذاشتند نه

تنها برای خود دعا کردند بلکه از خداوند خواستند ذریه و نوادگانی به آنان عطا کند که ادامه‌دهنده راه توحید و

اسلام باشند.

رشته‌های: ریاضی - تجربی - انسانی	سوالات امتحانی درس: دین و زندگی (درس ۱۰)
تاریخ امتحان:	نام و نام خانوادگی:

ردیف	سوالات درس دهم	نمره
------	----------------	------

بخش آیات و روایات	
-------------------	--

الف	<p>(۱) با توجه به عبارت قرآنی: «أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ...»، دو روش صحیح دعوت را بنویسید.</p> <p>(۲) با تدبیر در آیه: «أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ»، سه روش صحیح دعوت به دین اسلام را استخراج کرده و بنویسید.</p>
-----	---

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص / غ) مشخص کنید.	
--	--

ب	<p>(۳) توانایی بهره‌مندی بیشتر از طبیعت، از آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم است.</p> <p>(۴) دانش استوار، اندرز نیکو و مجادله با شیوه نیکوتر، از روش‌های صحیح دعوت به دین اسلام است.</p> <p>(۵) یکی از وظایف ما مسلمانان در حوزه علم، ترسیم چهره عقلانی و منطقی دین اسلام است.</p> <p>(۶) طبق عقاید رهبران کلیسا، تعقل با ایمان سازگاری ندارد و سپس تزلزل ایمان می‌شود.</p> <p>(۷) هر قدر آگاهی و هوشیاری ما مسلمانان از تمدن جدید اروپا بیشتر باشد، قدرت تاثیرپذیری ما بیشتر خواهد بود.</p> <p>(۸) پیشرفت علمی، پایه‌های استقلال یک ملت را تقویت می‌کند و مانع تسلط بیگانگان می‌شود.</p> <p>(۹) رشد سریع علم، علم‌زدگی و مصرف‌زدگی از پیامدهای منفی تمدن جدید است.</p> <p>(۱۰) در جوامع غربی با شکست‌های پی‌درپی در عرصه اخلاق، بسیاری دریافتند که سعادت و خوشبختی را می‌توان در علم جستجو کرد.</p> <p>(۱۱) دعوت به حق و عدالت نباید منحصر به شعار باشد، بلکه برای تحقق آن باید قیام نمود.</p> <p>(۱۲) تلاش برای جامعه آرمانی اسلام و مقایسه آن با قابلیت‌های موجود، طرحی بلندپروازانه است.</p> <p>(۱۳) روحیه توسعه‌طلبی و فزون‌خواهی سرمایه‌داران غربی، سبب بروز پدیده استعمار شد.</p> <p>(۱۴) در تمدن قرون وسطای مسیحی تفکر عقلی جایگاه ویژه‌ای داشت.</p> <p>(۱۵) در تمدن جدید، علم تجربی تنها رمز موفقیت و سعادت ملت‌هاست.</p>
---	---

«ادامه در صفحه بعدی»	
----------------------	--

ردیف	سوالات درس دهم	نمره
ب	<p>۱۶) یکی از رسالت‌های انبیاء مبارزه با ظلم و برقراری عدل در روابط جهانی بوده است.</p> <p>۱۷) مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان، استحکام نظام حکومتی است.</p>	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>۱۸) اگر لایه ظاهری و سطحی موقعیت زن در دنیای امروز کنار رود، خواهیم دید که سودآوری در حال ربودن گوی سبقت از تجارت مواد مخدر و اسلحه است.</p> <p>۱۹) تمدن جدید با نگاه به انسان در حوزه روابط زن و مرد، بیشترین آسیب را به نهاد خانواده وارد کرد.</p> <p>۲۰) استحکام و یک کشور مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان است.</p> <p>۲۱) مشارکت مردم در تشکیل حکومت، گام مثبتی بود که در حوزه تمدن جدید برداشته شد.</p> <p>۲۲) تحکیم بنیان خانواده سبب رشد و کاهش فساد و جرم در جامعه می‌گردد.</p> <p>۲۳) بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها و از زمینه‌های پیدایش تمدن جدید است.</p> <p>۲۴) از آثار و پیامدهای منفی تمدن جدید در حوزه علم؛ مصرف‌زدگی، و است.</p> <p>۲۵) مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان، و نظام حکومتی یک کشور است.</p> <p>۲۶) پیامدهای منفی تمدن جدید در حوزه علم، مصرف‌زدگی، نابودی طبیعت و است.</p> <p>۲۷) برای تحقق سخن حق، باید قیام نمود و موانع را در کل جهان زدود.</p> <p>۲۸) روش‌های تبلیغ اسلام در قرآن، شامل: حکمت، موعظهٔ حسنه و است.</p> <p>۲۹) روش‌های تبلیغ اسلام برای انتقال پیام الهی، حکمت و مجادلهٔ نیکوتر است.</p> <p>۳۰) در تمدن جدید تنها رمز موفقیت و سعادت ملت‌ها است.</p> <p>۳۱) تولید انبوه کالا، انسان را از اساسی‌ترین نیازهای خود، یعنی پرورش و تکامل غافل می‌سازد.</p> <p>۳۲) پیشرفت علمی، پایه‌های یک ملت را تقویت می‌کند و مانع تسلط بیگانگان می‌شود.</p> <p>۳۳) هر قدر توانمندی، هوشیاری و مسلمانان افزایش یابد، قدرت تأثیرگذاری آن‌ها افزایش می‌یابد.</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس دهم	نمره
	<p>به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.</p> <p>۳۴) زمینه‌های پیدایش تمدن جدید را بنویسید.</p> <p>۳۵) مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد یک کشور، در میان افکار عمومی جهان، چیست؟</p> <p>۳۶) دو اثر مثبت تمدن جدید در حوزه علم را بنویسید.</p> <p>۳۷) یکی از زمینه‌های پیدایش تمدن جدید اروپا را نام ببرید.</p> <p>۳۸) دیدگاه غالب و حاکم در تمدن جدید نسبت به انسان چگونه است؟</p> <p>۳۹) دو مورد از آسیب‌های تمدن جدید، در حوزه خانواده را بنویسید.</p> <p>۴۰) توجه به ساختار حکومت در اروپا عکس‌العمل در برابر چه چیزی بوده است؟</p> <p>۴۱) آثار مثبت تمدن جدید در حوزه عدل و قسط را بنویسید.</p> <p>۴۲) چه عاملی، پایه‌های استقلال یک ملت را تقویت می‌کند و مانع تسلط بیگانگان می‌شود؟</p> <p>۴۳) دو مورد از آسیب‌هایی که تمدن جدید با نگاه مادی به انسان در حوزه خانواده وارد کرده است را بنویسید.</p> <p>۴۴) دو روش از روش‌های تبلیغی را که خداوند در قرآن کریم به پیامبر(ص) آموزش داده است، نام ببرید.</p> <p>۴۵) چرا برای رسیدن به تمدن آرمانی اسلام، نیازمند حراست از بنیان خانواده‌ایم؟</p> <p>۴۶) از دیدگاه مقام معظم رهبری، چه چیزی مایه اقتدار ملی است؟</p> <p>۴۷) دیدگاه تمدن جدید نسبت به انسان را بنویسید.</p> <p>۴۸) در تمدن جدید چه عواملی سبب توانایی تصرف در طبیعت شد؟</p> <p>۴۹) در دوره جدید، چه عواملی موجب ظهور پدیده استعمار شد؟</p> <p>۵۰) در تمدن جدید دل‌مشغولی انسان به کالاهای متنوع، او را از کدام نیاز اساسی خود غافل ساخته است؟</p> <p>۵۱) اساسی‌ترین نیاز بشر که به دلیل تولید انبوه کالا مورد غفلت قرار گرفته است، چیست؟</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	سوالات درس دهم	نمره								
	در عبارات گزینه صحیح را انتخاب کنید.									
ه	<p>(۵۲) کدام مورد از آثار منفی تمدن جدید در حوزه «عدل و قسط» می باشد؟ الف) افزایش فاصله میان انسان های فقیر و غنی در جهان ب) مشارکت مردم در تشکیل حکومت</p> <p>(۵۳) مکاتب عرفانی و معنوی در غرب، موجب سردرگمی بشر امروز شده اند؛ زیرا... الف) برآمده از آموزه های وحیانی نیستند. ب) علم تجربی نمی تواند پاسخگوی همه نیازهای انسان باشد.</p> <p>(۵۴) مهمترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان: الف) استحکام و اقتدار نظامی حکومتی ب) ترسیم چهره منطقی و عقلانی دین اسلام</p> <p>(۵۵) عبارت: «علم و تکنولوژی سبب شد که آدمی بتواند در طبیعت تصرف فوق العاده کند و تغییراتی را در آن به وجود آورد»: الف) آثار و پیامد مثبت تمدن جدید در حوزه علم ب) آثار و پیامد منفی تمدن جدید در حوزه علم</p> <p>(۵۶) از مسئولیت های ما در حوزه علم: الف) حضور مؤثر و فعال در جامعه جهانی ب) دوری از روش های فریب کارانه در تبلیغ دین</p>									
	کشف ارتباط:									
و	<p>(۵۷) هر یک از موارد سمت راست با کدام یک موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافه است)</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>الف) مشارکت مردم در تشکیل حکومت</td> <td>۱) ظهور پدیده استعمار</td> </tr> <tr> <td>ب) بی بند و باری جنسی</td> <td>۲) از بین رفتن حکومت های استبدادی</td> </tr> <tr> <td>ج) حاکمیت نامطلوب کلیسا</td> <td>۳) توجه به قانون</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) تغییر معیارهای اخلاقی</td> </tr> </tbody> </table>	الف) مشارکت مردم در تشکیل حکومت	۱) ظهور پدیده استعمار	ب) بی بند و باری جنسی	۲) از بین رفتن حکومت های استبدادی	ج) حاکمیت نامطلوب کلیسا	۳) توجه به قانون		۴) تغییر معیارهای اخلاقی	
الف) مشارکت مردم در تشکیل حکومت	۱) ظهور پدیده استعمار									
ب) بی بند و باری جنسی	۲) از بین رفتن حکومت های استبدادی									
ج) حاکمیت نامطلوب کلیسا	۳) توجه به قانون									
	۴) تغییر معیارهای اخلاقی									
	«ادامه در صفحه بعدی»									

ردیف	سوالات درس دهم	نمره										
	<p>۵۸) هر یک از موارد سمت راست جدول با کدام یک از عبارات های سمت چپ جدول ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافه است)</p> <table border="1"> <tr> <td>الف) از میوه های درخت اخلاص</td> <td>۱) دوره جوانی</td> </tr> <tr> <td>ب) بهترین زمان برای توبه</td> <td>۲) توجه به قانون</td> </tr> <tr> <td>ج) از ویژگی های جامعه عدالت محور</td> <td>۳) علم زدگی</td> </tr> <tr> <td>د) از آثار مثبت حوزه عدل و قسط در تمدن جدید</td> <td>۴) نفوذ ناپذیری در برابر شیطان</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۵) فراهم نمودن امکان رشد برای همه انسان ها</td> </tr> </table>	الف) از میوه های درخت اخلاص	۱) دوره جوانی	ب) بهترین زمان برای توبه	۲) توجه به قانون	ج) از ویژگی های جامعه عدالت محور	۳) علم زدگی	د) از آثار مثبت حوزه عدل و قسط در تمدن جدید	۴) نفوذ ناپذیری در برابر شیطان		۵) فراهم نمودن امکان رشد برای همه انسان ها	
الف) از میوه های درخت اخلاص	۱) دوره جوانی											
ب) بهترین زمان برای توبه	۲) توجه به قانون											
ج) از ویژگی های جامعه عدالت محور	۳) علم زدگی											
د) از آثار مثبت حوزه عدل و قسط در تمدن جدید	۴) نفوذ ناپذیری در برابر شیطان											
	۵) فراهم نمودن امکان رشد برای همه انسان ها											
	<p>۵۹) هر یک از موارد سمت راست جدول با کدام یک از عبارات های سمت چپ جدول ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافه است)</p> <table border="1"> <tr> <td>الف) دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه الهی</td> <td>۱) از آثار منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط</td> </tr> <tr> <td>ب) دعای خیر و طلب آموزش برای صاحبان حق</td> <td>۲) امر به معروف و نهی از منکر</td> </tr> <tr> <td>ج) مهم ترین راه اصلاح جامعه از بیماری های اجتماعی</td> <td>۳) دریافت پاداش های وصف نشدنی اخلاص</td> </tr> <tr> <td>د) نابودی طبیعت</td> <td>۴) از آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۵) جبران حقوق مردم</td> </tr> </table>	الف) دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه الهی	۱) از آثار منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط	ب) دعای خیر و طلب آموزش برای صاحبان حق	۲) امر به معروف و نهی از منکر	ج) مهم ترین راه اصلاح جامعه از بیماری های اجتماعی	۳) دریافت پاداش های وصف نشدنی اخلاص	د) نابودی طبیعت	۴) از آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم		۵) جبران حقوق مردم	
الف) دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه الهی	۱) از آثار منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط											
ب) دعای خیر و طلب آموزش برای صاحبان حق	۲) امر به معروف و نهی از منکر											
ج) مهم ترین راه اصلاح جامعه از بیماری های اجتماعی	۳) دریافت پاداش های وصف نشدنی اخلاص											
د) نابودی طبیعت	۴) از آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم											
	۵) جبران حقوق مردم											
	<p>۶۰) هر یک از عبارات های قسمت «الف» با کدام یک از عبارات های قسمت «ب» ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافه است)</p> <table border="1"> <tr> <td>الف) نظریات و کشفیات جدید در علوم مختلف</td> <td>۱) توجه به قانون</td> </tr> <tr> <td>ب) آشنایی مردم با حقوق خود در مقابل دولت ها</td> <td>۲) مصرف زدگی</td> </tr> <tr> <td>ج) ایجاد نیازهای کاذب با استفاده از جاذبه تبلیغات در مردم</td> <td>۳) علم زدگی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) رشد سریع علم</td> </tr> </table>	الف) نظریات و کشفیات جدید در علوم مختلف	۱) توجه به قانون	ب) آشنایی مردم با حقوق خود در مقابل دولت ها	۲) مصرف زدگی	ج) ایجاد نیازهای کاذب با استفاده از جاذبه تبلیغات در مردم	۳) علم زدگی		۴) رشد سریع علم			
الف) نظریات و کشفیات جدید در علوم مختلف	۱) توجه به قانون											
ب) آشنایی مردم با حقوق خود در مقابل دولت ها	۲) مصرف زدگی											
ج) ایجاد نیازهای کاذب با استفاده از جاذبه تبلیغات در مردم	۳) علم زدگی											
	۴) رشد سریع علم											
	«ادامه در صفحه بعدی»											

ردیف	سوالات درس دهم	نمره								
۹	<p>۶۱) هر یک از عبارات قسمت «الف» با کدام یک از پیامدهای تمدن جدید در قسمت «ب» ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافه است)</p> <table border="1"> <tr> <td>الف) تصرف منابع طبیعی و معدنی کشورها</td> <td>۱) استفاده ابزاری از زنان</td> </tr> <tr> <td>ب) مهار کردن آبها با ساخت سدهای بزرگ</td> <td>۲) افزایش فاصله فقیر و غنی</td> </tr> <tr> <td>ج) سودآوری تجارت فحشا بیش از مواد مخدر</td> <td>۳) ظهور ظلم فراگیر و استعمار</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) توانایی بهره‌مندی از طبیعت</td> </tr> </table>	الف) تصرف منابع طبیعی و معدنی کشورها	۱) استفاده ابزاری از زنان	ب) مهار کردن آبها با ساخت سدهای بزرگ	۲) افزایش فاصله فقیر و غنی	ج) سودآوری تجارت فحشا بیش از مواد مخدر	۳) ظهور ظلم فراگیر و استعمار		۴) توانایی بهره‌مندی از طبیعت	
	الف) تصرف منابع طبیعی و معدنی کشورها	۱) استفاده ابزاری از زنان								
	ب) مهار کردن آبها با ساخت سدهای بزرگ	۲) افزایش فاصله فقیر و غنی								
ج) سودآوری تجارت فحشا بیش از مواد مخدر	۳) ظهور ظلم فراگیر و استعمار									
	۴) توانایی بهره‌مندی از طبیعت									
	<p>۶۲) کدام یک از گزینه‌های ستون سمت چپ به گزینه‌های ستون سمت راست مربوط است؟</p> <table border="1"> <tr> <td>۱) مصرف‌زدگی</td> <td>الف) آثار منفی تمدن جدید در حوزه خانواده</td> </tr> <tr> <td>۲) استفاده ابزاری از زنان</td> <td>ب) آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم</td> </tr> <tr> <td>۳) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار</td> <td>ج) آثار منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط</td> </tr> </table>	۱) مصرف‌زدگی	الف) آثار منفی تمدن جدید در حوزه خانواده	۲) استفاده ابزاری از زنان	ب) آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم	۳) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار	ج) آثار منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط			
۱) مصرف‌زدگی	الف) آثار منفی تمدن جدید در حوزه خانواده									
۲) استفاده ابزاری از زنان	ب) آثار منفی تمدن جدید در حوزه علم									
۳) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار	ج) آثار منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط									
	<p>۶۳) کدام یک از گزینه‌های ستون سمت چپ به گزینه‌های ستون سمت راست مربوط می‌باشد؟ (یک مورد اضافه است)</p> <table border="1"> <tr> <td>۱) کنار گذاشتن حکومت‌های استبدادی و موروثی</td> <td>الف) فروپاشی نهاد خانواده</td> </tr> <tr> <td>۲) برجا گذاشتن فقر برای ملتها</td> <td>ب) استفاده ابزاری از زن</td> </tr> <tr> <td>۳) تأسیس وزارت خانه تنهایی</td> <td>ج) مشارکت مردم در تشکیل حکومت</td> </tr> <tr> <td></td> <td>د) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار</td> </tr> </table>	۱) کنار گذاشتن حکومت‌های استبدادی و موروثی	الف) فروپاشی نهاد خانواده	۲) برجا گذاشتن فقر برای ملتها	ب) استفاده ابزاری از زن	۳) تأسیس وزارت خانه تنهایی	ج) مشارکت مردم در تشکیل حکومت		د) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار	
۱) کنار گذاشتن حکومت‌های استبدادی و موروثی	الف) فروپاشی نهاد خانواده									
۲) برجا گذاشتن فقر برای ملتها	ب) استفاده ابزاری از زن									
۳) تأسیس وزارت خانه تنهایی	ج) مشارکت مردم در تشکیل حکومت									
	د) ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار									
	«ادامه در صفحه بعدی»									

ردیف	سوالات درس دهم	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ز	<p>۶۴) از مسئولیت‌های ما در حوزه عدل و قسط، «استحکام بخشیدن به نظام اسلامی» را شرح دهید.</p> <p>۶۵) افزایش توان علمی بشر در تمدن جدید، چگونه موجب «نابودی طبیعت» گردید؟</p> <p>۶۶) آثار مثبت تمدن جدید در حوزه عدل و قسط «مشارکت مردم در تشکیل حکومت» را توضیح دهید.</p> <p>۶۷) توجه به قانون یکی از آثار مثبت تمدن جدید در حوزه عدل است، آن را شرح دهید.</p> <p>۶۸) مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد یک کشور در میان افکار عمومی جهان چیست؟ چرا؟</p> <p>۶۹) مبارزه با ستمگران و تقویت فرهنگ جهاد و شهادت و صبر را به اختصار توضیح دهید.</p> <p>۷۰) دو مورد از آثار مثبت تمدن جدید در حوزه عدل و قسط را نام ببرید.</p> <p>۷۱) علت ظهور مکاتب عرفانی و معنوی در غرب چیست و چرا نتیجه‌ای جز سردرگمی برای بشر نداشته است؟</p> <p>۷۲) از آثار مثبت حوزه علم، «توانایی بهره‌مندی بیشتر از طبیعت» را توضیح دهید.</p> <p>۷۳) جدی‌ترین آسیبی که مصرف‌زدگی بر رشد و تعالی انسان دارد، چیست؟ چرا؟</p> <p>۷۴) از آثار و پیامدهای منفی تمدن جدید در حوزه عدل و قسط، افزایش فاصله میان انسان‌های فقیر و غنی در جهان را شرح دهید.</p> <p>۷۵) مهم‌ترین عوامل برای استحکام بخشیدن به نظام اسلامی را بنویسید.</p> <p>۷۶) یکی از مسئولیت‌های ما در حوزه عدل و قسط، «مبارزه با ستمگران و تقویت جهاد و شهادت و صبر» را به اختصار شرح دهید.</p> <p>۷۷) برای آن که کشوری در جهان ضعیف و منزوی نباشد، چه عواملی در استحکام آن مؤثر است؟ شرح دهید.</p> <p>۷۸) آیا تلاش برای رسیدن به تمدن آرمانی اسلام تلاشی بلند پروازانه و دور از دسترس است؟ چرا؟</p> <p>۷۹) طبق آیات قرآن کریم برای محتوای عقلانی و خردمندانه دین، چه روش‌های تبلیغاتی توصیه شده است؟</p> <p>۸۰) روش‌هایی را که در قرآن برای گفتگو با مردم و رساندن پیام الهی پیشنهاد شده است، نام ببرید.</p> <p>۸۱) چه عواملی موجب «ظهور پدیده استعمار» در جهان شد؟</p> <p>۸۲) تحقق سخن حق، و زدودن موانع حق و حق‌پرستی در کل جهان، چگونه میسر می‌شود؟</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس دهم	نمره
	بخش آیات و روایات	
الف	۱) دانش استوار ۲- اندرز نیکو ۳- جدال احسن (دو مورد کافیت)	
	۲) دانش استوار ۲- اندرز نیکو ۳- جدال احسن	
	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص / غ) مشخص کنید.	
ب	۳) نادرست	۴) درست
	۵) درست	۶) درست
	۷) درست	۸) درست
	۹) نادرست	۱۰) نادرست
	۱۱) درست	۱۲) نادرست
ب	۱۳) نادرست	۱۴) نادرست
	۱۵) درست	۱۶) درست
	۱۷) درست	
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	۱۸) تجارت فحشا	
	۱۹) مادی	
	۲۰) اقتدار نظام حکومتی	
	۲۱) عدل و قسط	
	۲۲) فضایل اخلاقی	
	۲۳) کلیسا و تعالیم تحریف شده	
	۲۴) نابودی طبیعت / علم‌زدگی	
	۲۵) استحکام / اقتدار	
	۲۶) علم‌زدگی	
	۲۷) حق‌پرستی	
۲۸) مجادله نیکوتر		
۲۹) موعظه حسنه		
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس دهم	نمره
	جای خالی عبارتهای زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.	
ج	<p>(۳۰) علم تجربی</p> <p>(۳۱) بعد معنوی و متعالی</p> <p>(۳۲) استقلال</p> <p>(۳۳) آگاهی</p>	
	به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>(۳۴) ۱- کلیسا و تعالیم تحریف شده ۲- بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها</p> <p>(۳۵) استحکام و اقتدار نظام حکومتی</p> <p>(۳۶) رشد سریع علم، توانایی بهره‌مندی بیشتر از طبیعت</p> <p>(۳۷) ۱- کلیسا و تعالیم تحریف شده ۲- بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها (ذکر یک مورد کافی است)</p> <p>(۳۸) انسان صرفاً یک موجود زنده طبیعی ولی پیچیده‌تر است (انسان صرفاً نیازهای طبیعی و مادی دارد و از توجه به بعد معنوی و فطرت الهی در این تمدن خبری نیست)</p> <p>(۳۹) ۱- فروپاشی نهاد خانواده ۲- بی‌بندوباری جنسی ۳- استفاده ابزاری از زنان (ذکر دو مورد کافی است)</p> <p>(۴۰) حاکمیت نامطلوب کلیسا در قرون وسطی</p> <p>(۴۱) ۱- توجه به قانون ۲- مشارکت مردم در تشکیل حکومت</p> <p>(۴۲) پیشرفت علمی</p> <p>(۴۳) ۱- فروپاشی نهاد خانواده ۲- بی‌بندوباری جنسی ۳- استفاده ابزاری از زنان (ذکر دو مورد کافی است)</p> <p>(۴۴) ۱- دانش استوار ۲- اندرز نیکو ۳- جدال احسن (دو مورد کافیت)</p> <p>(۴۵) حراست از بنیان خانواده مانع گسترش بسیاری از مشکلات اخلاقی و فرهنگی می‌شود.</p> <p>(۴۶) علم مایه اقتدار ملی است.</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس دهم	نمره
	به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
د	<p>۴۷) انسان صرفاً یک موجود زنده طبیعی ولی پیچیده تر است (انسان صرفاً نیازهای طبیعی و مادی دارد و از توجه به بعد معنوی و فطرت الهی در این تمدن خبری نیست)</p> <p>۴۸) علم و تکنولوژی</p> <p>۴۹) تولید انبوه کالا و نیاز به بازارهای کشورهای دیگر، احتیاج به منابع طبیعی دیگر کشورها و نیز روحیه فزون خواهی حاکمان غربی (دو مورد کافیست)</p> <p>۵۰) پرورش و تکامل بعد معنوی و متعالی</p> <p>۵۱) پرورش و تکامل بعد معنوی و متعالی</p>	
	در عبارات گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
ه	<p>۵۲) الف (۵۳) الف (۵۴) الف</p> <p>۵۵) الف (۵۶) ب</p>	
و	<p>۵۷) الف (۲) ب (۴) ج (۳)</p> <p>۵۸) الف (۴) ب (۱) ج (۵) (درس ۹)</p> <p>۵۹) الف (۳) ب (۱) ج (۵) (درس ۴)</p> <p>۶۰) الف (۴) ب (۱) ج (۲)</p> <p>۶۱) الف (۳) ب (۴) ج (۱)</p> <p>۶۲) الف (۱) ب (۲) ج (۳)</p> <p>۶۳) الف (۱) ب (۲) ج (۳)</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

ردیف	راهنمای تصحیح درس دهم	نمره
	کشف ارتباط:	
	به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
ز	<p>۶۴) استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک کشور مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان است. یک کشور ضعیف، به‌طور طبیعی منزوی می‌شود و همراه و همدلی در دنیا نمی‌یابد. استحکام پایه‌های اقتصادی و تلاش برای کاهش فقر، توسعه عدالت در همه ابعاد، تقویت اتحاد ملی، انسجام اسلامی و مشارکت عمومی و عمل به وظیفه مقدس امر به معروف و نهی از منکر مهم‌ترین عوامل استحکام نظام اسلامی است.</p> <p>۶۵) افزایش توان علمی بشر و دستیابی وی به ابزارهای نوین، توانایی وی برای بهره‌برداری از منابع طبیعی را به سرعت افزایش داد و به تخریب ساختار طبیعی محیط زیست انجامید. منابع معدنی که نتیجه میلیون‌ها سال فعالیت موجودات بوده، رو به پایان گذاشته، محیط دریاها و اقیانوس‌ها آلوده شده، تعادل ترکیبی گازهای جوی بر هم خورده، بسیاری از جنگل‌ها از بین رفته و ده‌ها بحران زیست محیطی برای انسان به‌وجود آمده است.</p> <p>۶۶) حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، گام مثبت دیگری بود که در تمدن جدید برداشته شد و باعث شد برخی حکومت‌های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی از صحنه خارج شوند.</p> <p>۶۷) پس از قرون وسطی در کشورهای اروپایی توجه به قانون عموماً عکس‌العملی در برابر حاکمیت نامطلوب کلیسا بود. آگاهی به قانون ابتدا با ترجمه آثار اسلامی اتفاق افتاد و فوایدی برای تمدن جدید داشت. مردم با حقوق خود در برابر دولت‌ها آشنا شدند و به تدوین قوانین پرداختند و برای حفظ آن سازمان‌هایی را تأسیس کردند.</p> <p>۶۸) استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک کشور، مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان است. چون به‌طور طبیعی یک کشور ضعیف، منزوی می‌شود و همراهی در دنیا نمی‌یابد.</p>	
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس دهم	ردیف
	<p>(۶۹) یکی از رسالت‌های اصلی انبیاء، مبارزه با ظلم و برقراری عدل و گسترش حق و حقیقت بوده است. هرچند که بسیاری از مردم با شنیدن سخن حق، دلشان نرم می‌شود و مجذوب حقیقت و عدالت می‌شوند. اما باید هوشیار باشیم که همواره گروهی از اهل باطل هستند که نه تنها زیر بار حق نمی‌روند، بلکه سد راه حق جویی می‌شوند، زیرا گسترش عدالت منافع آن‌ها را تهدید می‌کند. این گروه‌ها تا همه را تابع خود نکنند و یوغ اسارت بر گردن دیگران نیفکنند، آرام نمی‌گیرند. دعوت به حق و عدالت را نباید منحصر به صحبت و شعار کنیم، بلکه برای تحقق سخن حق باید برنامه‌ریزی کرد، قیام نمود و شرایطی فراهم کرد تا موانع حق و حق‌پرستی از جامعه خود و جهان زدوده شود. این مهم (زدودن موانع حق و حق‌پرستی از جامعه خود و جهان) میسر نمی‌شود مگر با تلاش و پشتکار، جهاد و آمادگی برای شهادت در راه خدا و تحمل همه سختی‌های این راه که همان راه حق و حقیقت است.</p> <p>(۷۰) توجه به قانون – مشارکت مردم در تشکیل حکومت</p> <p>(۷۱) چون جوامع غربی با گذشت چند قرن و شکست‌های پی‌درپی دریافتند که علم تجربی نمی‌تواند پاسخگوی همه نیازهای انسان باشد، پس این نیاز انسان غربی به معنویت باعث ایجاد مکاتب عرفانی و معنوی شد. اما به دلیل آن که برآمده از آموزه‌های وحیانی نیستند، نتیجه‌ای جز سردرگمی برای بشر نداشته‌اند.</p> <p>(۷۲) علم و تکنولوژی سبب شد که آدمی بتواند در طبیعت تصرف فوق‌العاده کند و تغییراتی را در آن به‌وجود آورد. نفت را از اعماق زمین بیرون بکشد، معادن را استخراج کند، کوه‌ها را برای ساختن تونل بشکافد، با سدهای بزرگ آب‌ها را مهار نماید و قدرت و توانی خود را به رخ طبیعت بکشد.</p> <p>(۷۳) جدی‌ترین آسیب این رویه، تغییر الگوی زندگی و دل مشغولی دائمی مردم به کالاهای گوناگونی است که همه روزه وارد بازار می‌گردد و اذهان و افکار را به خود مشغول می‌کند و در نتیجه، انسان را از اساسی‌ترین نیاز خود، یعنی پرورش و تکامل بعد معنوی و متعالی خویش، غافل می‌سازد.</p> <p>(۷۴) شکل‌گیری نظام‌های سیاسی جدید بر پایه قدرت سرمایه‌داران و نفع طلبی فزاینده آنان بود. صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهایی بسیار اندک خریدند، و یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت‌هایی بسیار سنگین به مردم همان سرزمین‌ها فروختند بدین ترتیب، بخش کوچکی از جهان روزبه‌روز غنی‌تر شد ولی بخش اعظم آن در فقر و تنگ‌دستی فرو رفت.</p>	ز
	«ادامه در صفحه بعدی»	

نمره	راهنمای تصحیح درس دهم	ردیف
	<p>(۷۵) ۱- استحکام پایه‌های اقتصادی و تلاش برای کاهش فقر، ۲- توسعه عدالت در همه ابعاد ۳- تقویت اتحاد ملی، انسجام اسلامی و مشارکت عمومی ۴- و عمل به وظیفه مقدس امر به معروف و نهی از منکر</p> <p>(۷۶) یکی از رسالت‌های اصلی انبیاء، مبارزه با ظلم و برقراری عدل و گسترش حق و حقیقت بوده است. هرچند که بسیاری از مردم با شنیدن سخن حق، دلشان نرم می‌شود و مجذوب حقیقت و عدالت می‌شوند. اما باید هوشیار باشیم که همواره گروهی از اهل باطل هستند که نه تنها زیر بار حق نمی‌روند، بلکه سد راه حق جویی می‌شوند، زیرا گسترش عدالت منافع آن‌ها را تهدید می‌کند. این گروه‌ها تا همه را تابع خود نکنند و یوغ اسارت بر گردن دیگران نیفکنند، آرام نمی‌گیرند</p> <p>(۷۷) مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.</p> <p>(۷۸) شاید در نگاهی ابتدایی، این هدف بزرگ، یعنی احیای تمدن اسلامی، در مقایسه با توان و امکانات موجود، یک بلندپروازی به نظر برسد و رسیدن به آن دور از دسترس تلقی شود؛ اما این یک دریافت سطحی از توانمندی ذاتی انسان و قدرت جوانان و نوجوانان و ناشی از عدم آشنایی با آموزه‌های بیدارکننده اسلام می‌باشد.</p> <p>(۷۹) خداوند روش‌های صحیح دعوت را به پیامبر گرامی‌اش آموزش می‌دهد: روش اول: بهره‌مندی از حکمت و استدلال (دانش استوار) در هنگام دعوت، روش دوم: استفاده از موعظه حسنه و اندرز نیکو، روش سوم: استفاده از جدال احسن و بهتر، هنگام بحث و مناظره</p> <p>(۸۰) مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.</p> <p>(۸۱) تولید انبوه کالا و نیاز به بازارهای کشورهای دیگر، احتیاج به منابع طبیعی دیگر کشورها و نیز روحیه فزون‌خواهی حاکمان غربی (این موارد، عوامل ظهور استعمار است).</p> <p>(۸۲) دعوت به حق و عدالت را نباید منحصر به صحبت و شعار کنیم، بلکه برای تحقق سخن حق باید برنامه‌ریزی کرد، قیام نمود و شرایطی فراهم کرد تا موانع حق و حق‌پرستی از جامعه خود و جهان زدوده شود. این مهم (زدودن موانع حق و حق‌پرستی از جامعه خود و جهان) میسر نمی‌شود مگر با تلاش و پشتکار، جهاد و آمادگی برای شهادت در راه خدا و تحمل همه سختی‌های این راه که همان راه حق و حقیقت است.</p>	ز
	«موفق باشید»	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

راه‌های ارتباطی مرکز مشاوره

تلگرام

اینستاگرام

وبسایت

AlirezaAfsharOfficial

AlirezaAfsharOriginal

www.AlirezaAfshar.org

رزور مشاوره خصوصی علیرضا افشار

برای رزور مشاوره خصوصی تک جلسه و ماهانه
به شماره ۰۹۳۵۸۹۶۰۵۰۳ در واتساپ پیام دهید

Afshar.xyz

آدرس تمام رسانه ها :

